

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΖ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1980 | ΑΡΙΘ. 6

Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ

25 ΜΑΡΤΙΟΥ 1980

Προβληματίζομαι! 'Ομολογῶ τὴν ἀδυναμίαν μου καὶ τὴν πτωχείαν τοῦ νοῦς μου καὶ ἴσταμαι ἐκστατικὸς ἐνώπιον τῆς ἀποκαλυφθείσης προαιωνίου βουλῆς τοῦ Θεοῦ! Τῆς σωτηρίας δῆλον ὅτι τοῦ ἀνθρώπου! Καὶ πῶς; Διὰ τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ! «Κενοῦται» ὁ θεῖος Λόγος σαρκούμενος, ἀλλὰ «θεοῦται» ὁ ἐν σαρκὶ ἄνθρωπος διὰ τῆς «κενώσεως» τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ! 'Η Παρθένος γίνεται γέφυρα, δι' ἧς εἰς οὐρανούς ἀνάγεται ὁ ἄνθρωπος! 'Η Μαρία καθίσταται τόπος ἀγιάσματος καὶ κλῖμαξ μετάρσιος ἀνάγουσα ἡμᾶς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν! Κάθοδος Θεοῦ, ἀνοδος ἀνθρώπου! Πῶς δυνάμεθα νὰ ἐγγίσωμεν τὸ Μυστήριον; 'Αφατον κατ' οὐσίαν καὶ ἀνεξηρεύνητον διὰ τῆς λογικῆς. 'Απορεῖ καὶ ἡ ἁγία Παρθένος Μαρία πῶς, ἀμήτος οὔσα γάμου, θά γεννήσῃ υἱόν. 'Αλλ' ὁ ἀποσταλεὶς παρὰ Θεοῦ 'Αρχάγγελος Γαβριὴλ ἀποκρίνεται: «Θεὸς ὅπου βούλεται, νικᾶται φύσεως τάξις»!

2. Καὶ ἡ ἁγία Παρθένος «ἐπίστευσεν» ἐν τῷ ἅμα εἰς τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ 'Αρχαγγέλου. «'Οπου βούλεται Θεός, νικᾶται φύσεως τάξις»! Καὶ πράγματι! 'Η τῆς φύσεως τάξις ἐνικήθη. 'Η 'Αειπαρθένος πιστεύσασα, ἐδέχθη ἐν τῷ ἅμα τὴν τοῦ 'Αγίου Πνεύματος χάριν. Διὰ τῆς ἐπισκιάσεως δὲ τοῦ Πνεύματος, κατέστη παρευθὺς καὶ σκῆνωμα τοῦ Θείου Λόγου! 'Ο ἀχώρητος, χωρεῖ ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς Παρθένου! 'Ο ἄπειρος Θεός,

χωρεῖται ἐν τῷ στενῷ τόπῳ τῆς κοιλίας τῆς ἀγνῆς Κόρης. Εὐαγγελίζεται ὁ 'Αρχάγγελος τὴν ἐκ τῆς παρθενικῆς μήτρας σύλληψιν τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ. 'Ομως καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ 'Αρχάγγελος, ὅπως καὶ ἡ ἁγία Παρθένος, ὅπως καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, διαλογιζόμενοι πῶς ὁ ἐν ὑψίστοις οἰκῶν, ὁ ἀκατάληπτος καὶ ἀπερινόητος, τίκεται ἐκ Παρθένου;! Μυστήριον ὁρῶμεν ἐν τῷ χαιρετισμῷ τοῦ 'Αρχαγγέλου πρὸς τὴν ἁγίαν Παρθένον! Μυστήριον! 'Αλλ' ὁρατὸν καὶ πραγματικόν!

3. 'Οσοι πιστοὶ τοῦ Μυστηρίου μάρτυρες, ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ ἄσμα καινόν! Ποῖον εἶναι τὸ καινὸν ἄσμα; Εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον καλούμεθα καὶ πάντες οἱ πιστοὶ χριστιανοὶ νὰ εὐαγγελιζόμεθα ἐν παντί, τοῖς πᾶσι καὶ πάντοτε, ἦτοι τὸ διατυπούμενον διὰ τοῦ 'Απολυτικίου τῆς 'Εορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ: «Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον καὶ τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου ἡ φανέρωσις· ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, Υἱὸς τῆς Παρθένου γίνεται, καὶ Γαβριὴλ τὴν χάριν εὐαγγελίζεται. Διὸ καὶ ἡμεῖς σὺν αὐτῷ τῇ Θεοτόκῳ βοήσωμεν· Χαῖρε κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ»!

★

4. Εἰς ἀναπόσπαστον σύμπλεγμα συνδύζονται δι' ἡμᾶς τοὺς "Ελληνας, ὡς ὁμο-

Ορήσκους και όμογενείς, ή Πίστις και ή Πατρίς. Τοῦτο έπισημαίνει υπενθυμίζουσα ή μεγάλη Έορτή τής 25 Μαρτίου. Έλευθερία και σωτηρία θρησκευτική διά Χριστού. Έλευθερία και σωτηρία έθνική δι' Άγώνος ήρωικού! Τιμῶμεν έν εύλαβεία «τής σωτηρίας ήμῶν τὸ κεφάλαιον» έν τῷ Εὐαγγελισμῷ τής Παρθένου Μαρίας! Τιμῶμεν άναμιμνησκόμενοι τήν διά τής έθνικῆς μας παλιγγενεσίας σωτηρίαν. Σωτηρία άπό τής άμαρτίας και προμήνυμα μακαριότητος αιώνας προοιωνίζεται ό Εὐαγγελισμός τής Παναγίας Παρθένου! Προμήνυμα έθνιγῆς άναγεννήσεως και έκπολιτιστικῆς άναβιώσεως άποτελεῖ διά τὸ Έλληνικόν Έθνος ό διφυής Έορτασμός, τοῦ Χριστιανικοῦ μετά τοῦ Έθνικοῦ Εὐαγγελισμοῦ!

5. Όταν τὰ συμφέροντα τής Πατρίδος τὰ σκέπη και έπευλογῆ ή Θρησκεία και ή Έκκλησία, οὔτε οί έξωθεν οὔτε οί έσωθεν κίνδυνοι δύνανται νά άπειλήσουν τὸ Έθνος! Άπειλεῖ και σήμερα μία δολοπλόκος διπλωματία άδέξιο - δεξιοβολουσα ή άδέξιο - άριστεροβολουσα όχι μόνον ήμᾶς, άλλ' έαυτήν και πάντα τὰ Έθνη. Άπό Βορρά και Νότου, άπό Άνατολῶν και Δυσμῶν νέφη άπειλητικά συσσωρεύονται, προμηνύοντα όλέθριον κατακλυσμόν αίματος! Η μικρά μας Χώρα, θυέλλας και καταστροφάς αντιμετώπισασα, άκούει μετά δέους, άλλά και έν έτοιμότητι τὰς έκτοξευομένας άπειλάς. Άλλ' έντοπίζει ταύτας μετά σταθεράς αποφασιστικότητας, όπως άποκρούση πᾶσαν έξωθεν έπιβουλήν. Διότι ή Θρησκεία και ή Όρθοδοξία προστατεύει και ένδυναμώνει ταύτην ν' άνθίσταται σθεναρώς κατά τῶν έπιβουλεόντων τήν άκεραιότητά της, τῶν καταπατητῶν πάσης έννοίας δικαίου και ήθικῆς. Ό Έλληνικός Λαός, παρά τήν νεωτεριστικήν εισβολήν άσεβῶν και άναξίων ιδεολογημάτων και κηρυγμάτων άσημάντου μερίδος έφημέρων «καλαμαράδων», οὔτος πιστεύει εις τὰς Άγίας του Γραφάς. Πιστεύει ότι ή Έθική και τὸ Δίκαιον, όπως διδάσκει ταῦτα ή Θρησκεία του, είναι με τὸ μέρος του. Και διά τοῦτο δέν φοβεῖται τὰς άπειλάς όποθενδήποτε. Δίδει και σήμερα ό Λαός μας μάθημα αιώνιον εις τήν ανθρωπότητα, όπως

και πάντοτε έδωκεν εις τήν διαδρομήν τῶν αίωνων, ότι τὰ συμφέροντα τής έπιγείου Πατρίδος του είναι συνυφασμένα μετά τής εις Χριστόν Πίστεώς του, ήτις τὸν καταξιώνει νά δραματίζεται ασφαλές και ειρηνικόν τὸ μέλλον του.

★

6. Πιστεύει ότι ό υπέρτατος τής Έθικῆς και τοῦ Δικαίου Νομοθέτης και ό δικαιοκρίτης Κύριος είναι έτοιμος νά τιμωρήση παραδειγματικῶς τὸν άδικοῦντα έθνη και λαούς. («Έμοι έκδίκησις, έγὼ άνταποδώσω, λέγει Κύριος») (Ρωμ. 12,19). Έν μέσω ένός άλλοπροσάλλου κόσμου και παραπαίοντος, ή Έλλάς έμμένει σταθερώς επί τής ειρηνοποιου γραμμῆς, τής μόνης κατά Θεόν όρθῆς. Άπαναίνεται τήν αίματοσφαγήν και άπεχθάνεται τὰς μάχας και τὸν πόλεμον. Θέλει και έπιζητεῖ τήν ειρήνην· τήν ειρήνην, «τήν πάντα νοῦν υπερέχουσαν» (Φιλιππ. 4,7). («Άρα οὔν τὰ τής ειρήνης διώκομεν και τὰ τής οικοδομῆς τής εις άλλήλους») (Ρωμ. 14,19) οί Έλληνες! Άφήσατε λοιπόν τὰς καθ' ήμῶν δολοπλοκίας και τὰς άρπακτικὰς άπειλάς σας. Ηνωμένοι «έν μιᾷ ψυχῇ και καρδίᾳ» (Πράξ. 4,32), έορτάσωμεν τήν μεγάλην και ένδοξον Έορτήν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ! Έορτάσωμεν τήν Έορτήν ταύτην έν πίστει, έν αγάπῃ, έν ένότητι, άναμιμνησκόμενοι έν εύγνωμοσύνη τήν διπλήν σωτηρίαν ήμῶν, ως Χριστιανῶν και ως Έλλήνων. Άσωμεν τῷ Κυρίῳ εύαγγελιζόμενοι ήμέραν έξ ήμέρας τὸ σωτήριο Αὐτοῦ! Ός όρθόδοξοι Χριστιανοί και ως όρθότομοι τής Διεθνούς Έθικῆς και τοῦ Δικαίου ήμεῖς οί όρθόδοξοι Έλληνες, έορτάσωμεν «τῆς σωτηρίας ήμῶν τὸ κεφάλαιον», όμολογοῦντες και διακηρύττοντες άμα «ότι μέγας Κύριος και αίνετός σφόδρα» και «εί ό Θεός υπέρ ήμῶν, τίς καθ' ήμῶν;» (Ρωμ. 8,31)!

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Άκαδημαϊκός

Όμότιμος Καθηγητής τοῦ Πανεπιστημίου Άθηνῶν

Η «ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ»

ΚΑΙ Ο ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ

Μετά της καθιερωμένης πλέον λαμπρότητας και μεγαλοπρεπειάς εορτάσθη υπό της Έκκλησίας και της Πολιτείας ή «Κυριακή της Όρθοδοξίας», την Α΄ Κυριακή των Νηστειών (24 Φεβρουαρίου). Ο επίσημος εορτασμός έγινε εις τας Αθήνας, παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Κ ω ν. Τ σ ά τ σ ο υ, ενώ και εις τας έδρας όλων των Έρωτων Μητροπόλεων της Έπικρατείας οι Σεβ. Μητροπολίται, τή συμμετοχή Κλήρου και Λαού και των τοπικών Άρχων, εώρτασαν μετά κατανύξεως την Άναστήλωσιν των Έρωτων Εικόπων και τον θρίαμβον της Όρθοδοξίας.

Εις τον Καθεδρικόν Ναόν Αθηνών ετελέσθη πανηγυρική Συνοδική Θεία Λειτουργία, προεζάρχοντος του Μακ. Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ. Έλαβον μέρος οι Σεβ. Μητροπολίται Μονεμβασίας και Σπάρτης κ. Έρεθθεος, Καισαριανής, Βύρωνος και Ύμηττού κ. Γεώργιος, Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Άγαθόνικος, Μεγάρων και Σαλαμινης κ. Βαρθολομαίος, Καστορίας κ. Γρηγόριος, Πολυανής και Κιλκισίου κ. Άμβρόσιος, Διδυμοτείχου και Όρεστιάδος κ. Άγαθάγγελος, Σάμου και Ίκαρίας κ. Παντελεήμων, Παραμυθίας, Φιλιατών και Γηρομερίου κ. Τίτος, και Γρεβενών κ. Σέργιος. Εις τὸ Έρὸν Βήμα παρέστησαν συμπροσευχόμενοι και άλλοι Άρχιερείς.

Χρέη Τελετάρχου είχαν ο Άντιπρόεδρος της Δ. Έρας Συνόδου, Σεβ. Μητροπολίτης Νέας Σμύρνης κ. Χρυσόστομος.

Μετά τὸ πέρας της Θείας Λειτουργίας έγινε ή λitanεία των Έρωτων Εικόπων και ή ανάγνωσις του «Συνοδικού» της Όρθοδοξίας.

Παρέστησαν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κ ω ν. Τ σ ά τ σ ο υ, ο Άντιπρόεδρος της Βουλής κ. Ααυρεντίδης, οι Ύπουργοι Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Βαρβιτσιώτης και Πολιτισμού και Έπιστημών κ. Νιάνιας, ο Ύφυπουργός Παιδείας κ. Κοιτογιαννόπουλος, πολλοί βουλευταί, ή Ήγεσία των Ένόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Άσφαλείας, ανώτατοι Δικαστικοί, άλλοι επίσημοι και πλήθος πιστών.

Άποφάσει της Έρας Συνόδου τον θεϊον λόγον εκήρυξεν ο Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος, οστις ανέπτυξε τὸ επίκαιρον και λίαν ενδιαφέρον θέμα «Ό ρ ό λ ο ς τ η ς Ό ρ θ ο δ ο ξ ί α ς σ τ ή σ ύ γ χ ρ ο ν η π ο ρ ε ί α τ ο υ, "Εθνοϋς».

(Τὸ κείμενον δημοσιεύεται εις επομένους σελίδας του παρόντος τεύχους).

Τήν μεσημβρίαν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κ ω ν. Τ σ ά τ σ ο υ, παρέθεσε, κατά τὰ καθιερωμένα, εις τὸ προεδρικόν μέγαρον, επίσημον γεύμα εις τὰ Μέλη της Διαρκούς Έρας Συνόδου. Παρέστησαν επίσης ο Ύπουργός Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Ίω. Βαρβιτσιώτης, ο Ύφυπουργός κ. Β. Κοιτογιαννόπουλος, ο Γεν. Γραμματεὺς του Ύπουργείου Παιδείας κ. Άργ. Καρράς, ο Πρόεδρος κ. Ήλ. Άγτωνόπουλος, ο Γεν. Διευθυντής Θρησκευμάτων κ. Σπ. Τρωιάτος και ο Κοσμητὼρ της Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Βασ. Δεντάκης.

Ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος κ. Σεραφείμ απέγειμεν εις τον Πρόεδρον τὸ Ἀργυροῦν Μετάλλιον ἐπὶ τῇ 1600ῃ ἐπετειῶ ἀπὸ τῆς κοιμήσεως τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Προσφωνῶν τοὺς Σεβ. Συνοδικοὺς ο κ. Κ ω ν. Τ σ ά τ σ ο υ εἶπε:

Μακαριώτατε,

“Όταν συγκρίνη τις τὸ μεταφυσικὸν μεγαλεῖον τῆς Όρθοδοξίας πρὸς τήν, εις τήν παρούσαν ἱστορικὴν περίοδον, ἐν κόσμῳ φθίνουσαν δύναμιν τῶν ἐπὶ μέρους ὀρθοδόξων Έκκλησιῶν καταλαμβάνεται ἀπὸ θαυμάτιαν θλίψιν και ἀγωνίαν.

Αἱ Όρθόδοξοι Έκκλησίαι ἀναπνυχθεῖσαι εις τήν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην, τήν Μικρὰν Ἀσίαν και τὰς παραθαλασσίους περιοχὰς τῆς Μέσης Ἀνατολῆς και τῆς Ἀφρικῆς, ὑπέστησαν ὅλας τὰς ἐξ Ἀσίας ἐπιδρομὰς λαῶν ἀλλοθρόσκων. Ἡ λόγω τῶν ἐπιδρομῶν τούτων μοιραία σταδιακὴ συρρίκνωσις αὐτῶν, ἐπειάθη ὅταν ἐγκαθιδρόθησαν εις αὐτοὺς τοὺς χώρους πολιτικὰ καθεσιῶτα, τὰ ὁποῖα, κατὰ προγραμματισμένον τρόπον, ἐμείωσαν εις τὸν μέγιστον δυνατὸν βαθμὸν τὰς δυνατῶτητας αὐτονόμου δράσεως τῶν ὀρθοδόξων Έκκλησιῶν.

Περιτεθεῖσι νὰ μνημονεύσω ὅτι ἡ κορυφὴ τῆς Όρθοδοξίας, τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τήν τελευταίαν εἰκοσιπενταετίαν ἐστερήθη τοῦ μεγίστου μῆματος τοῦ ποιμνίου του και ἤδη δοκιμάζεται ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε εις τήν μακροαῖωνα ἱστορίαν του.

Ἐνώπιον αὐτῆς τῆς ἐξελίξεως, ἡ ὁποία προσι-
ωνίζεται καὶ μεγαλύτερα δεινά, πρῶτον χρέος τῶν
ἀνὰ τὸν κόσμον ὀρθοδόξων χριστιανῶν εἶναι ἡ συσπεί-
ρωσις καὶ ἡ διὰ τῆς πυκνῆς συνεργασίας ἐνδυνάμω-
σις τῆς Ὁρθοδοξίας. Γνωρίζω τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν
αὐτὸν συντελεσθέντα καὶ συντελούμενα καὶ ιδιαίτε-
ρως τὰ ἐπιτιμῶ. Ὁ χρόνος ὅμως εἰς τὴν ἐποχὴν μας
κυλῖει ταχύτερον ἀπὸ ἄλλοτε καὶ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ
διαφεύγη τῆς προσοχῆς τῶν ἀφιερούμενων τὰς δυνά-
μεις τῶν εἰς τὸ σωστικὸν τοῦτο ἔργον.

Εἰς τὴν οὕτω συσπειρουμένην οἰκογένειαν τῶν
ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, πρωτεύουσαν θέσιν κατέχει
ἡ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, διότι εἶναι
ἡ μόνη μὴ διωκομένη, ἡ μόνη ἐλευθέρως εἰς τὴν
λευκουσίαν καὶ τὴν ἀνάπτυξίν της. Εἰς αὐτὴν ἐπο-
μένως ἀνήκει ἡ τιμὴ καὶ τὸ βάρος τοῦ θεαρέστου
ἔργου, δι' οὗ θὰ ἀναλάβῃ ἡ Ὁρθοδοξία, ἔστω καὶ
θραδέως ἀλλ' ἀσφαλῶς, τὴν ἀρμόζουσαν εἰς αὐτὴν
ὕψηλὴν θέσιν, ἐν μέσῳ τοῦ ὅλου χριστιανικοῦ κόσμου.

Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου δύο ὑποχρεώ-
σεις κατ' ἀνάγκην ἐπωμίζονται αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκ-
κλησίαι καὶ πρὸ παντὸς ἡ ἰδική μας. Ἡ μία ἀφορᾷ
εἰς τὴν κοινὴν ἐπιτυχὴ ἀντιμετώπισιν τῶν σχισμα-
τικῶν καὶ αἰρετικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ ἄλλη εἰς τὴν
ἐσωτερικὴν ἐπὶ τὰ βελτιῶ ὀργάνωσιν τῶν Ὁρθοδό-
ξων Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἐνίσχυσιν αὐτῶν, ἰδίως
δὲ τῆς ἰδικῆς μας Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας.

Θὰ ἤθελον ἐν πρώτοις μὲ βαθεῖαν ἱκανοποίη-
σιν νὰ σημειώσω διὰ παρ' ὅλου τὸ ἐμπερίστατον τῶν
ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, παρ' ὅλας τὰς μειώσεις τὰς
ὁποίας πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ὑπέστησαν, εἶναι τόσον τὸ
ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν βάρος τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ
δόγματος τῆς Ὁρθοδοξίας, τόσον τὸ μεγαλεῖον τῆς
ὅλης δομῆς αὐτῆς, ὥστε ὅλαί αἱ ἄλλαι μεγάλαί χρι-
στιανικαὶ Ἐκκλησίαι, ἀριθμοῦσαι εἰς ἑκατοντάδας
ἐκατομμυρίων τοὺς πιστοὺς αὐτῶν, μὲ σεβασμὸν νὰ
σιγῶνται πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ αἰσθάνονται ὡς ἀ-
νάγκην καὶ ὡς χρέος τὴν μετ' αὐτῆς συνεργασίαν.
Πέραν τῶν ἀμοιβαίων δυοπιστιῶν, φρονικαὶ συνέπειαι
μιάς διχιστασίας πολλῶν αἰῶνων, ὑφοῦνται τὸ εὐαγγε-
λικὸν αἷμα τῆς ἐνότητος τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν
καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ διὰ πᾶς γνήσιος
χριστιανός, οἰουδήποτε δόγματος, ἔχει χρέος νὰ προσ-
εὔχεται διὰ τὴν ἐπὶ γῆς πραγματοποιήσιν του, «ἵνα
πάντες ἐν ᾧσιν» (Ἰω. ιζ', 21). Διότι δὲν χειμά-
ζεται μόνον ἡ Ὁρθοδοξία τῆς ὁποίας τὴν ἐνότητα
ἐπιδιώκομεν. Χειμάζονται ὅλαί αἱ χριστιανικαὶ Ἐκ-
κλησίαι. Χειμάζεται ὁ Χριστιανισμὸς, διὰ τὸ νὰ μὴν
εἴπω διὰ χειμάζονται ὅλαί αἱ ἀπόλυτοι ἀξίαι, ἐπὶ
τῶν ὁποίων ἐδράζεται ὁ Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς. Μό-
νον ἡ περὶ αὐτὰς ἔνωσις ὅλων τῶν ἀξιῶν νὰ ζοῦν
ὡς ἐλευθέρως καὶ ἐνθεὰ πλάσματα ἡμπορεῖ νὰ μᾶς
ἐξαγάγῃ ἀπὸ τὸ πνευματικὸν χάος τῆς ἐποχῆς μας.

Πάνοπλος εἶναι ἡ Ὁρθοδοξία διὰ τὴν ἐπιτέλε-
σιν τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς ἀποστολῆς, τῆς ἐπιστροφῆς

τούτῃσιν εἰς τὴν ἀρχικὴν ἐνότητα. Πάνοπλος ἀπὸ
ἱστορικῆς καὶ δογματικῆς πλευρᾶς, χάρις εἰς τοὺς
μεγάλους προμάχους αὐτῆς ἐπὶ δύο σχεδὸν χιλιετη-
ρίδας. Δι' αὐτό, εἰς τὰς χαλεπὰς αὐτὰς ἡμέρας,
ὑψώνουν, καὶ ἔτι ἐντονώτερον θὰ ὑψώσουν, τὴν φωνὴν
τῶν οἱ συγκεκριμένοι φορεῖς, οἱ ὁποῖοι καὶ θὰ ὀρθο-
τομήσουν ἐναντι παντὸς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας καὶ
οἱ ὁποῖοι, ἰσχυροὶ εἰς σοφίαν καὶ πίστιν ἀλλὰ καὶ
ἀγάπην πρὸς τοὺς ὁμολόγους αὐτῶν τῶν ἄλλων Ἐκ-
κλησιῶν, θὰ κρατήσουν εἰς τὸ ἐπιβαλλόμενον ἕψος
καὶ τὰ πρόπονα δογματικὰ ὄρια τῶν οἰκουμενικῶν
διάλογον ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν. Γνωρίζομεν διὰ εὐ-
τυχῶς ὑπάρχουν οἱ φορεῖς αὐτοί. Ἀλλὰ εἶναι εἰς
ἀριθμὸν ὀλίγοι, δὲν ἐπαρκοῦν. Ἐνῶ τὸ ἔργον εἶναι
τεράστιον. Εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν παρουσιάζεται τῶν
φυγῆς ἀπὸ ὅ,τι συνδέεται μὲ τὴν θεολογίαν, ἀκόμη
καὶ τὴν θρησκείαν, ζητοῦνται καὶ ἄλλοι νέοι ἀξιοὶ ἐκ-
πρόσωποι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ζητοῦνται
ἀπὸ ὅλας τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ ζη-
τοῦνται κυρίως ἀπὸ τὴν ἰσχυροτέρα ἐξ αὐτῶν, τὴν
ἰδικὴν μας Αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν. Καὶ δικαίως.

Πέραν τῆς γενικῆς θρησκευτικῆς μορφώσεως,
τὴν ὁποίαν διὰ τῶν καιτηρητικῶν σχολείων, διὰ τῶν
κρηνημάτων, δι' ὅλης τῆς ἠθοπλαστικῆς τῆς δράσεως
ὀφείλει νὰ προσφέρῃ εἰς ὅλους τοὺς ὀρθοδόξους χρι-
στιανούς, εἶναι ἀνάγκη ἡ Ἐκκλησία μας νὰ εὐρη-
σῇ τὸν ὅλον τὸν βάρος τῆς εἰς ἐνίσχυσιν καὶ διεύρυνσιν τῆς
ὁμάδος τῶν ἐπιλέκτων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι, ἐκτός τῆς
πραγματικῆς πίστεως, θὰ εἶναι ὀπλισμένοι μὲ ἀρι-
στολογικὴν παιδείαν. Καὶ δὲν ἐννοῶ τοὺς κεκτημέ-
νους τὴν συνήθη παρεπιστημιακὴν μόρφωσιν, ἀλλὰ
ἐκείνους οἱ ὁποῖοι, ἐνισχυμένοι καὶ ἀπὸ τὸ σύνολον
τῆς Ἐκκλησίας, θὰ ἀναγνωρισθοῦν διεθνῶς ὡς θεο-
λογικαὶ αὐθενταὶ εἰς ὅλους τοὺς τομεις τῆς θεολο-
γικῆς ἐπιστήμης. Ὁραματίζομαι τὴν οὕτω ἀξιοκρα-
τικῶς συγκροτουμένην ἀριστοκρατίαν τῆς Ἐκκλησίας
μας, ἀποτελουμένην καὶ ἀπὸ λαϊκούς, ἀλλὰ πρὸ παντὸς
καὶ κυρίως ἀπὸ κληρικούς, νὰ προβάλλουν, φλεγμαί-
νον ἀπὸ τὴν πίστιν τῶν, τοὺς πνευματικὸς θησαυ-
ροὺς τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν Οἰκουμένην. Καὶ νὰ
τοὺς προβάλλουν, ὄχι διὰ τὸ ἐπαναλάβουν ὅσα εἶναι
ἤδη γνωστὰ καὶ εἰς πολλοὺς ἐξέχοντας μὴ ὀρθοδό-
ξους μελετητὰς, ἀλλὰ ὅσα μόνον ὁ γνήσιος ὀρθόδο-
ξος δύναται νὰ ἀνιλήσῃ ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῶν
αἰῶνων. Καὶ πέραν τούτου νὰ τοὺς προβάλλουν, ὅπως
εἶναι ὀρθὸν καὶ οὐκ ὀπίσθιον νὰ προβάλλονται, ἐντὸς
τοῦ σημερινοῦ ἱστορικοῦ κλίματος καὶ τῶν σημερινῶν
κοινωνικῶν συνθηκῶν. Νὰ προβάλλουν τοὺς θησαυ-
ροὺς αὐτοὺς ὄχι ὡς ἐπιστροφὴν εἰς παρωχημένα,
ἀλλὰ ὡς θεμέλια τοῦ μέλλοντος, ὄχι ὡς ἱστορικοί,
ἀλλὰ ὡς κήρυκες ἐστραμμένοι πρὸς τὸ μέλλον καὶ ὡς
ὁδηγοὶ μιάς καθαρωτέρας χριστιανικῆς ζωῆς, εἰς
τοὺς διαέκτους χρόνους τοὺς ὁποῖους διερχόμεθα.

Ὅλα τὰ προσαπαιτούμενα ὑπάρχουν. Ὑπάρχει
ἡ ἀγαθὴ προαίρεσις ὅλων. Ὑπάρχει, ὅπως εἰπόναι,
τὸ ἔμψυχον ὕλικόν. Ὑπάρχουν οἱ πρῶτοι ὀλίγοι. Ἀλ-
λὰ χρειάζονται καὶ ἄλλοι ἰσάξιοι.

Όσον μεγάλην σημασίαν και αν αποδίδω εις την θεοσηκευτικὴν ἀγωγὴν τοῦ συνόλου, ἀκόμη μεγαλύτεραν ἀποδίδω εις τὴν ἀνύψωσιν αὐτῶν τῶν ὀλίγων νέων ἐπιλέκτων, διότι ἀπὸ τὴν δι' αὐτῶν ἐνίσχυσιν τῶν ἤδη ὑπαρχόντων ὀλίγων ἐξαστάται πρὸ παντός τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας μας ἐν τῷ κόσμῳ. Ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν ἴσως ζητῶ πολλά. Πάντως δὲν ζητῶ πολλούς. Μοῦ ἀρκεῖ νὰ προσεθεθοῦν ὀλίγοι εις τοὺς ὀλίγους. Τοῦλάχιστον εις τὴν ἀρχὴν. Δὲν ζητῶ ἄστρον πολὺν, ζητῶ ὀλίγην προσύμνην.

Καὶ εἰλικρινῶς αἰσιοδοξῶ. Μὲ τὸ θάρρος τῆς μεγάλης μας θεοσηκευτικῆς παραδόσεως, μὲ τὸ χάρισμα τῆς θεωρητικῆς σκέψεως, τὸ ὁποῖον διακρίνει τὴν φυλὴν μας, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἐμφανισθοῦν καὶ ἄλλοι, ἔστω καὶ ὀλίγοι κορυφαῖοι, τοὺς ὁποίους χρειάζεται ἡ Ἐκκλησία μας. Ἀρκεῖ ὅλοι ἡμεῖς, ὅλον τὸ πλήρωμα, μετ' ἐπιμονῆς νὰ τοὺς ἀναζητήσωμεν καὶ μετ' ἐπιμονῆς νὰ τοὺς στηρίξωμεν εις τὸ δύσκολον ἔργον τῶν.

Μακαριώτατε,

Θέλω νὰ πιστεύω ἐξ ἄλλου ὅτι ἡ σημερινὴ μεγάλη ἐροτὴ τῆς Ὁρθοδοξίας θὰ μᾶς ὑψώσῃ ὅλους

ὑπεράνω τῶν κακῶν συγκυριῶν, αἱ ὁποῖαι τραυματίζουν καὶ τὴν εσωτερικὴν διάδοξωσιν καὶ λειτουργίαν τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἐπ' ἐσχάτων τὸ χριστιανικὸν πλήρωμα τέρεται κατ' ἐξοχὴν εις τὰ σκάνδαλα καὶ ἄλλοτε ὑποδαυλιζόμενον ἀπὸ δημοσεύματα, τὰ ὁποῖα καπηλεύονται τὸ σκάνδαλον, ἄλλοτε ἐμπλεκόμενον εις ὑπόπιους καὶ εις τὸ σκότος ἐξυφαινομένης συνωμοσίας, στρέφει τὴν προσοχὴν του πρὸς τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας καὶ πρὸς τὰ σκιερὰ σημεῖα τῆς καὶ ὄχι πρὸς τὸ φῶς, ὄχι πρὸς τὸ δύσκολον ἔργον καὶ τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Δὲν μὲ ἐνδιαφέρει ποῖον εἶναι τὸ μέτρον τῆς ἀληθείας ἢ τῆς ἀναληθείας ἢ τῆς ὑπερβολῆς εις τὰ γραφόμενα ἢ τὰ διαδιδόμενα ἐξ ἀφορμῆς μερικῶν ὀλίγων συγκεκριμένων περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι μοιραῖον νὰ ἐμφανίζονται εις πᾶσαν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν. Μὲ ἀνησχεῖ ὅμως τὸ θλιβερόν γεγονός δι' αἰτίας αὐτῆς τῆς ροπῆς πρὸς τὸ ὑπαρκτὸν ἢ ἀνύπαρκτον σκάνδαλον, τὸ χριστιανικὸν πλήρωμα δὲν προσέχει εις τὰ οὐσιώδη καὶ τὰ κύρια, εις τὰ πολλὰ καὶ τὰ μεγάλα τῆς Ἐκκλησίας, εις ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ ἀποτελοῦν τὴν καθημερινὴν φροντίδα καὶ ἐκαστοῦ τοῦ ἀποπροσανατολισμοῦ ἀπὸ τὰ βασικά καὶ τὰ οὐσιώδη εις τὰ πε-

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Κων. Τσάτσος ἀσπάζεται τὸν Τίμιον Σταυρόν, τὸν ὁποῖον τοῦ προτείνει ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ.

ροισιασικά και τὰ λεπτομερειακά ἡ Ἐκκλησία μας δοκιμάζεται. Καὶ εἰς τὸ επικρατοῦν σήμερον κλίμα ἡ ἄμυνά της εἶναι τῶ ὄντι δύσκολος. Δὲν γνωρίζω ἂν ἀμύνεται πάντοτε ἐπιτυχῶς. Γνωρίζω ὅμως ὅτι ἀμύνεται σχεδὸν μόνη της, διότι ἐνῶ οἱ ἐχθροὶ μὲ φανατισμὸν λόγῳ καὶ ἔργῳ μάχονται ἐναντίον της, οἱ πιστοὶ εἰς αὐτὴν μένουν ἀδρανεῖς καὶ σιωπηλοὶ θεαταί, ὡσεὶ ἐὰν νὰ συνεμερίζοντο τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἐκκλησίας τὰς ἀπόψεις καὶ δι' αὐτὰ τὰ μὲν ὀλίγα σκάνδαλα διωγκῶνται, τὰ δὲ πολλὰ ἐπιτεύγματά της οὔτε κἂν μνημονεύονται. Αὐτὴ ὅμως ἡ συνεχῆς διαστροφή τῶν ὁρθῶν ἀναλογιῶν μεταξὺ καλῶν καὶ κακῶν ἔργων τῆς Ἐκκλησίας εἰς θάρος αὐτῆς πάντοτε, πρόπει νὰ τελειώσῃ. Οἱ σιωπηλοὶ καὶ οἱ ἀδρανεῖς καλοῦνται νὰ ἀμυνθοῦν, ἀλλ' ὡς ἄνθρωποι πνευματικοί, γινώσκουσι τῆς περὶ αὐτοὺς κοινωνικῆς πραγματικότητος καὶ ἐνεργοῦντες μὲ χριστιανικὴν πραότητα, καὶ ὄχι ὅπως μερικοὶ καλοπροαίρετοι μὲν καὶ γνήσιοι ζηλωταί, ἀλλὰ ὀργισμένοι καὶ φανατικοί, οἱ ὁποῖοι ἀντὶ νὰ προσελκύουν τὰ ἀπολωλότα πρόβατα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, τὰ ἀπομακρύνουν καὶ προσφέρουν διὰ τῶν ἀδεξίων συνηγοριῶν καὶ ἐνεργειῶν τῶν τὰ πλέον εὐπροσδοκῆτα ἐπιχειρήματα ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας.

Τῆς ἀμύνης ὅμως αὐτῆς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας μας τὸ κύριον ὄπλον εἶναι κατ' ἐμὲ καὶ πάλιν ἡ παιδεία τοῦ κλήρου, ἡ σχετικὴ παιδεία τῶν πολλῶν καὶ ἡ ἀριτία παιδεία τῶν ἐπιλέκτων τοῦ Ἱεροῦ Λόγου, ὁ ὁποῖος καὶ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ πέραν τῶν ὁρίων αὐτῆς θὰ καίσασιθῃ φανεράν τὴν φωτεινὴν παρουσίαν της καὶ τὴν ἱστορικὴν ἀποστολὴν της εἰς οἰονδήποτε διάλογον, εἰς οἰανδήποτε διεθνή ἐκδήλωσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς οἰανδήποτε ἐντὸς αὐτῆς ἀναταραχὴν ἢ ἀνωμαλίαν. Τότε αἱ σημεριναὶ ἔριδες καὶ τὰ σκάνδαλα θὰ περιορισθοῦν εἰς τὰς ὁρθὰς τῶν διαστάσεις καὶ ἀντὶ νὰ ἀσχολῆται ἢ καὶ νὰ διασκεδάξῃ μὲ αὐτὰ ὁ χριστιανός, θὰ σιγαφῇ μὲ δίψαν ἀγνήν καὶ ὑγιή πρὸς τὰ αἰώνια νάματα, πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, εἰς τὴν θεραπείαν τῆς ὁποίας εἶναι ἀπὸ αἰῶνων τεταγμένη ἡ Ἐκκλησία.

Τότε ἡ Ἐκκλησία καὶ ἀπέναντι τῶν κακοπίστων Ζωϊλῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν καλοπίστων ἢ καὶ μεμριμώτων ἐπικριτῶν, θὰ ἀποκτήσῃ τοιοῦτον κῦρος, ὥστε ἡ φθοροποιὸς σκανδαλοθηρία πολλῶν παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἔξω τῆς χώρας μας ἢ οἴησις, νὰ περιορισθοῦν καὶ νὰ καταστοῦν ἀκίνδυνοι.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας ὑπῆρξε πάντοτε ἀγωνιζομένη Ἐκκλησία. Τώρα, εἰς τοὺς πλέον χαλεποὺς δι' αὐτὴν καιροὺς πρόπει νὰ σταθῇ ὁρθία εἰς τὸν προμαχώνα της. Ὁ σκοπὸς του εἶναι ἱερός καὶ αἰώνιος. Ἱερός καὶ αἰώνιος πρόπει νὰ εἶναι καὶ ὁ ἀγών.

Εἰς τὴν προσφώνησιν ταύτην τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ὁ Μακ. Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπήγγησεν εἰπών:

Κύριε Πρόεδρε,

Εἰς τὴν ἀναδίπλωσιν τῶν καιρῶν, δι' ἄλλην μιαν φοράν μᾶς καταξιώνει ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου νὰ ἐορτάζωμεν καὶ σήμερον τὴν ἐπέτειον τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ σημερινὴ ἐπέτειος δὲν εἶναι ἀπλῆ ἐορτασικὴ ἀνάμνησις εἰς τὸν κύκλον τοῦ θρησκευτικοῦ Ἐνιαυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλ' οὔτε ἐξ ἄλλου προῖον θρησκευτικοῦ σοβινισμού, πρὸς στήριξιν καὶ διαιώσειν θρησκευτικῶν θέσεων ἀνθρωπίνης ἐπινοήσεως.

Εἶναι ἡ ἀνανέωσις τῆς εὐλαβοῦς, εἰς τὴν ῥοήν τοῦ χρόνου, ἀναθαπίσεως εἰς τὴν ἐν τῇ Ἁγίᾳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ ζωογονοῦσαν τὰ πλήθη τῶν ὁρθόδοξων πιστῶν πνευματικῆς αἰσῆς, πὸν ἐκπηγάξει ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Κεφαλὴν της, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, εἰς διαπίπτειν καὶ ὑγιᾶ συντήρησιν τοῦ Μυστικοῦ της Σώματος, ἀνεξαρτήτως ἐνδιαμέσων εἰς τὴν μακραίωνα πορείαν της παρεκκλίσεων τμημάτων της.

Καὶ ἐν τούτῳ ἀκριθῶς ἔγγραται «ὁ Μεγαλεῖον τῆς Ὁρθοδοξίας», εἰς πᾶσαν στιγμήν τῆς ἱστορίας της.

Διότι, παρὰ τὰς ἐκασταχοῦ ἐξωτερικὰς της δοκιμασίας, ὡς μὴ ὑπ' ἀνθρώπων θεμελιωθεῖσα καὶ ἐλεγχομένη, ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι τὸ ἀείποτε ἀμόλυντον πνευματικὸν αἷμα.

Τοῦτο, ὅπου καὶ ὅσον κυκλοφορεῖ ἀμετάβλητον καὶ συνεχές, ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον καὶ ἔσχατον στοιχεῖον καὶ τὴν προϋπόθεσιν τοῦ ὑγιοῦς χριστιανικοῦ βίου.

Αὕτη ἡ ἀδέκαστος προσήλωσις εἰς τὴν ἄνωθεν, διὰ τῶν Ἁγίων Ἐπιτὰ Οἰκουμενικῶν, καὶ τῶν ἰσοκῦρων πρὸς αὐτὰς Τοπικῶν, Συνόδων, ὁρθὴν πίστιν, στοιχειοθετεῖ καὶ συνθέτει τὴν μυστικὴν τῆς Ὁρθοδοξίας διάπλωσιν καὶ ἀσφαλῆ προστασίαν πορείας τῆς ἐπὶ γῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, «καὶ ἀπέναντι κακοπίστων Ζ ω τ λ ω ν, ἢ καὶ καλοπίστων καὶ μεμριμώτων ἐπικριτῶν», ἐπὶ ἀδιαπίπτῳ τηρήσει καὶ ἐπαληθεύσει τῆς τοῦ Κυρίου βεβαιώσεως:

«ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ

»ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἅπαντα ἐν ἡμῖα

»κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου»

(Ματθ. 5,18).

Διὰ τοῦτο ἡ Ὁρθοδοξία, εἰς τὰς βασικὰς της θέσεις, εἶναι ἀνυποχώρητος, ἢ ἄλλως «ἀνεξέλικτος», κατὰ τὴν προσφιλή ὀρολογίαν «προσοδευτικῶν» ἐπικριτῶν της, ἢ καὶ ἀντιμαχομένων τμημάτων, «ἐξε-

λιχθέντων» δι' απομακρύνσεως εκ τῆς ἀρχηγόνου ἀδαιρέτου Ἐκκλησίας.

Ἴσως αὐτὴ ἡ σταθερὰ προσήλωσις τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς νὰ ἀποτελῇ δι' αὐτὴν κόστος βαρῆ, κάποιε δὲ καὶ βαρῆτατον, ἀλλὰ πάντοτε ἀναμενομένην καὶ εὐπρόσδεκτον κατὰ κόσμον δοκιμασίαν, ὅμως:

«μὴ ἔχουσιν σπῖλον ἢ ῥυτίδα»,
διότι παραμένει εἰς τὸ θάθος καὶ τὴν οὐσίαν τῆς:
«ἀγία καὶ ἄμωμος» (Ἐφεσ. 5,27).

Μὲ αὐτὴν τὴν σταθερότητα καὶ ἡ Κορυφή τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δοκιμαζόμενον ἀλλὰ ἀπόητον χάριν τῆς ἀποστολῆς του, συντηρεῖ ἀγωνίαν ὄλου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου καὶ ἰδιαίτερος τοῦ ὀρθοδόξου, ὄντως δὲ τοῦτο δὲν ἀποκλείεται καὶ νὰ «προσιωνίζε-ται καὶ μεγαλύτερον δεινόν», κατὰ τὰς ἀνεξιχνίαστους βουλὰς τοῦ Κυρίου. Ὁ Κύριος ὅμως προειδοποιεῖ:

«ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε»
»ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον»
(Ἰω. 16,33)
»ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται»
(Ἰω. 16,20).

Μὲ τὴν, παρὰ τὰ συμβατικῶς δεκτὰ καὶ εἰσέτι ἰσχύοντα, κατὰ κόσμον ὀργανικὴν του ἀναπηρίαν, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὴν λαμπρὰν πνευματικὴν του λάμπριν διατηρεῖ καὶ τὸν κόσμον τῆς ὀρθοδοξίας καταναγάζει καὶ σταθερῶς «ἀποβαίνει σε-βασιότερον» εἰς τὸν κύκλον ὀμοδόξων καὶ ἑτεροδόξων.

Διὰ τοῦτο ὁ ἀπανταχοῦ ὀρθόδοξος χριστιανισμὸς, τραυματισμένος καὶ πονεμένος διὰ τὴν σκληρὰν δοκιμασίαν τῆς σεπτῆς κορυφῆς τῆς πίστεως του ἀγωνιᾷ.

Ἡ ἀρξαμένη καὶ συνεχιζόμενη συσπείρωσις τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, μὲ τὴν παράλληλον ἐλπίδα καὶ προϋπόθεσιν ὑγιῶς εὐρυτέρας χριστιανικῆς συνεργασίας, εὐελπιστοῦμεν νὰ ὀδηγήσῃ, ὡς ἀδιαλείπτως προσευχόμεθα, εἰς χρόνον ὃν Κύριος οἶδε, εἰς τὴν χαρὰν τῆς «τῶν πάντων ἐνώσεως», ὡς καὶ ἡ ἀγωνιώ-δης ἐπίκλησις τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν Πατέρα, κατὰ τὸ δραματικὸν προσόμιον τοῦ Σεπτοῦ Πάθους Του,

«ἵνα πάντες ἐν ὄνῳ» (Ἰω. 17,21).

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, λόγῳ θέσεως καὶ μεζονος ἰσχύος, ἐναργέστερον συμπαρισταμένη πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, ἔχει τὸ χρέος καὶ τὸ βαρὺ προνόμιον νὰ δίδῃ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ «ΠΑΡΩΝ» εἰς τὴν μακρὰν καὶ ἐπίπονον ταύτην προσπάθειαν, ἀλλὰ, ἐν μεταφορικῇ ἐννοίᾳ, «διὰ πυρὸς καὶ σιδή-ρον», νοουμένην.

Διότι εἶναι μὲν «ἡ μόνη μὴ διωκομένη, ἡ μόνη ἀριθμοῦσα τὸ μεγαλύτερον συμπαγῆς ποιμνιον, ἡ μόνη ἐλευθέρα (ἂν εἶναι ἀπολύτως, ἐλευθέρα) εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς καὶ τὴν ἀνάπτυξίν τῆς», ἀλλὰ μὴ μᾶς διαφεύγει εἰς ποίαν ἐποχὴν εὐρισκόμεθα, καθ' ἣν «χειμάζονται ὅλαι αἱ ἀπόλυτοι ἀξίαι, ἐπὶ τῶν ὀποίων ἐδράζεται ὁ Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς», κατὰ τὴν ἀνησυχίαν καὶ τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Τοῦτο ἀράγε εἶναι ὄντως ἀποτελεσμα τοῦ δι-χειμάζονται αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι;

Ἡ μήπως, ὑπὸ τοὺς κλωνισμοὺς τῶν συγχρόνων κοινωνικῶν ἀνέμων, ἀντιστρόφως δοκιμάζεται καὶ κρίνεται ἡ ἀκατάλυτος δύναμις τοῦ Χριστιανισμοῦ;

Τὰ ἀντίπαλα ὅμως προγεφυρώματα ἔχουν διά-φορον τὴν δομὴν καὶ τὴν προέλευσιν.

Οἱ κοινωνικοὶ ἀνεμοὶ ποῦ σαράνουν θεσμοὺς καὶ ἀξίας, εἶναι γῆνης προελεύσεως καὶ ὀπωσδήποτε παροδικῆς διαρκείας.

Ἀλλὰ ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἡ ἐπὶ γῆς προβολὴ τῆς οὐρανοῦ Πολιτείας!

Ὁ ἱερός Ψαλμωδὸς στερεώνει τὴν ἀγωνιῶσαν καρδίαν μας ἐν προκειμένῳ:

«αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις
»... καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείρουσιν»
(Ψαλμ. 101,27-28).

Ὀπωσδήποτε ἡ ἐπὶ γῆς Στρατευομένη τοῦ Χρι-στοῦ Ἐκκλησία γνωρίζει ὅτι διεξάγει ἀσπασμάτητον πόλεμον ποῦ θὰ λήξῃ μὲ τὴν χαραυγὴν τῆς Θριαμ-βενοσύης Οὐρανοῦ Πολιτείας.

Καὶ ἡ ἀπανταχοῦ Ὁρθοδοξία καλεῖται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ δίδῃ μάχας. Καὶ ἡ πάλῃ αὐτὴ θὰ εἶναι καὶ μακρὰ καὶ ἐπίπονος.

Ὁ ἐχθρὸς διαθέτει φανερὰ καὶ ἀφανῆ ὄπλα καὶ πάμπολλα εἰς ἐπινοήσεις. Εἰς τὰς χριστιανικὰς Ἐκ-κλησίας ἐναπόκειται, ἀντιλαμβανόμεναι τὸν ἐπὶ θύ-ραις κίνδυνον, νὰ σπεύσουν ὑπὸ τὴν κοινὴν Σημαίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Ὁρθοδοξία διατηρεῖ ἀνέπαφον τὸ δοθὲν ἄνω-θεν πνευματικὸν ὀπλοστάσιον καὶ εἶναι ἀνὰ πᾶσαν σι-γμὴν ἐτοιμὴ καὶ νὰ πράξῃ καὶ νὰ θυσιασθῇ:

«... οἱ Προφῆται ὡς εἶδον
»οἱ Ἀπόστολοι ὡς ἐδίδασκαν,
»οἱ Διδάσκαλοι ὡς ἐδογματίσαν,
»ἡ Χάρις ὡς ἔλαμψεν...» (Συνοδ. Ζ' Οἰκ. Συν.)

Διότι καὶ οἱ Ἀπόστολοι καὶ αἱ στρατιαὶ τῶν μαρ-τύρων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ θανατωθέντες ἐνίκησαν!

Οὕτω καὶ ἡ Ὁρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, τοῖς ἴχνεσιν αὐτῶν κατακολουθοῦσα, καὶ συκοφαντομένη θὰ δικαιούται, καὶ ἠττωμένη θὰ ἀναθάλλῃ, σταυροῦς ὑπομένουσα. Χρέος τῆς ἡ θυσία! Χριστοῦ δὲ ἔργον ἡ ἀνάστασις τῆς.

Πάντως ἡ Ὁρθόδοξία, ἰσχυμένη εἰς τὰς πύλας τοῦ ὀγδόου αἰῶνος ἀμετακίνητος, θὰ ἀναμένη μετὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης τὴν συνάντησιν μετὰ τῶν ἀδελφῶν τῆς Δύσεως πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ Διαλόγου τῆς Ἀληθείας Χριστοῦ, προβάλλουσα τὸ «μεταφυσικόν τῆς Μεγαλείου», διότι ἄνευ αὐτοῦ δὲν νοεῖται νὰ λέγεται καὶ νὰ εἶναι Ὁρθόδοξία!

Πρὸς τοῦτοις ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, εὐλαβουμένη τὸν πρωτόθρονον τῆς Ὁρθοδοξίας Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, θὰ συμπορεύεται ὑπὸ τὰς εὐλογίας καὶ κατευθύνσεις του, μετὰ τῶν ἀνὰ τὴν διασπορὰν Ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας χαρακτηρισμένην πορείαν τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου.

Καὶ ἐρχόμεθα καὶ εἰς τὴν ἀπαίτησιν τῶν καιρῶν, περὶ ποσοτικῆς καὶ ποιοτικῆς βελτιώσεως τῶν ἐντεταλμένων προσώπων, λαϊκῶν καὶ κληρικῶν, τὰ ὅποια, δι' ἠδξήμενης γενικῆς καὶ ἰδίᾳ ἀκραιφνοῦς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως καὶ εὐρυτέρας θεολογικῆς καταρτίσεως, θὰ δύνανται νὰ στρατευθῶσιν εἰς τὸν πολυμέτῳπον ἀγῶνα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν προκειμένῳ εἶναι λίαν συγκινητικὸς ὁ «δραματισμὸς» τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, πρὸς «ἀξιοκρατικὴν συγκρότησιν» τῶν ἐφεδρικών θεολογικῶν καὶ λοιπῶν δυνάμεων τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὴν προβολὴν τοῦ πνευματικοῦ πλοῦτου τῶν θησαυρῶν τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὁ ὑψηλὸς οὐτος στόχος ἀποτελεῖ καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν διάπυρον πόθον καὶ προγραμματισμόν.

Καὶ διὰ τοῦτο μετὰ χαρᾶς μεγάλης ἀπεκδεχόμενοι καὶ τὸν ἐγγενῆ δραματισμόν Σας, Κύριε Πρόεδρε, τὸν σημειοῦμεν καὶ ὡς ὑψηλὴν ὑπόσχεσιν ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς συμπαραστάσεως καὶ τῆς Πολιτείας.

Διότι, ὑπεράνω τῶν διαθεσίμων σήμερον μέσων καὶ δυνατοτήτων ἀνανεώσεως τῶν στελεχῶν θεολογικοῦ ἐπιστητοῦ καὶ ἐν γένει ἐκκλησιαστικῆς καταρτίσεως τῶν λαϊκῶν καὶ κληρικῶν συνεργατῶν τῆς Ἐκκλησίας, πρὸς ὑλοποίησιν τοῦ ἐφειτοῦ, θὰ ἀπαιτηθῆ νὰ πλατισθῆ ἡ Ἐκκλησία καὶ δι' ἀναλόγων ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς ὑψηλοῦ ἐπιπέδου Ἀκαδημαϊκῶν Μο-

νάδων. Οὕτω καὶ τὸ ὄνομα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ γενικότερον τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας, παραλλήλως καὶ πρὸς τὴν ἤδη ἀρξαμένην πρὸς αὐτὴν σιροφὴν διεθνοῦς σεβασμοῦ, θὰ ἀποτελῆ τιμὴν καὶ σέμνωμα δι' ὅσους μελλοντικῶς θὰ ἐπιθυμοῦν νὰ περιβληθοῦν τὸ ἱερὸν σχῆμα, ἢ νὰ ἐνιαχθοῦν εἰς τὰς τάξεις τῶν συμμαχητῶν τῆς.

Τότε ἀσφαλῶς, μὲ πνευματικὰ ἐπιτελεῖα ἠδξήμενης καταρτίσεως καὶ ἰδίᾳ εὐθύνης καὶ σεβασμοῦ τῶν συνεργατῶν τῆς, θὰ δύναται ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς ἀντιπάλους καὶ προβλήματα κατὰ τὸ χρέος τῆς ἀποστολῆς τῆς. Διότι σήμερον, ὡς σημειώνει καὶ ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης, ἡ Ἐκκλησία «ἀμύνεται σχεδὸν μόνη τῆς». Ἐπιτρέψατέ μας μάλιστα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἀμύνεται ἀ π ο λ ὕ τ ι ω ς μ ὁ ν ἡ τ ῆ ς.

Καὶ ἐνῶ, παρὰ τὴν φαινομενικὴν θεσηκενικὴν ἀδιαφορίαν τῶν καιρῶν μας, ἡ Ἐκκλησία ἔχει τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐν τοῦτοις, λόγω ἀνίσων συνθηκῶν καὶ δυνατοτήτων, ἡ Ἐκκλησία διεξάγει ἄχαρι καὶ σκληρὸν ἀγῶνα, ἐν πολλοῖς δι' ἀξιοπροεπῶς σιωπῆς, ἐναντι ἐλαχίστων ἔξωθεν ἐπιδραμόντων αἰρετικῶν καὶ ἐνίων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν σκανδαλοθηρόντων κουνδυλοφόρων, οἱ ὅποιοι οὐδὲ τὸ βασικὸν νομικὸν ἀξίωμα σέβονται, ἀνερόχλητοι δὲ ἀπὸ κειμένης νομικᾶς δεσμεύσεως, ὅτι ὁ δημόσιος σιγματισμὸς δὲν ἐπιτρέπεται κατὰ πραγμάτων καὶ προσώπων, καθ' ὧν δὲν ἀπεφάνθη ὀριστικῶς ἡ Δικαιοσύνη.

Κύριε Πρόεδρε,

Τὸν λόγον περαινόντες, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐνώσωμεν μετὰ τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος καὶ τὴν ἰδικὴν μας διάπυρον εὐχὴν, ὅπως

«ἡ σημερινὴ μεγάλη Ἐορτὴ τῆς Ὁρθοδοξίας ἡμᾶς ὑψώσῃ ὅλους ὑπεράνω τῶν κακῶν συγκυριῶν»,

αἱ ὅποια τραυματίζουν γενικῶς τὸ κῶρος τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς παρόντας χρόνους καὶ φυσικὰ ἀποδιδόνουν ἐπὶ ζημίᾳ καὶ τῆς ὑψηλῆς τῆς ἀποστολῆς καὶ μακροπροθέσμου τῆς ἐθνικῆς μας ὑποστάσεως.

Αἱ κατὰ τὰ ὡς ἄνω ἐόρτιοι ἐκδηλώσεις ἐκαλύφθησαν ὑπὸ τῶν ραδιοφωνικῶν καὶ τηλεοπτικῶν δικτύων καὶ προεβλήθησαν δεόντως ὑπὸ τοῦ ἡμερησίου Τύπου.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ*

Λαμπρή και πανεπίσημη ή σημερινή Κυριακή προβάλλει εμπρός μας τὸ ὑπερούσιο μέγεθος τῆς Ὁρθοδοξίας μας, μετὴν γνησιότητα τοῦ ἡθους καὶ τὴν καθαρότητα τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας. Εἶναι —ὅπως χαρακτηριστικὰ λέγει τὸ Μεγάλο Συνοδικό— «ἐποφειλομένη πρὸς Θεὸν ἐτήσιος εὐχαριστία, καθ' ἣν ἡμέραν ἐπελάβομεν τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν σὺν ἀποδείξει τῶν τῆς εὐσεβείας δογμάτων». Ἄλλ' ὁ ἐορτασμός αὐτὸς δὲν εἶναι ἕνας ἀπλὸς μηνυκασιμὸς τῶν στοιχείων τῆς ἱστορίας, οὔτε μιὰ ρομαντικὴ καὶ ναρκισσευτικὴ αὐτοθύθισι στὸ ἔνδοξο παρελθόν, οὔτε εὐκαιρία στεῖρου βερμπαλισμοῦ καὶ ἐκμετάλλευσι μιᾶς πατρογονικῆς δόξας. Ἡ σημερινὴ ἡμέρα, κορυφαία καὶ ἐκλεκτή, ἀξιώνει κάτι θαυτέρο καὶ οὐσιαστικώτερο. Θέλει τὴν κατάφασί μας γιὰ μιὰ σωστὴ ἀξιολόγησι τῆς Ὁρθοδοξίας, γιὰ μιὰ ἀληθινὴ μαρτυρία τῆς μέσα στὸ χωρόχρονο ποῦ πλαισιώνει τὴ ζωὴ μας, τὴ ζωὴ τοῦ Ἔθνους μας σήμερα, ὅπου οἱ ἄνθρωποι, στεγνοὶ ἀπὸ μεταφυσικὰς δίψας οἱ περισσότεροὶ καὶ φτωχοὶ σὲ πνευματικὸ ἐξοπλισμό, νοιώθουν τὶς ὑπαρξιακὰς διαστάσεις τῆς ἀνεσιότητος ποῦ τοὺς σημάδευει καὶ νοσταλγικὰ ἀνιχνεύουν τὶς ρίζες των, ποῦ γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνας βρῖσκονται στενά προσκολλημένες στὸν ἀθάνατο κορμὸ τῆς ἁγίας Ὁρθοδοξίας μας.

Ἐξοχώτατε κ. Πρόεδρε τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.

Μακαριώτατε Προκαθήμενε τῆς ἁγιοτάτης Ἐκκλησίας μας.

Ἄδελφοὶ καὶ Πατέρες.

Λαε τοῦ Κυρίου περιούσιε.

Ὁ λόγος σήμερα γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία, μετὴν ὁποία ἔζησε καὶ πρόκοψε ὁ λαὸς μας. Καὶ γιὰ τὸν ἀποκαλυπτικὸ ρόλο τῆς στὴ σημερινὴ ζωὴ τοῦ Ἔθνους, καθὼς αὐτὸ, βαδίζοντας ἀνάμεσα στὶς Συμπληγάδες τῶν κοινωνικῶν μετασχηματισμῶν καὶ τῶν ἰδεολογικῶν ρευμάτων τῆς ἐποχῆς, νοιώθει περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ, τὴν ἀνάγκη νὰ στερεωθῆ γερὰ γιὰ νὰ μὴ παρεκκλίνῃ μπρὸς στὴ σαρωτικὴ καταγίδα τῶν

ριζικῶν ἀνασυνθέσεων τῆς ζωῆς, ποῦ ἀπειλοῦν λαοὺς καὶ ἔθνη.

Ποιὸ ἄλλο θέμα, πὺ καυτὸ καὶ πὺ ἐπίκαιρο, θὰ μποροῦσε νὰ ἐπιλέξῃ ὁ ταπεινὸς ὑπηρέτης τοῦ ἐπιφανοῦς αὐτοῦ ἄμβωνα; Ἄλλὰ καὶ ποιὸ ἄλλο θέμα θὰ μποροῦσε νὰ τονίσῃ καλύτερα τὴν ἀνάγκη μεγαλύτερης ἀξιοποιήσεώς του; Σ' αὐτοῦ, λοιπόν, τοῦ θέματος τὴ μελέτη ἐπιτρέψτε μου νὰ σᾶς χειραγωγῶσω, ἀφοῦ προηγουμένως, καταθέτοντας ἐδῶ τὴ μαρτυρία τῆς ἀδυναμίας μου εμπρὸς στὴν ἀνισότητα τῶν μεγεθῶν, ἐπικαλεσθῶ τὴν εὐμένεια καὶ προσοχή σας.

* * *

Τρεῖς, βασικά, ἀξιόλογες καὶ ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες προσέφερε στὸ Ἔθνος μας ἡ Ὁρθοδοξία. Ἴδου αὐτές:

1. Ἡ πρώτη ὑπῆρξε ἡ δωρεὰ στὸ Λαὸ μας τῆς αὐτοσυνειδησίας του, ἡ αἴσθησι τῆς ταυτότητός του. Ἡ πορεία τοῦ Ἔθνους μας δὲν ὑπῆρξε αὐτόνομη μέσα στὴν ἱστορικὴ κονίστρα. Ζυμώθηκε μέσα στὴ ζύμη τῆς Ὁρθοδοξίας. Αὐτὴ ἔγινε ἡ ζωοδότρα δύναμι, ποῦ σάν ἄλλη ἀριστοτελικὴ ἐντελέχεια, ἐξασφάλισε στὸν ἔθνισμό μας βιωσιμότητα καὶ δύναμι. Χωρὶς νὰ χάσῃ διόλου τὴν οἰκουμενικότητα καὶ καθολικότητά της, ἡ Ὁρθοδοξία μας δέθηκε σφιχτὰ μετὸ Γένος, ρίζωσε γόνιμα στὰ πλατεῖα στρώματα τοῦ λαοῦ μας καὶ δικαιώθηκε. Ἐγινε μιὰ ἀδιάλειπτη Πεντηκοστή, μιὰ συνεχῆς μεταμόρφωσι τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς, μιὰ νέα Προβατικὴ κολυμβήθρα, στὰ νερὰ τῆς ὁποίας συντελέσθηκε —καὶ ὄχι γιὰ μιὰ μόνο φορὰ— τὸ θαῦμα τῆς ὑπαρκτικῆς μας συνειδήσεως.

Πολλὲς φορὲς κινδύνευσε ὁ Λαὸς μας νὰ ἀλλοτριωθῆ καὶ ἀφομοιωθῆ. Ὁ σύγχρονος Ἄγγλος ἱστορικὸς Τόμπη κάνει λόγο γιὰ τὴν ἐπίθεσι ποῦ ἐπεχείρησε ὁ δυτικὸς κόσμος ἐναντίον τοῦ ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς, μετὸ σκοπὸ τὴν ἐξουδετέρωσί του. Πολὺ πρὶν ἀπ' αὐτὴν, τὴν ἴδια ἐπίθεσι μετὴν ἴδια ἐπιδίωξι, εἶχαν ἐπιχειρήσει τὰ παιδιὰ τοῦ Ὄσμαν. Ἄλλ' ὁ Λαὸς μας ἔδειξε μιὰ θαυμαστὴ ἀντοχή, μιὰ στερεὴ προσκόλλησι στὶς ρίζες του καὶ δὲν θέλησε νὰ ἀλλάξῃ αὐτὸ ποῦ ἦταν καὶ ποῦ τὸ ἤξερε καλά. Δὲν τὸ ἀλλάξε οὔτε ὅταν δοκίμασε τὴ σκληρὴ δουλειὰ τῶν Τούρκων, οὔτε ὅταν γεύθηκε τὴν πικρὴ ἐμπειρία τῶν Λατίνων μισσιοναρίων. Οἱ Ἕλληνες τῶν

(*) Λόγος ποῦ ἐκφωνήθηκε ἀπὸ τὸν Σεβ. Δημητριάδος κ. Χριστόδουλο, κατὰ τὴν Συνοδικὴ Θεία Λειτουργία στὸν Καθεδρικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν, τὴν Ἀ' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν — τῆς Ὁρθοδοξίας (24 Φεβρουαρίου).

χρόνων εκείνων μπορεί να μὴν ἦσαν σὲ θέσι νὰ δώσουν τὸν ἐπιστημονικὸ ὄρισμὸ τῆς Ὁρθοδοξίας. Μπορεῖ ἀκόμη νὰ μὴν εἶχαν τὴν ἰκανότητα νὰ προσπελάσουν ἀκίνδυνα στὸν θεολογικὸ τῆς ἑτασμοῦ. Ὅμως εἴτε ἀπὸ διαίσθησι, εἴτε ἀπὸ βιωματικὴ ἐμπειρία, κατεῖχαν τῆς Ὁρθοδοξίας τὰ μέτρα, προσφεύγοντας στὶς ἀποφαιτικές συντεταγμένες τῆς καρδιάς τους. Ἄλλωστε ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι περισσότερο βίωμα καὶ λιγότερο θεωρία. Καὶ αὐτὴ ἡ Ὁρθοδοξία τοὺς ἔδωσε τὴ δυνατότητα νὰ κρατηθοῦν στὶς κρηπίδες τῆς αὐτοσυνειδησίας τους, γιατί αὐτὴ ἔκανε τὴν πρόσληψι τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τὸν καταξίωσε σὰν χριστιανικὸ πλεον καρπὸ μέσα στὴν ἔννοια τοῦ Γένους. Τὸ φαινόμενο τοῦ Λαοῦ μας, ποὺ κρατήθηκε ἀμόλυκτος ἀπὸ ξένα στοιχεῖα στὸ διάβα τῆς ἱστορίας του, ποὺ ὥρθωσε ἀδιάπερα στα ἀόρατα σινικὰ τεῖχη στὶς ξένες ἐπιτροπές, ποὺ κράτησε γερὰ τὴν ἱστορικὴ του μνήμη, ἀφέιλεται βασικὰ στὴν Ὁρθοδοξία του. «Ἄν εἶχε βασιλεύσει ὁ Τοῦρκος εἰς τὴν Φραγκίαν δέκα χρόνους — σημειώνει ὁ Κύριλλος Λούκαρις — χριστιανούς ἐκεῖ δὲν θὰ εὕρισκες». Ἀντίθετα σὲ μᾶς, τετρακόσια χρόνια σκλαβιάς δὲν στάθηκαν ἰκανὰ νὰ ἐκτρέψουν τὴν κοίτη τοῦ ἔθνικου μας παραδοσιακοῦ ποταμοῦ, σὲ σημεῖο ποὺ νὰ ὑποστηρίξη δίκαια ὁ Κ. Παπαρρηγόπουλος, πὼς τὸ Ἔθνος τοῦ 1821 ἦταν ἴδιο καὶ ἀπαράλακτο τὸ Ἔθνος τοῦ 1453.

Μέχρι σήμερα τὰ ὀρθόδοξα στοιχεῖα τῆς Παράδοσεώς μας εἶναι ἐκεῖνα ποὺ διαποτίζουν βαθειὰ τὴ ζωὴ μας καὶ μᾶς συνδέουν δυναμικὰ μὲ τὸ παρελθὸν καὶ μᾶς χαρίζουν τὴν αἴσθησι τῶν διαδοχικῶν φάσεων, ἀπὸ τὶς ὁποῖες πέρασε ἡ ἐνιαία ζωὴ τοῦ Ἔθνους, χωρὶς νὰ ἀλλοτριωθῆ καὶ χωρὶς νὰ μηδισθῆ. Οἱ ἐξισλαμισμοὶ καὶ οἱ ἐκλατινισμοὶ δὲν ἦσαν μόνο ἐγκλήματα ἀποστασίας ἀπὸ τὴν πίστι τῆς Ὁρθοδοξίας, ἦσαν παράλληλα καὶ προδοσία τῆς πατρίδος, ποὺ ἰσοδυναμοῦσε μὲ πραγματικὴ αὐτοκτονία. Ἦταν βέβαιον στὴ συνείδησι τοῦ Γένους πὼς ὅποιος ἔπαυε νὰ εἶναι ὀρθόδοξος, αὐτὸς ταυτόχρονα ἔπαυε νὰ εἶναι καὶ Ἕλληνας.

2. Ἡ δευτέρη μεγάλη ὑπηρεσία τῆς Ὁρθοδοξίας στὸ Γένος ὑπῆρξε ἡ ἐγγύησι τῆς ἐ ν ὀ τ η τ ο ῦ σ του, ὅταν, μάλιστα, εἶχε ἐκλείψει γι' αὐτὸ κάθε κρατικὴ ὑπόστασι. Σπάνια Λαὸς βρῆκε στὴ θρησκεία του τὸν συνεκτικὸ του παράγοντα τόσο δυνατό, ὅσο ὁ δικός μας. Ἀλλὰ καὶ σπάνια βρέθηκε Λαὸς μὲ τόση θρησκευτικὴ ὁμοιογένεια, ὅπως ὁ δικός μας. Στὶς κεντροφύγες δυνάμεις τοῦ διχασμοῦ, ἀντιτάχθηκε ἡ ἐνοποιὸς δύναμι τῆς Ὁρθοδοξίας, μὲ τοὺς εὐρεῖς ὀρίζοντες τῆς, σμιλευμένη σὲ δίσεκα χρόνια, κάτω ἀπὸ τὴ γλυκειὰ θαλωρῆ τῆς πίστεως. Τὴν ἐνότητα τοῦ Ἔθνους δὲν θὰ πρέπει νὰ τὴν ἐννοήσουμε σὰ μιὰ ἐξωτερικὴ ἀναγκαιότητα μόνο. Ὅταν μιλάμε γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία σὰν βασικὸ συντελεστὴ τῆς, θὰ πρέπει νὰ πᾶμε βαθύτερα καὶ νὰ ἀνακαλύψουμε τὸ κοινὸ πνευματικὸ ὑπόστρωμα

τῆς ψυχῆς τοῦ Λαοῦ μας, πάνω στὸ ὁποῖο στερεώθηκε ὀντολογικὰ καὶ ὀργανικὰ ἡ ψυχικὴ μας ἐνότητα. Τότε θὰ ἀνακαλύψουμε πὼς ἡ Ὁρθοδοξία ἔγινε ἡ «Μήτηρ Ἐκκλησία» τοῦ Γένους, ποὺ σμίλευσε τὸ ἦθος τοῦ Λαοῦ μας μέσα στὴ χοάνη τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος, τὸν ὠδήγησε στὴ συνειδητοποίησι μιᾶς κοινῆς πορείας, μὲ δυναμικὲς προοπτικὲς, χωρὶς νὰ τὸν ἀπομονώσῃ ἀπὸ τὸ περιβάλλον. Τὸ γνήσιον ὀρθόδοξον φρόνημα, χωρὶς νὰ δίνῃ τροφὴ στὴ μισαλλοδοξία καὶ στὸν σωβινισμό, δίδαξε τοὺς Ἕλληνες πὼς νὰ ἐναρμονίζον τὶς πολιτικὲς ἀντιθέσεις, νὰ σέβωνται τὸν ἄνθρωπον, νὰ καλλιεργοῦν τὴν ἐνότητα ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης.

3. Ἡ τρίτη, τέλος, προσφορά τῆς Ὁρθοδοξίας στὸ Ἔθνος ὑπῆρξε ἡ πνευματικὴ θωράξις τοῦ Λαοῦ μας, ὁ σωστός του προσανατολισμὸς καὶ ἡ γερὴ του θεμελίωσι, γύρω ἀπὸ τὴν ὀρθὴ ἀντίληψι περὶ Θεοῦ, ἀνθρώπου καὶ κόσμου. Τοῦ χάρισε τὴν ἀληθινὴ φιλοσοφία τῆς ζωῆς. Καὶ βέβαια ἡ Ὁρθοδοξία δὲν εἶναι μιὰ ἀπλή φιλοσοφία, γιατί ξεπερνᾷ τὰ ὅρια τοῦ ἀνθρωπίνου στοχασμοῦ. Φθάνει τὸ θαῦμα τῆς θεογνωσίας, σχίζει τὸ καταπέτασμα τῆς φθαρτότητος καὶ ἀφήνει νὰ προβληθῆ ἡ ἀπεραντώσυνη τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων ποὺ εἶναι ἐνωμένοι μαζί του. Στὸ διάβα τῶν αἰώνων, καταξιώθηκε στὴ συνείδησι τῶν παιδιῶν τῆς ἡ Ὁρθοδοξία σὰν ὀδηγὸς τοῦ Λαοῦ, ἄξια θεματοφύλακας τῆς ἀποστολικῆς Παράδοσης καὶ σὰν ὑπόδειγμα βίου. Οἱ καθαρὲς καὶ κρυστάλλινες θέσεις τῆς πάνω στὰ ἀνθρώπινα προβλήματα, θέσεις ποὺ δὲν τὶς ἀντάλλαξε μὲ τὴν καθενὸς εἶδους σκοπιμότητα, ποὺ δὲν τὶς νόθευσε, ὑπολογίζοντας σὲ ἐφήμερα κέρδη, τὴν καθιέρωσαν σὰν ὄντως Ὁρθοδοξία. Στὴν περιοχὴ τῆς δὲν ὑπῆρξαν ποτὲ θεολογικὰ ἢ νομικὰ ἔργα ποὺ νὰ ὑποστηρίξουν τὶς ταξικὲς διαφορὲς σὰν ἀπόρροια τῆς φυσικῆς τάξης. Δὲν φιλοξένησε ποτὲ σχήματα ἢ μεθόδους περιορισμοῦ τῆς ἀνθρώπινης ἐλευθερίας, τοῦ λόγου καὶ τοῦ στοχασμοῦ, δὲν ἀνέχθηκε ποτὲ τὸν πατερναλισμὸ τῆς ἐπιστήμης. Στὸ χῶρον τῆς δὲν εἰδοκίμησε ποτὲ ἡ ἀστυνόμευσι τῆς σκέψης, δὲν χρειάσθηκε νὰ γίνῃ καμμιὰ Μεταρροῦθμισι καὶ Ἀντιμεταρροῦθμισι. Ἀντίθετα τὸ μῆνυμά τῆς ὑπῆρξε μιὰ κατάφασι στὸν ἄνθρωπον σὰν εἰκόνας τοῦ Θεοῦ. Τὸ κοινοτικὸ καὶ κοινοβιακὸ τῆς πνεῦμα, μαζί μὲ τὸ ἀσκητικὸ τῆς ιδεῶδες, ἐκφρασμένο ἀπὸ παλιὰ στὸ συνοδικὸ καὶ στοὺς ἄλλους δημοκρατικούς θεσμοὺς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου καὶ ἀργότερα στὶς ἀξιοζήλευτες συντεχνίες τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας, ὑπῆρξε πηγὴ ἔμπνευσης καὶ προόδου τοῦ Λαοῦ μας. Θωράκισε τὴ ζωὴ του, γονιμοποίησε τὴ σκέψι του, τοῦ χάρισε δυναμισμό, τόνισε τὴν ἀξία τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου. Δίδαξε ἀκόμη πὼς ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ στέκεται στὸ πλευρὸ τοῦ Λαοῦ, γι' αὐτὸ καὶ ποτὲ τῆς δὲν ἐκμεταλλεύθηκε ἄνθρωποι, ἀλλὰ στάθηκε τὸ ἴδιον ἀμείλικτη ἀπέναντι σὲ κάθε κοινωνικὸ σύστημα ἐκμετάλλευσης. Παράλληλα, τοῦ προσέφερε ἡρωικὰ πρότυπα ζωῆς στὰ πρόσωπα τῶν ἁγίων τῆς, τῶν ὁσίων καὶ ἀσκητῶν τῆς, τῶν νεομαρτύρων τῆς.

πὸ εἶναι καὶ τῆς Ἐκκλησίας δόξα καὶ τοῦ Ἔθνους τιμὴ.

* * *

Αὐτὲς ὑπῆρξαν ἐπιγραμματικά οἱ προσφορὲς τῆς Ὁρθοδοξίας στὸ Ἔθνος. Καθοριστικὲς ὁπωσδήποτε τῆς πορείας του καὶ εὐεργετικὲς, ἔστω καὶ ἂν σήμερα ὅπως καὶ ἄλλοτε, ἡ στρατευμένη ἀθεία, ἡ σκοταδιστικὴ προοδευτικότητα καὶ τὸ ἀντιεκκλησιαστικὸ μένος τὶς ἀμφισβητοῦν γιὰ λόγους εὐνοήτους. Ἀλλὰ σήμερα ἰδιαίτερα, καθὼς τὶς φέρνουμε στὴ θύμησί μας, προβληματιζόμεστε μπροστὰ στὴν πελώρια κρίσι πὸν μαστίζει τὸν κόσμον καὶ μαζί καὶ τὴ γενιά μας. Τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα βάνουσα καταπατοῦνται, ἡ βία καὶ ἡ ἀναρχία προκλητικὰ ὑψώνουν τὴν κεφαλή, οἱ διανθρώπινες σχέσεις παγώνουν, τὸ ἄγχος κυριεύει τὶς καρδιές, ἡ ἀπειλὴ ἐνὸς πυρηνικοῦ πολέμου γίνεται ἐντονώτερη. Καὶ μέσα σ' αὐτὴ τὴ γενικὴ σύγχυσι, καλεῖται ὁ Λαὸς μας νὰ ζήση, νὰ σταθεροποιηθῆ, νὰ ἀντικρύσῃ τὴν ἐπερχόμενη λαίλαπα.

Οἱ καιροὶ εἶναι κρίσιμοι καὶ κοσμογονικοί. Τὸ Ἔθνος μας, στὴν προσπάθειά του νὰ ἐπιβίωσῃ, κάνει ἐντυπωσιακὰ ἀνοίγματα πὸν μπορεῖ νὰ ἀποβοῦν γι' αὐτὸ μοιραῖα, ἂν παρὰ ἄλλα δὲν διαθέτῃ τὶς πνευματικὲς ἐκεῖνες δυνάμεις πὸν θὰ τὸ ἐξασφαλίσουν αὐτοσυνειδησία, ἐνότητα, θωράκισι. Μέσα σὲ μιὰ ἀνθρωπότητα ἀπελεισμένη, τὸ Ἔθνος θὰ ζήσῃ, ἂν ἐπαναβεβαιώσῃ τὴν πίστι του στὴν Ὁρθοδοξία, στὴ Μάνα αὐτῆ τοῦ Λαοῦ μας, πὸν ἐπὶ αἰῶνες τώρα διαποτίζει ὅλες τὶς πτυχὲς τῆς ζωῆς του.

Ἔτσι ἡ Ὁρθοδοξία, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀποτυχία τῶσων ὑποκαταστάτων τῆς, καλεῖται νὰ προσφέρῃ ἐκ νέου στὸ Ἔθνος τὶς πολύτιμες προσφορὲς τῆς. Καλεῖται νὰ δώσῃ στὸ Ἔθνος καὶ στὸν καθένα μας ὄχι τὴν καταπραῦντικὴ ἀσπιρίνη ἀλλὰ τὸ μίτο τῆς Ἀριάδνης. Καλεῖται νὰ χαρίσῃ στοὺς Ἕλληνες καὶ πάλι τὴν αἴσθησι τῆς ταυτότητός τους, καθὼς πολλοὶ σήμερα μιλοῦν γιὰ τὴν ρεβάνς τῆς Εὐρώπης, πὸν ἐπιχειρεῖ τώρα μιὰ νέα Ἄλωσι, εἰρηνικὴ αὐτὴ καὶ ἀβίαστη. Ὁ κίνδυνος γιὰ ἀλλοτριώσι εἶναι μεγάλος καὶ οἱ συνέπειες θὰ εἶναι τραγικὲς.

Καλεῖται ἐπίσης ἡ Ὁρθοδοξία νὰ χαρίσῃ στοὺς Νεοέλληνες τὴν ἐνότητα καὶ ὁμοθυμία, τὴν αἴσθησι τῆς ἀδελφωσύνης, ἐμπρὸς σὰ ποικίλα ἰδεολογικὰ ρεύματα πὸν ἐπιχειροῦν νὰ τὴ διασπάσουν. Στὴ σημερινὴ

μάλιστα ἐποχὴ καλεῖται νὰ ἀποθῆ καὶ πάλι παράγοντας ἐνότητος τῶν Ἑλλήνων μεταξὺ τους καὶ μὲ τοὺς ἄλλους Λαοὺς, φορέας εἰρήνης καὶ συμφιλίωσης. Καλεῖται νὰ βοηθήσῃ στὸ ξεπέραςμα τῆς κρίσης τοῦ καιροῦ μας, πὸν δὲν εἶναι τόσο οἰκονομικὴ ἢ πολιτικὴ ἀλλὰ ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ, κρίσι θεσμῶν καὶ ἀξιών. Καλεῖται νὰ θωρακίσῃ πνευματικὰ τὸ Λαὸ μας, διδάσκοντάς τον τὸν ὀρθὸ δρόμον τοῦ προσανατολισμοῦ, τὴν ἀρετὴ καὶ τὸ ἦθος.

Καὶ εἶναι σὲ θέσι νὰ τὰ προσφέρῃ ὅλα αὐτὰ ἡ Ὁρθοδοξία, γιατί ἦταν καὶ εἶναι ἡ φωνὴ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων, ἡ Μία, Ἀγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, μὲ ἀνανεωτικὲς δυνάμεις, μὲ πλούσιον στοχασμό. Ἄς τῆς ἀμφισβητοῦν ὠρισμένοι τὴν προφητικὴ τῆς ἐνάργεια, ἄς προγραμματίζουν τὸν σταδιακὸ θρησκευτικὸ ἀποχρωματισμὸ τῆς δημόσιας ζωῆς τοῦ τόπου, ἄς διακηρύττουν τὴν ἀναθεώρησι τῆς ἱστορίας γιὰ νὰ πλήξουν τὴν Ὁρθοδοξία, ἄς ἰδιωτικοποιοῦν τὴν πίστι, ὑπερφαναγγίζοντας τὴν Ἐκκλησία, ἄς προβάλλουν τὸ σύνθημα γιὰ τὸ γκρέμισμα τῆς Ἐκκλησίας, ἄς βλέπουν σ' αὐτὴν κηλίδες. Οἱ κηλίδες, καὶ ὅταν ὑπάρχουν, δὲν εἶναι δικές τῆς, εἶναι δικές μας. Ἡ Ὁρθοδοξία σὰν νύμφη πάγκαλη, μὲ τὴ συνείδησι τῆς γνησιότητός τῆς, ξεκινώντας ἀπὸ τὸ Θεανθρώπινο πρόσωπον τοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς, νικᾷ καὶ πάλι. Πολλοὶ μιλοῦν σήμερα γιὰ τὴν ὥρα τῆς πὸν ἔφθασε. Καὶ μαζί τῆς θὰ νικήσουμε κι ἐμεῖς, σὰν Ἔθνος καὶ σὰν ἄτομα.

Ἀγαπητοί,

Ὁ ἐθνικὸς ἱστορικὸς μας Κ. Παπαρηγόπουλος ἐμφαντικὰ τονίζει πὸς τὸ Ἔθνος ἐμεγαλουργήσῃ διὰ τῆς μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ συμμαχίας. Ὅσοι ὀραματίζουν τὸν νέο θρίαμβον τοῦ Ἔθνους ξέχωρα ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξία του καὶ ὅσοι μεθοδεύουν τὴ συρρίκνωσι τῆς Ἐκκλησίας στὸ περιθώριον τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, διαπράττουν σφάλμα πελώριον, προσεγγίζον τὰ ὄρια ἐσχάτης προδοσίας. Γιατὶ ὅποιος πολεμᾷ τὴν Ὁρθοδοξία, ταυτόχρονα πολεμᾷ καὶ τὸ Γένος. Τὸ Γένος θὰ ζήσῃ καὶ θὰ νικήσῃ ὅταν στηριχθῆ στὴν Ὁρθοδοξία. Καὶ ὅταν ἀντλήσῃ ἀπ' αὐτὴν τοὺς ζωτικὸς χυμούς τῆς πὸν ἔθρεψαν, τρέφουν καὶ θὰ θρέψουν τὶς γενεὲς τῶν πατέρων μας, τῶν ἀδελφῶν μας καὶ τῶν παιδιῶν μας. Αὐτὴ εἶναι ἡ φωνὴ τῆς ἱστορίας καὶ ἡ ἐπιταγὴ τῶν καιρῶν.

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

ΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΗΣ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (26, 27 και 28 Φεβρουαρίου 1980)

Δυνάμει τῆς ὑπ' ἀρ. 657)279) 14.2.80 προσκλήσεως τοῦ Μακ. Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, συνήλθεν, εἰς τὸ ἐν Ἀθῆναις Συνοδικὸν Μέγαρον, εἰς ἑκτακτον Συνέλευσιν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Αἱ ἐργασίαι τῆς Συνόδου διήρκεσαν ἀπὸ 26ης ἕως 28ης Φεβρουαρίου 1980 καὶ διεξήχθησαν ὡς ἀκολούθως:

Τρίτη, 26 Φεβρουαρίου.

Τὴν πρωτὰν (6.30' - 8.30') ἐγένετο ἐναρκτήριος Ἀρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων Τιμ. Δώρων εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πετράκη, ἱερουροῦντος τοῦ νεωτέρου τῆ τάξει Σεβ. Μητροπολίτου Χίου, Ψαρῶν καὶ Οἴνουσῶν κ. Διογυσίου.

Τὴν 9.15' ἤρχισαν αἱ ἐργασίαι τῆς Συνόδου, μὲν σχετικὴν προσφώνησιν πρὸς τὰ Μέλη τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Μακ. Προέδρου αὐτῆς, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφείμ.

Ἡ Ἱεραρχία ἐξέλεξεν τριμελῆ ἐκ Σεβ. Συνέδρων Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῦ Τύπου, εἰς ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως τῆς παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ ὑπ' ἀρ. 1) 1977 Κανονισμοῦ «περὶ ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος». Ἐξελέγησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Πατρῶν κ. Νικόδημος, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀναθιμὸς καὶ Ζακύνθου κ. Παύλες ἡ μων.

Ἐν ἀρχῇ ἀνεγνώσθη ὑπόμνημα, ὑπογραφομένου ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Σιδηροκάστρου κ. Ἰωάννου, Δρυινοπόλεως κ. Σεβαστιανοῦ, Καρυστίας κ. Σεραφείμ καὶ Ὑδρας κ. Ἱεροθέου, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐζητεῖτο ἡ συγχώνευσις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυθήρων, διὰ τὸ ὀλιγάνθρωπον αὐτῆς, εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Γυθείου, καθὼς καὶ ἡ ἀναγραφὴ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν θεμάτων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τοῦ περὶ Παπισμοῦ θέματος.

Γενομένης ὀνομαστικῆς φανερᾶς ψηφοφορίας ἀπερρίφθησαν αἱ ὡς ἄνω προτάσεις, διὰ λόγους νομικοῦς, μὲν ψήφους 57 ἔναντι 4 καὶ 5 ἀποχῶν.

Μετὰ ταῦτα ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου, περὶ ἀνα-

δολῆς τῆς πληρώσεως τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν, μέχρις ἐκδικάσεως τῆς ὑποβληθείσης εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας αἰτήσεως ἀκυρώσεως σχετικῶς πρὸς τὴν παραίτησιν τοῦ Σεβ. πρ. Τρίκκης κ. Στεφάνου.

Ἐν συνεχείᾳ ἀπεφασίσθη ἡ διαρρυθμισὶς ὁρίων μεταξὺ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων Νικοπόλεως - Πρεβέζης καὶ Ἄρτης, διὰ τῆς ὑπαγωγῆς τῶν ἐνοριῶν Ἁγίας Ἐλεούσης Γεφύρας καὶ Ἁγίας Τριάδος Κεραμιάτων ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πρεβέζης εἰς τὴν τιαυτήν τῆς Ἄρτης.

Ἀκολούθως ἤρχισεν ἡ διαδικασία πρὸς πληρωσιν τῆς χηρευούσης Ἱ. Μητροπόλεως Πρεβέζης.

Μὴ ἐπιτευχθείσης πλειοψηφίας τῶν 2) 3 τῶν παρόντων, πρὸς πληρωσιν αὐτῆς διὰ καταστάσεως, ἀπεφασίσθη, ὅπως γίνῃ πληρωσις δι' ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας.

Τὸ τριπρόσωπον ἀπετελέσθη ἐκ τῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Μελετίου Καλαμαρά, λαβόντος ψήφους 52, Ἰακώβου Παχῆ, λαβόντος ψήφους 41 καὶ Φιλαρέτου Βιτάλη, λαβόντος ψήφους 5. Εἰς τὴν δευτέραν φάσιν τῆς διαδικασίας τῆς ἐκλογῆς, Μητροπολίτης Πρεβέζης ἐξελέγη ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Μελετίος Καλαμαράς διὰ ψήφων 48 ἔναντι 17 ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιμ. Ἰακώβου Παχῆ καὶ μιᾶς λευκῆς.

Ἐπηκολούθησεν ἡ πληρωσις τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κυθήρων. Τὸ τριπρόσωπον ἀπετελέσθη ἐκ τῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Ἰακώβου Κορόζης (ψῆφοι 43) Ἀρχιμ. Θεοφίλου Συμπούλου (14) Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Βέτιμη (ψῆφοι 14).

Εἰς τὴν δευτέραν φάσιν τῆς διαδικασίας τῆς ἐκλογῆς Μητροπολίτης Κυθήρων ἐξελέγη ὁ Ἀρχιμ. Ἰάκωβος Κορόζης διὰ ψήφων 47 ἔναντι 2 ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιμ. Θεοφ. Συμπούλου, 1 ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιμ. Παντελ. Βέτιμη καὶ 16 λευκῶν. Αὐθημερὸν ἐτελέσθη τὸ Μικρὸν καὶ Μέγα Μήνυμα τῶν νεοεκλεγέντων Μητροπολιτῶν.

Τετάρτη, 27 Φεβρουαρίου.

Μετὰ τὴν ἐναρκτήριον προσευχὴν (9 π.μ.) ἀνεγνώσθησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγουμένης Συνεδριάσεως.

Στιγμιότυπον ἐκ τῆς αἰθούσας Συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας.
Δεξιά, ὄρθιος, ὁ Πρόεδρος αὐτῆς, Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ.

Ἐν συνεχείᾳ συμφώνως πρὸς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονύσιος εισηγήθη τὸ θέμα «Προβλήματα Ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας». Ἐπηκολούθησεν εὐρεία συζήτησις, κατὰ τὴν ὁποίαν πολλοὶ ἐκ τῶν Σεβασμιωτάτων Συνέδρων ἀνέπτυξαν τὰς ἀπόψεις των ἐπὶ τοῦ τεθέντος προβλήματος.

Εἰδικώτερον ἡ συζήτησις περιστράφη εἰς τὴν οὐσίαν τῆς πειθαρχίας ἐξ ἀπόψεως ἐκκλησιαστικῆς, ἢ ὅποια καθωρίσθη θετικῶς καὶ «ὡς ἔκφρασις τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐλευθερίας». Διὰ τὰ ἐπὶ μέρους τεθέντα προβλήματα πειθαρχίας τῶν Ἐπισκόπων, τῶν Πρεσβυτέρων καὶ τῶν Διακόνων ἔναγχι τῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ καὶ τῶν λαϊκῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἀπεφασίσθη ὅπως ταῦτα ἐξετασθῶν μεθοδικώτερον εἰς προσεχῆ Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας, προκειμένου νὰ καθορισθῶν σαφῶς καὶ ἀποτελέσουν τὰ πλαίσια, ἐντὸς τῶν ὁποίων θὰ ἐπιδιωχθῆ περαιτέρω ἐν τῇ πράξει ἡ ἐξασφάλις τῆς ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας, συμφώνως πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἀγιογραφικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν.

Πέμπτη, 28 Φεβρουαρίου.

Ἰπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος συνεχίσθησαν διὰ τρίτην καὶ τελευταίαν ἡμέραν αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως τῆς Ἱεραρχίας.

Μετὰ τὴν ἐναρκτήριον προσευχὴν (9 π.μ.) καὶ τὴν ἐπικύρωσιν τῶν Πρακτικῶν τῆς Συνεδριάσεως τῆς 27) 2, ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεγάρων καὶ Σαλαμῖνος κ. Βαρθολομαίου εισηγήσις ἐπὶ τοῦ «περὶ Ἐφημερίων καὶ Διακόνων» Κανονισμοῦ. Ἐκ τῆς ἐπακολουθησάσης συζητήσεως ἐπὶ τῆς εισηγήσεως τοῦ Σεβ. Μεγάρων διαπιστώθη ὅτι ὁ Κανονισμὸς χρήζει ἀνασυντάξεως, διὸ καὶ ἡ Ἱεραρχία ὥρισε τριμελῆ Ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Κίτρου κ. Βαρνάδα, Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου καὶ Δημητριάδος κ. Χριστοδούλου, ἵνα μελετήσῃ αὐτὸν ἐν λεπτομερείᾳ, ἀνασυντάξῃ τὸ καίμενον τοῦ Κανονισμοῦ καὶ ὑποβάλῃ τοῦτο εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον διὰ τὰ περαιτέρω.

Ο ΜΕΓΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΦΟΡΕΥΣ ΚΑΙ ΕΚΦΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ*

«Παναγιώτατε Δέσποτα,

Σεβασμία τῶν Ἱεραρχῶν Χορεία,

Φιλόθρησκον καὶ φιλογενὲς Ἐκκλησίασμα.

Ὁ Χριστιανικὸς κόσμος, εἰς ὅλα τὰ γεωγραφικὰ καὶ ὁμολογιακὰ πλάτη καὶ μήκη, ἐώρτασεν ἐφέτος τὰ 1600 χρόνια ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τοῦ ἐξόχου αὐτοῦ Ἱεράρχου τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς, ὁ ὁποῖος, ὡς πολὺφωτος ἥλιος, ἐσελάγισεν, ἀπὸ τὴν Καισάρειαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, περὶ τὰ μέσα τοῦ Δ' αἰῶνος, εἰς δλόκληρον τὴν χριστιανικὴν Οἰκουμένην.

Πρὶν ἀπὸ 1600 χρόνια, ἴσως σὰν σήμερα, τὴν 30ὴν Δεκεμβρίου, ἢ ὁποσδήποτε μίαν ἀπὸ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ ἔτους 378, ἀπέθανεν ὁ Μέγας Βασίλειος, προφέρων τὰ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ λόγια τοῦ Κυρίου: «εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου» (Λουκ. 23,46), ὡς μαρτυρεῖ ὁ πιστότερος ἐγκωμιστής του, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος.

Καὶ τὴν 1ην Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 379 ἐκηδεύθη εἰς τὴν Καισάρειαν, μέσα εἰς γενικὸν κοπετὸν καὶ θρηγνον, ὄχι μόνον τῶν χριστιανῶν μελῶν τοῦ ποιμνίου του, ἀλλὰ καὶ τῶν μὴ χριστιανῶν συγκαισαρέων του, τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν Ἑθνικῶν. Τόσον δὲ ἦτο τὸ πλήθος, ὥστε —κατὰ τὰς ἱστορικὰς καὶ πάλιν μαρτυρίας— ἀκόμη καὶ θάνατοι εἶχον προκληθῆ ἀπὸ τὸν πολὺν συνωστισμόν.

Ὁ Μέγας Βασίλειος, μέγας διὰ μέσου τῶν ποικίλων πτυχῶν τῆς ζωῆς καὶ τῶν δραστηριοτήτων του, ἐφάνη μέγας καὶ εἰς τὸν θάνατόν του. Ἐμείνε δὲ ὀριστικῶς μέγας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του καὶ μετὰ θάνατον, ἀναγνωρισθεὶς ὑπὸ πάντων καὶ πανταχοῦ ὡς Οἰκουμενικὸς Διδάσκαλος καὶ πρόμαχος τῆς Ὁρθοδόξιας καὶ ὡς ὑπέροχον πρότυπον Ὁρθοδόξου Ἐπισκόπου, πολυευθύνου καὶ πολυμερεστάτου.

* Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου (Κωνσταντινίδη) ἐν τῇ Πανσεπτῇ Πατριαρχικῇ Ναφ, τῇ Κυριακῇ, 30ῃ Δεκεμβρίου 1979, κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Θ. Λειτουργίαν, ἐπὶ τῇ 1600ῃ ἐπετείῳ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μεγ. Βασιλείου.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, μετὰ τὴν σημερινὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Λειτουργίαν εἰς τὸν Πανσεπτὸν Πατριαρχικὸν Ναόν, κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῆν Κυριακὴν τοῦ ἔτους, ἐπισφραγίζει, δύναμαι γὰ εἶπω, τὰς ἀνὰ τὸν κόσμον Βασιλειανὰς ἐορτάς. Ἀλλὰ καὶ ἐπισημαίνει, ταυτοχρόνως, τὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ Μέγας Βασίλειος, ὡς γνήσιος φορεὺς καὶ πιστὴ ἐκφρασις τοῦ πνεύματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολῆς ἀνὰ τὸν κόσμον. Ὡς τοιοῦτος, ὁ Μέγας Βασίλειος παρουσιάζει ἰδιάζουσαν σπουδαιότητα διὰ τὸν Οἰκουμενικὸν τοῦτον Θρόνον.

Ἀσφαλῶς, ὁ Ἅγιος δὲν ἔχει ἀνάγκην ἐγκωμιῶν. Ὑπῆρξεν ἀπὸ τοὺς περισσώτερον ἐγκωμισασθέντας. Ἱστορικὴν δὲ ἀποτίμησιν αὐτοῦ θεδαίως δὲν θὰ ἀποτολμῆσῃ γὰ κάμη ὁ Πατριαρχικὸς Ἄμβων.

Ἀπλῶς τὸ σημερινὸν κήρυγμα θὰ ἀποβλέψῃ εἰς δύο τινὰ: ἀφ' ἑνὸς μὲν γὰ ὑπογραμμίσῃ τὴν ἱστορικο-θεολογικὴν ἀλήθειαν, ὅτι ὁ Μέγας Βασίλειος ὑπῆρξεν ὁ φορεὺς καὶ ἡ ἐκφρασις τοῦ Ἀνατολικοῦ Ὁρθοδόξου πνεύματος εἰς ὅλας τὰς ἐκφάνσεις του, ἀφ' ἑτέρου δὲ γὰ ἐπισημάνῃ τὴν παράλληλον ἀλήθειαν, ὅτι τοῦ ἰδίου τούτου πνεύματος συνεχιστικὴ δύναμις καὶ θεσμὸς διαιωρίζων ὑπῆρξε καὶ εἶναι ὁ Οἰκουμενικὸς οὗτος Θρόνος.

Ἰδοὺ τὰ δύο κύρια σημεῖα τοῦ σημερινοῦ λόγου μου.

Ἄδελφοί μου.

Εἶναι περιεργὸν γὰ διαπιστώσῃ κανεὶς πῶς μέσα εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ θεολογικὴν συγκρότησιν τῆς Ἐκκλησίας, τὰ πρόσωπα καὶ τὰ γεγονότα, οἱ τόποι καὶ αἱ συνθήκαι, αἱ θέσεις καὶ αἱ ἀντιθέσεις ἐναλλάσσονται, συσχετίζονται, ἀντιδίδουν, συμπορεύονται ἢ ἀλλοτριοῦνται, συμπιέζονται ἢ προωθοῦνται, λύονται ἢ περιπλέκονται καὶ ἀποτελματοῦνται, τελικῶς ὅμως καὶ ἐνσωματώνονται μέσα εἰς μίαν γενικωτέραν κατεύθυνσιν καὶ πορείαν, ἢ ὁποία καὶ εἶναι ἡ λύσις, τὴν ὁποίαν δίδει ὁ Θεὸς εἰς ὅλα.

Παρόμοιόν τι συνέβη καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄκρως περιπεπλεγμένου Χριστολογικοῦ θέματος καθ' ὅλον τὸν Δ' αἰῶνα. Μετὰ τὸν Ἄρειον καὶ τὸν σάλον τὸν ὁποῖον ἐδημιούργησεν ἡ αἵρεσίς του, μετὰ τὴν Α' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον καὶ τὴν καταδικὴν τῆς πλάνης του καὶ τῶν ὁπαδῶν του, μετὰ τὴν πρώτην ἐπιτευχθεῖ-

σαν ειρήνευσιν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν τόσο ὁμως ἐπισημὰ ἀποδειχθεῖσαν, τὰ πρόσωπα καὶ τὰ γεγονότα εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας περιεπλάκησαν κατὰ τρόπον ἀφάνταστον, αἱ συνθήκαι ἀνετράπησαν, οἱ τρεῖς βασικοὶ παράγοντες τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ἦτοι οἱ κατὰ τόπους Ἐπίσκοποι, ἡ παρεμβαίνουσα Πολιτεία καὶ ὁ πολὺς Λαός, εὐρέθησαν μέσα εἰς μίαν γενικὴν σύγχυσιν, εἰς τρόπον ὅστε ἡ ὅλη λειτουργία τοῦ χριστιανικοῦ θεσμοῦ, εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Δύσιν, ἐφάνη κυριολεκτικῶς νὰ παραλύη. Τοῦτο δὲ εἰς μίαν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἐκκλησία ἐθεωρεῖτο ὅτι ἔζη τὸν χρυσοῦν αἰῶνά της εἰς πρόσωπα καὶ εἰς θεολογίαν.

Καὶ ὁμως ἔλειπε τὸ στοιχεῖον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θὰ συνέθετε τὸ ἕν καὶ ἀκεραῖοτατον καὶ ἀκραιφνέστατον πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας, ὅπερ ὡς τοιοῦτο θὰ ἐπεβάλλετο καὶ θὰ ἐπεκράτει ὡς ἡ μόνη διευθέτησις, ἡ μόνη τάξις, ἡ μόνη λύσις, ἡ μόνη ἀλήθεια.

Εἰς μίαν τοιαύτην λοιπὸν στιγμὴν τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ὁ Θεὸς ἐνεφάνισε τὸν Μέγαν Βασίλειον. Ἐπωμίσθη αὐτὸς τὰς εὐθύναις καὶ ἀνέλαβε τὰς ἐνδεικνυομένας πρωτοβουλίας. Ἐξεδραπήθη εἰς δρᾶσιν καὶ εἰς ἀγῶνας. Ἐδοκιμάσθη καὶ ἀπεθαρρύνθη. Ἐξηγγέρθη καὶ ἐπεδλήθη. Ἀλλὰ τελικῶς αὐτὸς συνέλαβε καὶ ἐνεσάρκωσε, διέπλασε καὶ διευτύπωσε τὸ γνήσιον πνεῦμα τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῆς ὀρθῆς πράξεως, καὶ ἀπέδη, εἰς μίαν ἐποχὴν ἐκτάκτως ταραχώδη καὶ γεμάτην ἀπὸ θεολογικὰς καὶ προσωπικὰς ἀντιθέσεις καὶ διαμφισθητήσεις, ὁ μόνος σχεδὸν φορεὺς τοῦ Ὁρθοδόξου πνεύματος καὶ τῆς ὑπαρξιακῆς Ὁρθοδοξίας τῆς Ἀνατολῆς.

Οὐδεὶς καταλληλότερος ἐκεῖνου ὑπῆρχεν. Συνεχέντρωνε ὅλας τὰς πρὸς τοῦτο προϋποθέσεις. Ἦτο γνήσιον τέκνον τῆς Ἀνατολῆς, γέννημα καὶ θρέμμα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, δημιουργήμα τῆς προγονικῆς σοφίας, ὅπως τὴν εἶχε διδαχθεῖ εἰς τὴν γενετείραν του Νεοκαισάρειαν, εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Εἶχε γνωρίσει καὶ διδαχθεῖ τὸν Χριστιανισμόν ὑπὸ τὸ φίλτρον στενῶν συγγενῶν του καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν φωτισμένων ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐγίνε μοναχὸς ὁ ἴδιος, εἰς μίαν στιγμὴν τῆς ζωῆς του, ἀλλὰ καὶ ὀργανωτὴς τοῦ μοναστικοῦ βίου. Ἀπέδη, ἐν συνεχείᾳ, κληρικὸς τῆς δράσεως καὶ τῆς φιλανθρωπίας. Καὶ τελικὰ ἀνεδείχθη φωτισμένος Ἐπίσκοπος τῆς πρώτης μετὰ τὴν Βασιλεύουσαν Μητροπολιτικῆς Ἐδρας τῆς Ἀνατολῆς, ἀκαμπτος ὑποστηρικτὴς τῶν δικαίων καὶ τῶν προνομίων τῆς Ἐκκλησίας πρὸ τῆς μεροληπτοῦσης Πολιτείας, θαυμάσιος τηρητὴς καὶ ἐφαρμοστὴς τοῦ εὐαγγελικοῦ ἀξιώματος «τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ» (Ματθ. 22,21), ἀπαράμιλλος, τέλος, ἐργάτης τῆς καταλλαγῆς, τῆς μεσότητος, τῆς εἰρηνεύσεως καὶ τῆς ἀδελφοσύνης μέσα εἰς μίαν διχασμένην, καὶ τότε, χριστιανοσύνην.

Καὶ μετὰ τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς ἀνέπτυξεν ὅλην τὴν γνωστὴν δραστηριότητά του εἰς τοὺς διαφόρους

σταθμοὺς τῆς πολυκυμάντου καὶ πολυδιαστάτου ζωῆς του, κινούμενος, ταξιδεύων, ἐπικοινωνῶν, γράφων, συγγράφων, ἀλληλογραφῶν, διευθύνων πολυπλεύρους ἀντιαιρετικούς ἀγῶνας, παρεμβαίνων ὅπου δεῖ, ἐπεκτείνων τὴν δρᾶσιν του εἰς κάθε τομεᾶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, ἀπὸ τῆς ἱεραποστολῆς μέχρι καὶ τῆς φιλανθρωπίας, καὶ κυρίως αὐτῆς, ὑπὸ τὰς γνωστὰς στέγας εὐποιίας τῆς περιφήμου Βασιλειάδος του εἰς τὴν Καισάρειαν κ.λπ.

Κατόπιν ὄλων τούτων, μὴ θελήσητε, νὰ ἐρωτήσητε τί εἶναι καθ' ἑαυτὸ τὸ Ὁρθόδοξον Ἀνατολικὸν πνεῦμα, διὰ τὸ ὁποῖον σὰς ὀμιλῶ. Τοῦτο διήκει δι' ὄλων αὐτῶν τῶν πτυχῶν τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Εἶναι αὐτὸ ὅπερ ἐκαλεῖτο νὰ καλύψῃ τότε ὅλα τὰ κενά, τὰ ὁποῖα εἶχον δημιουργήσει αἱ αἱρέσεις, αἱ ἕριδες, αἱ συγκρούσεις καὶ αἱ ἀντιδικαίαι. Νὰ ἐπαγορθῶσιν τὰ λάθη, νὰ ἄρῃ τὸν φανατισμόν καὶ τὰ μίση, νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ὕψειν, νὰ εὕρῃ τὴν μεσότητα, νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν καταλλαγὴν, νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν εἰρήνην εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ μαζί με ὅλα αὐτὰ νὰ ὀργανώσῃ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν ἐπὶ τὸ καλύτερον, νὰ ἐξομαλύνῃ τὴν καθ' ἡμέραν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, νὰ ἄρῃ τὴν ὑπάρχουσαν δυστυχίαν, νὰ παρασταθῇ τὸν ἀνθρώπον.

Ὁ Μέγας Βασίλειος τούτου τοῦ Ὁρθοδόξου πνεύματος ἐνσαρκωτὴς καὶ φορεὺς ὑπῆρξε μεσοῦντος τοῦ Δ' αἰῶνος. Περὶ τούτου οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει.

Ἄλλ' ἰδοὺ τώρα καὶ τὰ πέραν τούτου.

Τὰ πρόσωπα δὲν εἶναι αἰώνια. Τὸ πνεῦμα ὁμως πρέπει νὰ ἐπιζῇ πέραν τῶν προσώπων. Καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος ἐγνώριζεν ὅτι ἡ σκυτάλη τοῦ Ὁρθοδόξου πνεύματος καὶ τῆς Ὁρθοδόξου μαρτυρίας, τὴν ὁποίαν ἐκράτει, θὰ ἔπρεπε νὰ παραδοθῇ διὰ νὰ ἐπιζῆσῃ, διὰ νὰ θεομοθετηθῇ, διὰ νὰ διαιωισθῇ. Ἐγνώριζεν, ὅτι εἰς μίαν δεδομένην ἱστορικὴν στιγμὴν τοῦ αἰῶνός του, ἡ σκυτάλη αὐτὴ θὰ ἔπρεπε νὰ μεταβιβασθῇ ἀπὸ τὴν περιφέρειαν πρὸς τὸ κέντρον, ἀπὸ τὴν Καισάρειαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ φυσικὰ ἀπὸ τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦ ἰδίου εἰς τὴν εὐθύνην πλέον καὶ τὴν ἐπιστάσιν τῶν ὑπευθύνων τῆς Πρωτευούσης.

Ἦτο κάτι τὸ ὁποῖον μοιραίως ἐφέρετο πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτῆν. Ὁ Μέγας Βασίλειος εἶχεν δραματισθεῖ καὶ εἶχε ποθήσει τὴν μεγάλην αὐτὴν στιγμὴν. Ὅχι διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ Καισάρεια καὶ ὁ Ἐπίσκοπός της —κυρίως ὁ Ἐπίσκοπός της— εἶχε φθάσει ἤδη εἰς τὸν κολοφῶνα τοῦ ὕψους καὶ τῆς γενικῆς ἀναγνωρίσεως, ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ὀλοκλήρου τῆς τότε Οἰκουμένης. Τὸ λέγει ὁ ἴδιος εἰς μίαν ἐπιστολὴν του πρὸς τοὺς Νεοκαισαρείς: «Δικαιότερον τὰ καθ' ἡμᾶς κρίνεσθαί... ἐκ τοῦ πλήθους τῶν κωνσταντινουπόλεων ἐπισκόπων καὶ συνημμένων ἡμῖν χάριτι Κυρίου. Ἐξετασθῶσι δὲ Πισίδαϊ, Αὐκαρά-

νες, Ἰσαῦροι, Φρυγες ἑκάτεροι, Ἀρμενίων ὅσον ὑμῖν ἐστὶ προσήκον, Μακεδόνες, Ἀχαιοί, Ἰλλύριοι, Γάλλοι, Σπάνοι, Ἰταλία σύμπασα, Σικελιώται, Ἄφροι, Αἰγύπτου τὸ ὑγιαῖνον, τῆς Συρίας ὅπόσον τὸ λείψανον· οἵτινες πέμπουσί τε πρὸς ἡμᾶς γράμματα καὶ πάλιν δέχονται παρ' ἡμῶν...» (Ἐπιστολή 204,7 ΒΕΠ 55,238).

Ἡ Πρωτεύουσα ὁμοῦς ἔμενεν ἔξω ἀπὸ ὅλα αὐτά. Συνήθως μάλιστα διέκειτο καὶ ἐχθρικῶς. Ὡς τε Αυτοκρατορική Αὐλή καὶ ὡς Ἐκκλησία. Τοῦτο οὔτε φυσικὸν ἦτο, οὔτε ἐπιτρεπτόν. Ἡ Κωνσταντινούπολις, ἔχουσα τὸ προβάδισμα εἰς τὴν ὄλην ζωὴν τῆς Αυτοκρατορίας, ἔπρεπε νὰ ἀποδῆ, χωρὶς χρονοτριβὴν, πρῶτη καὶ εἰς τὴν ἔκφρασιν καὶ τὴν ἔκφορὰν τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τοῦ Ὁρθοδόξου πνεύματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Τοῦτο, κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον, θὰ ἐπετυγχάνετο μὲ μίαν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, συγκαλουμένην ὄχι εἰς τὴν Καισάρειαν, οὔτε ὅπουδῆποτε ἀλλαχοῦ, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καὶ ὄχι ὑπὸ τὴν προεδρείαν του καὶ τὴν προσωπικὴν του προβολήν, ἀλλ' ὑπὸ τὴν προεδρείαν καὶ τὴν εὐθύνην τῆς μόνης ἀρμοδίας Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, τοῦ μόνου ἐνδεδειγμένου Θεσμοῦ, ἦτοι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Πρωτεύουσας καὶ τοῦ Πατριάρχου τῆς. Ἔτσι μόνον θὰ εἶχε παραδοθῆ εἰς ἀσφαλεῖς χεῖρας ἡ πίστις καὶ τὸ πνεῦμα, ὁμοῦ πάντοτε μὲ τὴν εὐθύνην τῆς φυλάξεώς των καὶ τῆς διαιωνισέως των.

Καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατηύθυνε τὰ πράγματα ὁ Μέγας Βασίλειος. Ἀπέθανεν ἐν τῷ μεταξύ ὁ ἴδιος. Ἄλλ' ἡ Σύνοδος συνεκλήθη, μετὰ διετίαν, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸ 381, ὡς ἡ Β' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Δημιούργημα καὶ καρπὸς τῆς προεργασίας καὶ τῶν ἀγώνων τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ἡ Σύνοδος αὕτη ἐνεστερνίσθη τὰς ἰδέας του ἀπολύτως, ἐδέχθη τὰς ἀρχὰς του καὶ ἐθέσπισεν τὴν διδασκαλίαν του. Τὰ πάντα εἰς τὴν Σύνοδον ἀπέπνεον Βασίλειον πνεῦμα. Ἀκόμη καὶ ἡ σύνθεσις τῆς Συνόδου ἔφερε τὴν σφραγίδα τῆς προσωπικότητός του, ἐφ' ὅσον ἡ πλειονότης τῶν Συνοδικῶν Πατέρων ἦσαν φίλοι καὶ συναγωνισταὶ του εἰς τὴν πίστιν. Οἱ δύο κατὰ σειρὰν Πρόεδροι τῆς Συνόδου, ὁ Θεολόγος Γρηγόριος (379-381) καὶ ὁ Νεκτάριος (381-397), οἱ δύο ἐπίσκοποι ἀδελφοί, Γρηγόριος ὁ Νύσσης καὶ Πέτρος ὁ Σεβαστείας, ὁ διάδοχος του Καισαρείας Ἐλλάδιος, ὁ Ἰκονίου Ἀμφιλόχιος, Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων καὶ οἱ ἐκ Παλαιστίνης Ἐπίσκοποι, καὶ ἀκόμη, 50 καὶ πλέον Ἐπίσκοποι τῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Νοτίου Μικρᾶς Ἀσίας, συνυπουργήσαν, καί, ὑπὸ τὴν πνοήν του Παρακλήτου, ἡ Σύνοδος, ἡ Β' Οἰκουμενικὴ, ἤχθη εἰς ἐπιτυχίαν.

Δύο βασικά στοιχεία μετελαμπαδεύθησαν διὰ τῆς Συνόδου ἐκείνης εἰς τὸν Θρόνον αὐτόν: Ἡ ὠλοκλη-

ρωμένη χριστολογικὴ πίστις καὶ διδασκαλία τῆς Ὁρθοδοξίας ἀφ' ἐνός, καὶ τὸ ἱστορικὸν καὶ ἀναφαίρετον Προβάδισμα τοῦ Πρώτου Ἐπισκόπου τῆς Ἀνατολῆς, τοῦ Οἰκουμενικοῦ δηλαδὴ Πατριάρχου, ἀφ' ἑτέρου.

Εἶναι γνωστὸν τὸ πρῶτον. Πρόκειται διὰ τὸ περίφημον Σύμβολον τῆς Πίστεώς μας, τὸ Νικαιοκωνσταντινουπολιτικόν, τὸ ὁποῖον, ὠλοκληρωμένον καὶ ἀναλλοίωτον, ἀπαγγέλλομεν καὶ ὁμολογοῦμεν ἔκτοτε ἡμεῖς, τὸ Ὁρθόδοξον Πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἐπίσης γνωστὸν εἶναι καὶ τὸ δεύτερον. Πρόκειται διὰ τὸν περίφημον ὅρον Κανόνα τῆς Συνόδου αὐτῆς, ὁ ὁποῖος ἀνεγνώρισε εἰς τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Πόλεως τὰ ἴσα, μετὰ τὸν Ρώμη, δικαίωμα ταυτῆς καὶ προβαδίσματος. Λέγει ὁ Κανὼν: τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Κωνσταντινουπόλεως «ἔχειν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ρώμης Ἐπίσκοπον, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν Νέα ν Ρώμη ν» (Ράλλη - Ποτλή, Σύναγμα Ἱερῶν Κανόνων, τόμ. Β', σελ. 173).

Ἰδοῦ, ἀδελφοί μου, τί καὶ πῶς μετεβίβασθη, κατὰ μίαν ἀξιοθαύμαστον πλοκὴν προσώπων καὶ γεγονότων, ἀπὸ τὴν ἀγίαν μορφήν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ ὑπὸ τὴν πνοήν καὶ τὴν κατεύθυνσίν του πρὸς τὴν Βασιλεύουσαν, πρὸς τὸν Θρόνον τοῦτον, πρὸς τοὺς ἔκτοτε Προκαθημένους τῆς Οἰκουμενικῆς ταύτης Καθέδρας, πρὸς τοὺς κατὰ διαδοχὴν Πατριάρχας τῆς Πρώτης Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐκτοτε ἀπέβησαν οὗτοι καὶ εἶναι, κατὰ Χάριν Θεοῦ καὶ κατ' ἀπαίτησιν τῆς ἱστορικῆς καὶ κανονικῆς τάξεως, οἱ μόνιμοι πλέον καὶ μεμαρτυρημένοι φορεῖς τοῦ Πνεύματος τῆς Ὁρθοδοξίας, φορεῖς καὶ διερμηνεῖς, εἰς ἅμεσον θεβαίως κοινωνίαν μετὰ πάσης Ἐπισκοπῆς Ὁρθοδόξου, ὀρθοτομούντων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, φορεῖς καὶ διερμηνεῖς, λέγω, τοῦ πνεύματος ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἐνεσάρκωσε, ἐξεπροσώπησε, καθιέρωσε καὶ μετεβίβασεν εἰς τοὺς αἰῶνας ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Παράδοσίς του.

Οὕτως ἠδὲ ὁ Θεός.

Ἀδελφοί μου,

Οὐδὲν ἔχει γὰ προσθήσῃ εἰς πάντα ταῦτα ὁ Ἱερὸς Ἀμβων. Ἀποτελοῦν τὴν μαρτυρίαν τῆς ἱστορίας καὶ τὴν ρητὴν κατάφασιν τῆς θεολογίας. Ἡ ἐπέτειος τῶν 1600 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μεγάλου Βασιλείου φέρει ὅλους μας ἐγγύτερον πρὸς τὴν εὐθύνην μας.

Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας.

Γένοιτο».

† Ὁ Μύρων ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ*

II. Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ Δ. ΕΥΡΩ-ΠΗΝ ΚΑΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

Εισαγωγή δια νόμου του πολιτικού γάμου σημαίνει εν τελευταία αναλύσει την υπό της Πολιτείας παροχήν εις τὸν ἑλληνα πολίτην τῆς νομικῆς ὑποχρεώσεως ἢ δυνατότητος μὴ τελέσεως ἐν γένει ἢ καὶ εἰς συγκεκριμένας μόνον ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις θρησκευτικοῦ γάμου. Ἡ κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὸν θρησκευτικὸν κατανόησις τοῦ πολιτικοῦ γάμου συνεπάγεται ἀναμφιβόλως τὸν ἀποχρωματισμὸν τοῦ ἀπὸ οἰανδήποτε ἐκκλησιαστικῆν παρέμβασιν καὶ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ ὡς πολιτικοῦ μὲ ἀπλοῦν ληξιαρχικὸν περιεχόμενον συναλλαγματος, διὰ τοῦ ὁποῦ νομιμοποιεῖται καὶ παράγει ἐννόμους ἀστικὰς συνεπείας ἢ συμβίωσις τῶν εἰς τὴν σύναψιν γάμου συναινούντων μελλονύμφων. Ὁ πρόεδρος τῆς Ἀναθεωρητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος (1930) Κ. Τριανταφυλλόπουλος συνάψισε τὰς ὑπὲρ τοῦ πολιτικοῦ γάμου θέσεις του κατ' ἔξοχον τρόπον: «Ἀναχωρῶ ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὅτι ὁ γάμος εἶναι ἡ σπουδαιότερα νομικῆ προᾶξις, τὸ σπουδαιότερον συνάλλαγμα, τὸ ὁποῖον συνάπτει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν βίον του. Ἔργον ὅθεν ὑψίστης προνοίας εἶναι καὶ μέγιστον συμφέρον ἔχει ἡ Πολιτεία, ὅπως ἡ σύστασις τοῦ γάμου ἀσφαλισθῇ μὲ τοιαῦτα συστατικά, ὥστε νὰ ἐξυπηρετῆται ὁ ὑψηλὸς προορισμὸς αὐτοῦ. Διὰ νὰ γίνῃ τοῦτο, νομίζω ὅτι ὁ τύπος, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ὀρίσῃ ἡ Πολιτεία, πρέπει νὰ συμπεριλαμβανῆ τὰς ἐξῆς ιδιότητας: Πρῶτον νὰ εἶναι ὁ τύπος οὗτος ἐνιαῖος, ἀνεξαρτήτως ἂν πρόκειται νὰ ἔλθουν εἰς γάμου κοινωνίαν πλούσιοι ἢ πτωχοί, ὀπαδοὶ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ θρησκευήματος. Ἡ δευτέρα ιδιότης εἶναι ὅτι πρέπει νὰ ἐξασφαλίσῃ ὁ τύπος τὴν ἑλευθερίαν, ὅσον τὸ δυνατόν, κωλυμάτων, τὰ ὁποῖα θὰ ἦγον εἰς τὴν ἀκυρότητα τοῦ γάμου... Τρίτον, πρέπει νὰ εἶναι τοιοῦτος, ὥστε νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐλευθέραν βούλησιν τῶν συναλλασσομένων καὶ τὴν ἀβίαστον ἐκδήλωσιν τῆς βουλήσεως αὐτῆς. Καὶ τετάρτη ιδιότης, ἡ οὐχ ἦττον σημαντικῆ, εἶναι ὅτι πρέπει ὁ τύπος νὰ μὴ εἶναι πολυπλοκὸς καὶ νὰ μὴ ὑποβάλλῃ καὶ τοὺς συνερχομέ-

νοὺς εἰς γάμον εἰς μεγάλας δαπάνας...» (Πρακτικά τῆς Ἀναθεωρητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος...I. Οἰκογενειακὸν Δίκαιον, ἐν Ἀθήναις 1933, 429-430). Τὰ πέρα τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως ἐπιχειρήματα θὰ ἠδύναντο νὰ θεωρηθοῦν ἀπλᾶ προσχήματα, διότι ἡ ἀρραγῆς ἐνότης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ὄχι μόνον ἐξουδετερώνει τὴν πρῶτην καὶ τὴν τετάρτην ιδιότητα, ἀλλὰ καὶ καθιστᾷ πρόδηλον ὅτι διὰ τῆς τυχόν καθιερώσεως καὶ τοῦ πολιτικοῦ γάμου ὁ ἕλλην πολίτης θὰ ὑποχρεωθῇ νὰ τελῇ κατ' οὐσίαν δύο γάμους, ἢτοι θρησκευτικὸν καὶ πολιτικόν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν δευτέραν ιδιότητα, ἡ διὰ πολιτειακῆς νομοθεσίας, ἀνευ συνεργασίας μὲ τὴν Ἐκκλησίαν, διαφοροποιήσις τῆς περὶ κωλυμάτων τοῦ γάμου θέσεως τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος θὰ ὠδήγει εἰς ὀξύτατον κοινωνικὸν πρόβλημα, καθ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία δὲν θὰ ἐδέχετο τὴν περὶ κωλυμάτων γάμου πολιτειακὴν καινοτομίαν. Τὰς ὀδυνηρὰς συνεπείας παρεμφερῶν πρωτοβουλιῶν ἐπωμίζεται συνήθως ὄχι ὁ νομοθέτης, ἀλλ' ὁ ἑλληνικὸς λαός.

Διὰ τῆς καθιερώσεως τοῦ πολιτικοῦ γάμου συστατικὰ στοιχεῖα αὐτοῦ καθίστανται ἡ συναίνεσις τῶν μελλονύμφων ἢ καὶ ἡ ληξιαρχικὴ προᾶξις, καταργουμένης τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱερολογίας. Ἐνόητον, λοιπόν, ὅτι ἡ σύνδεσις τοῦ πολιτικοῦ γάμου μὲ τὴν συνταγματικὴν ἀρχὴν τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας εἶναι διὰ τὰ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντα κατανοητῆ, διότι αἱ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις δὲν εἶναι ἀδιάφοροι διὰ τὴν ὑφισταμένην περὶ γάμου πολιτειακὴν νομοθεσίαν, καθ' ὅσον διὰ τῆς ὑποχρεωτικῆς ἱερολογίας του ἐξάιρεται τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 1367 τοῦ ἰσχύοντος Ἀστικοῦ Κώδικος «ὁ γάμος τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν δὲν ὑφίσταται ἄνευ ἱεροτελεστίας, τελουμένης ὑπὸ ἱερέως τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ἐπὶ γάμου χριστιανοῦ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος μετὰ χριστιανοῦ ἄλλου δόγματος (ἐτεροδόξου). Ἡ συναίνεσις τῶν εἰς γάμον συνερχομένων δηλοῦται ὑπ'

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 80 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5 τεύχους.

ἀμφοτέρων συγχρόνως πρὸ τοῦ ἱερέως κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου». Ἀνάλογον εἶναι καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 1371, τὸ ὁποῖον ὀρίζει ὅτι «ἐπὶ γάμου μεταξὺ ἑτεροδόξων ἢ ἑτεροθρήσκων ἢ ἱεροτελεστία γίνεται ὡς ἀπαιτεῖ τὸ δόγμα ἢ τὸ θρήσκευμα ἐκατέρου τῶν εἰς γάμον συνεργομένων, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι ἀνεγνωρισμένον ἐν τῇ ἡμεδαπῇ». Εὐνόητον ὅτι ὁ διὰ τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων εἰσαγόμενος θρησκευτικὸς γάμος δὲν ἔχει ὡς ἐνιαῖον συστατικὸν στοιχεῖον τὴν ἱερολογία, διότι οἱ ἑτερόδοξοι καὶ οἱ ἑτερόθρησκοι δὲν ἔχουν τὴν αὐτὴν περὶ ἱερολογίας διδασκαλίαν. Οὕτως οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ καίτοι ἀναγνωρίζουν τὸν γάμον ὡς μυστήριον, θεωροῦν ὡς συστατικὸν τοῦ στοιχείου ὄχι τὴν ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἱερολογία, ἀλλὰ τὴν συναίνεσιν τῶν μελλονύμφων, τὴν ὁποίαν καὶ εὐλογεῖ ὁ ἱερεύς. Εὐνόητον ὅτι ὁ Ἀστικὸς Κώδιξ κατοχυρώνει ὄχι μόνον τὴν ἱερολογία, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἕτερον θρησκευτικὸν στοιχεῖον ἢ ἱεροτελεστία, κατὰ τὰ ἰσχύοντα εἰς τὰς διαφόρους χριστιανικὰς ὁμολογίας καὶ τὰ ἄλλα θρησκύματα, ὡς συστατικὸν στοιχεῖον τοῦ γάμου. Κατὰ ταῦτα ἢ ὑπὸ τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος ἀναγνώρισις τῆς θρησκευτικῆς ἱερολογίας ἢ ἱεροτελεστίας ὡς ὑποχρεωτικὸν συστατικὸν στοιχεῖον τοῦ γάμου δὲν καλύπτει ἀφ' ἑνὸς μὲν τοὺς ἀνήκοντας εἰς μὴ ἀνεγνωρισμένον ἐν τῇ ἡμεδαπῇ δόγμα ἢ θρήσκευμα, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοὺς δημοσίᾳ ἀρνούμενους οἰονδήποτε θρήσκευμα ἢ καὶ ὑπευθύνως διακηρύσσοντας συνειδητὴν ἀθείαν. Τὸ γεγονός ὅτι ἡ συνταγματικῶς κατοχυρωμένη ἀρχὴ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας παρέχει εἰς τὸν Ἕλληνα πολίτην τὸ ἀναπαλλοτρίωτον ἀτομικὸν δικαίωμα νὰ πρεσβεύῃ ἢ καὶ νὰ ἀρνηθῆται πᾶσαν θρησκευτικὴν πίστιν ἢ πεποιθήσιν καθιστᾷ πρόδηλον τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ διὰ λόγους συνειδήσεως ἀρνούμενος πᾶσαν θρησκευτικὴν πίστιν πρέπει νὰ δύναται νὰ ἀρνηθῆ καὶ τὴν διὰ θρησκευτικῆς ἱεροτελεστίας συναψιν γάμον. Ἡ τυχὸν ὑποστήριξις τῆς γνώμης ὅτι ὁ κεκηρυγμένος ἄθεος δὲν πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσῃ πρόβλημα συνειδήσεως διὰ τὴν συμμετοχὴν του εἰς θρησκευτικῶς ἀδιάφορον δι' αὐτὸν ἱε-

ροτελεστίαν εἶναι ἐσφαλμένη. Τὸ γεγονός, λοιπόν, ὅτι καὶ ὁ ἄθεος πρέπει νὰ δύναται εἰς μίαν εὐνομούμενην καὶ ἐλευθέρην Πολιτείαν νὰ συνάψῃ γάμον ἀνεὺ οἰασδήποτε θρησκευτικῆς ἀποχρώσεως, ἀποτελοῦν ἀναντίρρητον συνταγματικὸν δικαίωμα αὐτοῦ, χρησιμοποιεῖται συνήθως ὡς βασικὸν θεωρητικὸν ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης καθιερώσεως τοῦ πολιτικοῦ γάμου, ἀδιάφορος ἐὰν τὸ ρεῦμα τῆς δημοσίας διακηρυσσομένης ἀθείας εἶναι ξένον εἰς τὴν ἑλληνικὴν πραγματικότητα.

Ἐπὶ τὸ πνεῦμα αὐτὸ τῆς ἀρχῆς τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας συνεζητήθη εὐρέως τὸ θέμα τοῦ πολιτικοῦ γάμου καὶ πρὸ πεντηκονταετίας εἰς τὴν Ἀναθεωρητικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, ἰδίᾳ δὲ διὰ τὰς περιπτώσεις ἐκείνας, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία ἠρνεῖτο τὴν τέλεσιν θρησκευτικοῦ γάμου διὰ λόγον μὴ ἀναγνωριζόμενον ὑπὸ τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὐτὴ συνεζήτησε καὶ εἰσηγήθη τὴν νομοθετικὴν καθιέρωσιν ὄχι μόνον τῆς θρησκευτικῆς ἱερολογίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ληξιαρχικῆς πράξεως ὡς συστατικῶν στοιχείων τοῦ γάμου, τὴν νομοθετικὴν ἀναγνώρισιν τῆς δυνατότητος δικαστικοῦ γάμου ἐν ἀδικαιολογητῶ ἀρνήσει τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, τὴν διὰ τῆς συναίνεσεως τῶν μελλονύμφων συναψιν τοῦ γάμου καὶ γενικώτερον τὴν ἀποδυνάμωσιν τῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀσκουμένης κατὰ νόμον δικαιοδοσίας. Παρὰ τὰς μακρὰς ἐπὶ τοῦ θέματος συζητήσεις διαπρεπῶν νομικῶν, παρέμεινεν ἀκλόνητος ἡ ἀρχὴ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς θρησκευτικῆς ἱερολογίας ὡς συστατικὸν στοιχεῖον τοῦ γάμου διὰ ψήφων 16 ὑπὲρ καὶ 3 κατὰ. Ὁ διαπρεπὴς νομικὸς Γ. Μπαλῆς ἐξέφρασε σαφῶς τὴν μεγίστην ἐθνικὴν σημασίαν τοῦ θέματος: «Ἡ ἱερολογία τοῦ γάμου εἶναι συνυφασμένη παρ' ἡμῶν μὲ τὸν ἐθνικὸν μας βίον, εἶναι συνυφασμένη μὲ τὴν ἐθνικὴν μας ἀπ' αἰῶνων ἐξέλιξιν, τὸ δὲ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ πολιτεύματος δὲν ἀνέχεται, ὅπως ἐξαλείψωμεν τὸ θρησκευτικὸν στοιχεῖον ἀπὸ τὸν γάμον... καὶ θὰ ἦτο ἀντίθετον πρὸς τὸ Σύνταγμα, ἂν ἀπεγυμνοῦμεν τὸν γάμον ἀπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ τοῦ στοιχείου... ἀφοῦ ἐπιβάλλεται ἡ καθιέρωσις ἐνὸς τύπου διὰ τὸν γάμον, διὰ ποῖον τάχα λόγον νὰ ἀποστῶμεν ἀπὸ τὸν ἐκκλησιαστικὸν τύπον καὶ νὰ παραλάβωμεν τὸν πολιτικόν;

Διὰ ποῖον τάχα λόγον νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸν τύπον τῆς ἱεροτελεστίας, τὴν λαμπρότητα καὶ μεγαλοτρέπεια τῆς ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς, ἢ ὁποῖα ἐπὶ τέλους ἐπιδρᾷ καὶ ψυχολογικῶς εἰς τοὺς ἐρχομένους εἰς γάμου κοινωνίαν καὶ καθιστᾷ τὸν δεσμόν τοῦ γάμου ἄρρηκτον, καθὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἐγκαταλείψωμεν, λέγω, τὴν ἱερουργίαν καὶ νὰ καθιερώσωμεν τὸν πολιτικὸν γάμον;» (Πρακτικὰ τῆς Ἀναθεωρητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος...I. Οἰκογενειακὸν Δίκαιον, ἐν Ἀθήναις 1933, 437-438).

Ἡ ἔκτοτε διαρρέουσα πεντηκονταετία κατέδειξεν ὅτι αἱ ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ὑποστηρικθεῖσαι γνώμαι περὶ τῆς ἀμέσου ἀνάγκης εἰσαγωγῆς διὰ νόμου τοῦ πολιτικοῦ γάμου, καίτοι εἶχον ἀρτίαν θεωρητικὴν νομικὴν θεμελίωσιν, ἐκινούντο μακρὰν τῆς παραδοσιακῆς εὐαισθησίας τοῦ συμπαγοῦς εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἐνότητα ἑλληνικοῦ λαοῦ. Σήμερον ἢ πρὸς ἀναμόρφωσιν τοῦ Οἰκογενειακοῦ Δικαίου συσταθεῖσα παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Δικαιοσύνης Ἐπιτροπὴ κινεῖται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θεωρητικοῦ πεδίου, ἂν κρίνῃ τις ἐκ τοῦ σχεδίου νόμου «Περὶ εἰσαγωγῆς ἰσότητος δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων Ἑλλήνων καὶ Ἑλληνιδῶν εἰς τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον». Ἐὰν καὶ εἰς τὸ ἀπειλούμενον σχέδιον νόμου περὶ τῆς καθιερώσεως τοῦ πολιτικοῦ γάμου παραθεωρηθῇ τὸ παραδοσιακὸν θρησκευτικὸν φρόνημα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τότε δὲν ἀποκλείεται νὰ εὐρεθῇ ἢ Ἐκκλησία ἐνώπιον τῆς ἐκπλήξεως τῆς μονομεροῦς πολιτειακῆς πρωτοβουλίας.

Ποῖον ὅμως τὸ νομικὸν περιεχόμενον τοῦ πολιτικοῦ γάμου; Ὁ πολιτικὸς γάμος, εἰσαχθεὶς ὡς ἀντίπους καὶ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν θρησκευτικόν, δὲν ἔχει ἴδιον, συγκεκριμένον καὶ σταθερὸν περιεχόμενον, πέρα βεβαίως τῆς γενικῆς ἀπορρίψεως οἰασδήποτε ἐκκλησιαστικῆς ἀναμείξεως κατὰ τὴν σύναψιν τοῦ γάμου. Ἐντεῦθεν διεμορφώθησαν ἐν τῇ πράξει διάφοροι τύποι ἢ ἑτερότης τῶν ὁποίων ἐπίσης προσδιορίζεται κατὰ τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ πρὸς τὸν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τελούμενον διὰ τὰ μέλη τῆς θρησκευτικῆς γάμου. Κοινὸν λοιπὸν στοιχεῖον εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ πολιτικοῦ γάμου εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἢ ἀπόρριψις πάσης ἐκκλη-

σιαστικῆς παρεμβάσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ ὑποβιβασμὸς τοῦ θεσμοῦ εἰς ἀπλοῦν πολιτικὸν συνάλλαγμα. Ὁ πολιτικὸς γάμος ἔχει κατὰ διαφόρους τύπους εἰσαχθῆ εἰς τὰ κράτη τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλ' ἡμεῖς θὰ περιορισθῶμεν εἰς μόνας τὰς χώρας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος (Ε.Ο.Κ.), αἱ περὶ τὸ θέμα νομοθεσίαι τῶν ὁποίων θὰ ἐπηρεάσουν προφανῶς καὶ τὰς ἐν Ἑλλάδι τάσεις.

1) Ἡ Γ α λ λ ί α, ἢ Δ. Γ ε ρ μ α ν ί α, τὸ Β έ λ γ ι ο ν, ἢ Ὁ λ λ α ν δ ί α καὶ τὸ Λ ο υ ξ ε μ β ο ὕ ρ γ ο ν ἔχουν καθιερώσει διὰ νόμου ὡς ὑ π ο χ ρ ε ω τ ι κ ὸ ν τὸν πολιτικὸν γάμον. Ὁ θρησκευτικὸς ἐπιτρέπεται μὲν, ἀλλὰ πρέπει νὰ τελεῖται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὅπωςδήποτε μ ε τ ἄ τὸν πολιτικὸν γάμον. Ὁ θρησκευτικὸς γάμος στερεῖται ἐπισημοῦ χαρακτήρος, δὲν ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τῆς Πολιτείας, δὲν παράγει ἐννόμους ἀστικὰς συνεπείας καὶ περιορίζεται σαφῶς εἰς τὰ πλαίσια μιᾶς ἀπλῆς ἐσωτερικῆς θρησκευτικῆς ἱεροπραξίας τῆς Ἐκκλησίας.

2) Ἡ Ἀ γ γ λ ί α, ἢ Ἴ ρ λ α ν δ ί α, ἢ Ἴ τ α λ ί α καὶ ἡ Δ α ν ί α ἔχουν διὰ νόμου καθιερώσει ὡς π ρ ο α ι ρ ε τ ι κ ὸ ν τὸν πολιτικὸν γάμον, ὁ δὲ πολίτης εἶναι ἀπολύτως ἐλεύθερος νὰ ἐπιλέξῃ τὸν πολιτικὸν ἢ τὸν θρησκευτικὸν γάμον. Ἡ Πολιτεία ἀναγνωρίζει ἀμφοτέρους τοὺς τύπους, θεωροῦσα αὐτοὺς ἰσοτίμους καὶ ἰσοκύρους, ἀμφοτέροι δὲ παράγουν τὰς αὐτὰς ἐννόμους ἀστικὰς συνεπείας διὰ τε τὴν Πολιτείαν καὶ διὰ τὸν πολίτην.

3) Ἡ Ἴ σ π α ν ί α καὶ ἡ Π ο ρ τ ο γ α λ ί α ἔχουν μὲν καθιερώσει διὰ νόμου ὡς ὑ π ο χ ρ ε ω τ ι κ ὸ ν τὸν πολιτικὸν γάμον, ἀλλ' ὄχι διὰ πάντας τοὺς πολίτας, διότι ἐξαιροῦνται ρητῶς τὰ μέλη τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀποτελοῦντα τὴν συντηρητικὴν πλειονοψηφίαν τῶν δύο λαῶν. Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν πολῖται εἰς μὲν τὴν Ἴ σ π α ν ί α ν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ τελέσουν θρησκευτικὸν γάμον, εἰς δὲ τὴν Π ο ρ τ ο γ α λ ί α ν εἶναι ἐλεύθεροι νὰ ἐπιλέξουν ἢ τὸν θρησκευτικὸν ἢ καὶ τὸν πολιτικὸν γάμον, ἀμφοτέρων ἀναγνω-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έχοντας ύπ' όψει τήν διάταξιν τής παραγρ. 3 του άρθρου 19 του Ν. 590) 1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος» δημοσιεύομεν κατωτέρω Συμπληρωματικόν Προκαταρκτικόν Πίνακα κληρικού προταθέντος διά τήν έγγραφήν του εις τόν κατάλογον τών προς Αρχιερατείαν Έκλογίμων έντός τών πλαισίων τής ύπό του Νόμου τασσομένης δεκαπενθημέρου προθεσμίας και έχοντας τά ύπό του Νόμου όριζόμενα προσόντα.

Συμφώνως προς τήν διάταξιν τής παραγρ. 1 του άρθρου 20 του Ν. 590) 1977, κατά τής έγγραφής του κατωτέρω προτεινομένου ύποψηφίου δύναται νά άσκηθῆ παρ' οίουδήποτε κληρικού και λαϊκού ένστασις έντός δύο μηνών από τής δημοσιεύσεως, επί τῷ λόγω ότι ό προτεινόμενος δέν διαθέτει τά προς Αρχιερατείαν ούσιαστικά ἢ τυπικά προσόντα.

Ἡ ένστασις αὐτή δύναται νά ύποβληθῆ εἴτε προς τόν

ριζομένον ύπό τής Πολιτείας και παραγόντων τάς αὐτάς έννόμους άστικάς συνεπειάς διά τε τήν Πολιτείαν και τόν πολίτην. Τά μέλη τών άλλων Έκκλησιών, όμολογιών και θρησκείων, ώς και οί έπισήμως προσχωροῦντες εις τήν άθείαν, τελοῦν ύποχρεωτικώσ μόνον τόν πολιτικόν γάμον.

Πάντα τά εὐσυνόπτως έκτεθέντα καθιστοῦν σαφές ότι αἱ χῶραι τής Εὐρωπαϊκῆς Οίκονομικῆς Κοινότητος (Ε.Ο.Κ.) έχουν διά νόμου καθιερώσει τόν πολιτικόν γάμον. Έκάστη όμως αὐτῶν έχει διαμορφώσει ἴδιον τύπον και έχει με σαφήνεια καθορίσει τά ύποχρεωτικά νομικά πλαίσια τών σχέσεων του πολιτικού με τόν θρησκευτικόν γάμον. Ἡ κατά χῶραν διαμόρφωσις ἴδιου τύπου πολιτικού γάμου και διαφόρων πλαισίων εις τάς σχέσεις αὐτοῦ με τόν θρησκευτικόν γάμον επηρεάζεται σαφῶσ από τοὺς αὐτοὺς αντικειμενικούς παράγοντας, οί όποιοι θα ἠδύναντο έν πάση δυνατῇ συντομίᾳ νά περιγραφοῦν ώς άκολουθως:

α) Ἡ παρὰ τήν συνταγματικήν διακήρυξιν περι χωρισμοῦ Έκκλησίας και Πολιτείας κατοχύρωσις δι' εὐρυτάτων νομικῶν πλαισίων τής επί του κοινωνικού πεδίου συνεργασίας τών δύο φορέων κατά διάφορον εις έκάστην χῶραν προοπτικήν.

β) Ἡ παρὰ τήν γενικήν συνταγματικήν κατοχύρωσιν τής θρησκευτικῆς ελευθερίας επιδεικνυομένη ἰδιαιτέρα πολιτειακή μέριμνα διά τάς αριθμούσας τὸ μεγαλύτερον ποσοστόν μελῶν Έκκλησίας και Όμολογίας,

οικείου Μητροπολίτην, εἴτε προς τήν Αρχιεραμματαίαν τής Ἱερᾶς Συνοδου διά τά περαιτέρω.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΣ
ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ
ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΝ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ
ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

Άρχιμ. Παντελεήμων Πούλος τής Ἱ. Μητρ. Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων.

Ἀθήνησι, τῆ 21.2.1980

Έντολή τής Ἱερᾶς Συνοδου

Ὁ Αρχιεραμματοεὺς

ἀ. α.

† Αρχιμ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

ἡ επιρροή τών όποίων εις τόν δημόσιον και ιδιωτικόν βίον δέν δύναται νά άγνοηθῆ άζημίως διά τήν Πολιτείαν.

γ) Ἡ όρθῆ έκτίμησις τών εις έκάστην χῶραν κρατουσῶν ιδιομόρφων παραδόσεων και θρησκευτικῶν τάσεων, αἱ όποια κατοχυροῦνται ύπό τής συνταγματικῆς αρχῆς τής θρησκευτικῆς ελευθερίας, διότι και αὐταί, ώς θρησκευτικαί πεποιθήσεις του λαοῦ, καλύπτονται από τὸ άτομικόν δικαίωμα τής ελευθερίας τής συνειδήσεως. Ἡ αρχῆ τής θρησκευτικῆς ελευθερίας θεβαίως προστατεύει όχι μόνον τήν άρνησιν, αλλά και τήν άσκησιν τών θρησκευτικῶν πεποιθήσεων.

δ) Ἡ αδιάσπαστος θρησκευτική ένότης και όμοιογένεια του λαοῦ, εκφράζουσα θεμελιώδες στοιχείον ένθικῆς αὐτοσυνειδησίας, επενεργεί καθοριστικώσ εις τήν διαμόρφωσιν τών νομικῶν πλαισίων στενῆς συνεργασίας, παρὰ τόν χωρισμόν, Έκκλησίας και Πολιτείας εις θέματα κοινου ένδιαφέροντος, ἰδιά δέ του Οίκογενειακού Δικαίου, ένῶ ἡ θρησκευτική διάσπασις του λαοῦ επηρεάζει δυσμενῶσ τήν συνεργασίαν τών ένδιαφερομένων φορέων, ἰδιά δέ επί θεμάτων παραγόντων έννόμους άστικάς συνεπειάς, διότι τὸ πλῆθος τών θρησκευτικῶν όμολογιῶν συνεπάγεται πολλοὺς θρησκευτικούς τύπους και κατ' άκολουθίαν πολλά δίκαια γάμου.

(Συνεχίζεται)

ΒΛΑΣΙΟΣ ΙΩ. ΦΕΙΔΑΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΑΣ

Είναι δύο έννοιαι ἀλληλένδετοι τόσον, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ νοηθῆ ἢ μία ἀνευ τῆς ἄλλης.

Ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι τεραστία δύναμις, ἡ μεγαλύτερα δύναμις τοῦ Ἑλληνισμοῦ. «δέσποινα τῆς ψυχῆς του». Τὰ σπουδαιότερα γεγονότα τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους ὀφείλονται εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἀνεκαθεν δὲ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὑπῆρξεν ὁ δέκτης τῆς ἀγωνίας καὶ τῶν ἐλπίδων, τῆς θλίψεως καὶ τῆς χαρᾶς τῶν Ἑλλήνων. Ἐπὶ πλεόν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διετήρησεν ἐπὶ αἰῶνας τὴν γλῶσσαν, τὰς παραδόσεις καὶ τὴν Ἑθνικὴν συνείδησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους καὶ ἠγωνίσθη διὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν του ἀπὸ τὴν σκληρὰν δουλείαν τῶν τετρακοσίων χρόνων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον «ἡ Ἐκκλησία ἀπέβη — τῷ ὄντι — ἡ σάνις τῆς σωτηρίας τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων»¹ καὶ «ὁ παντοδύναμος μοχλὸς δι' οὗ ἀνετράπη πᾶν τὸ κακὸν οἰκοδόμημα»².

Διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὰ πρῶτα Συντάγματα τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 μέχρι καὶ τοῦ νῦν ἰσχύοντος ἀνεγνώρισαν τὴν Ἀνατολικὴν Ὁρθόδοξον τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ὡς «ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν» τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Συνταγματικός, λοιπόν, νομοθέτης ἐκ λόγων ἱστορικῶν ἀφ' ἑνός, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ἀφ' ἑτέρου ὅτι ἡ μεγίστη πλειοψηφία τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀκολουθεῖ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἀνεγνώρισε ταύτην ὡς ἐπικρατοῦσαν, προσδίδων οὕτω εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐπισημότητα τινα διὰ τοῦ χαρακτηρισμοῦ της ὡς «ἐπικρατούσης θρησκείας» ἢ, κατὰ τὴν διατύπωσιν τοῦ Πολιτικοῦ Συντάγματος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1827, ὡς «θρησκείας τῆς Ἐπικρατείας»³. Τοῦτου ἕνεκεν ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία συνδέεται μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, πανηγυρίζει κατὰ τὸ τυπικὸν αὐτῆς εἰς τὰς ἐπισημοὺς ἐορτὰς καὶ παρέχει ὠρισμένα προνόμια εἰς αὐτήν, τὰ ὁποῖα δὲν παρέχονται εἰς τὰς ἄλλας θρησκείας.

Παρὰ ταῦτα καὶ αἱ ἄλλαι θρησκείαι ἐν Ἑλλάδι, ἐφ' ὅσον ἀνήκουν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν γνωστῶν θρησκειῶν, δηλ. ἐφ' ὅσον τὰ δόγματα καὶ αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν δὲν εἶναι ἀπόκρυφοι καὶ μυστικά, ἀλλὰ φανεροὶ τοῖς πᾶσι καὶ ὡς ἐκ τούτου γνωσταί⁴, τότε κατὰ τὸ Σύνταγμα, αἱ θρησκείαι αὗται, εἶναι ἐλεύθεραι νὰ τελοῦν τὰ τῆς λατρείας τῶν ἀκολούτως ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων⁵.

Τὰ προνόμια, συνεπῶς, τὰ ὁποῖα παρέχονται εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας εἶναι τὰ ἑξῆς:

1. Τὸ εορτολόγιον τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ αἱ λοιπαὶ ἐπίσημοι τελεταὶ αὐτοῦ ρυθμίζονται συμφῶνως πρὸς τὰς ἐορτὰς τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἐπίσης κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένης ἐορτασίμους ἡμέρας ἀργοῦν αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι καὶ ἀπαγορεύεται οἰαδήποτε βιοποριστικὴ ἐργασία εἰς τοὺς ἐν τῷ Κράτει ὁπαδοὺς παντὸς θρησκείματος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ χριστιανοὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἐορτῶν, ὅτε παύουν αἱ ἐργασίαι των, ἠμποροῦν νὰ παρακολουθοῦν τὴν θεῖαν λειτουργίαν εἰς τοὺς Ναοὺς καὶ νὰ ἐπιδίδωνται εἰς διάφορα θεάρεστα ἔργα.

Μεταξὺ τῶν ἐορτῶν αὐτῶν ἐξέχουσαν θέσιν ἔχει ἡ Κυριακὴ, ἡ ὁποία εἶναι ἐκ τῶν πρώτων χριστιανικῶν ἐορτῶν καὶ ἐτέθη ἀντὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Σαββάτου «ὡς ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ»⁶. Ἀπαντᾶται δὲ τὸ πρῶτον τὸ ὄνομα Κυριακὴ εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν τοῦ Ἰωάννου: «ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν Κυριακῇ ἡμέρᾳ»⁷.

Ὁ ἁγιασμός, συνεπῶς, τῆς Κυριακῆς καὶ ἡ ἀργία εἶναι ἐν τῷ πνεύματι πάντοτε τῆς 4ης ἐντολῆς τοῦ Δεκαλόγου: «Μνήσθητι ἀγιαζεῖν τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων. Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου, τὴν δὲ ἑβδόμην ἡμέραν Σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου»⁸.

Τὴν σπουδαιότητα τῶν ἐορτῶν καὶ ἰδίως τῆς Κυριακῆς ὡς ἡμέρας κατὰ τὴν ὁποίαν παύουν αἱ ἐργασίαι τονίζεται καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον «περὶ ἀγάπης» τοῦ τρίτου μέρους τῆς «Ὁρθόδοξου ὁμολογίας τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας», τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἑξῆς: «Πρέπει νὰ ἠξεύρωμεν, πὼς ὁ Θεός, διὰ νὰ ἐνθυμῶνται οἱ ἄνθρωποι τὰς εὐεργεσίας ὅπου κάνει εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἐδιόταξε μίαν ἡμέραν καὶ ἀφιέρωσε τὴν εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς κάθε εὐεργεσίας, ὥστε οἱ ἄνθρωποι τότε ἐνθυμούμενοι τὰς δεδομένας ἀπὸ Θεοῦ χάριτας νὰ εὐχαριστοῦσι δοξάζοντες τὴν μεγαλειότητά του»⁹. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Μ. Κωνσταντῖνος πρῶτος καθώρισεν ἐπισημῶς τὴν Κυριακὴν ἀργίαν¹⁰.

6. Β. Στεφανίδου — Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία - Ἀθήναι 1948, σελ. 47.

7. Ἀποκάλυψις Ἰωάν. Α, 10.

8. Ἐξόδος Κ, 8-10.

9. Ἰωάννου Ν. Καρμίρη — Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας — τόμος II, Ἀθήναι 1953, σελ. 683.

10. Ἐδσεβίου, ἐν βίῳ Κωνσταντίνου Δ' 18 καὶ Θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ ἐγκυκλοπαιδεία, τόμος 7ος, σελ. 1143.

1. Κων. Α. Βοβολίνη — Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας - Ἀθήναι 1952, σελ. 11.

2. Ἀυτόθι.

3. Ἀναστασίας Ν. Μαρτίνου — Ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία - Ἀθήναι 1972, σελ. 96.

4. Ἀυτόθι, σελ. 158.

5. Ἄρθρον 13 τοῦ Συντάγματος (παρ. 2).

2. Η προστασία της Άγίας Γραφής. Κατά τὸ ἄρθρον 3 (παρ. 3) τοῦ Συντάγματος «τὸ κείμενον τῆς Άγίας Γραφῆς τηρεῖται ἀναλλοίωτον. Ἡ εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἐπίσημος μετάφρασις τούτου, ἄνευ ἐγκρίσεως τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀπαγορεύεται».

Ἡ διάταξις αὕτη ἐτέθη τὸ πρῶτον εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1911 καὶ περιελήφθη καὶ εἰς τὰ μεταγενέστερα Συντάγματα κατὰ μὲν τὴν πρώτην πρότασιν αὐτολεξεῖ κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐτροποποιήθη ὡς ἐξῆς: «ἢ εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἀπόδοσις τούτου ἄνευ τῆς προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀπαγορεύεται ἀπολύτως». Εἰς τὸ ἰσχυρὸν Σύνταγμα ἡ δευτέρα πρότασις ἐτροποποιήθη ὡς προαναφέρθη ἄνωτέρω, ἦτοι: «ἢ εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἀπόδοσις τούτου ἄνευ ἐγκρίσεως τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀπαγορεύεται».

Ἡ διάταξις αὕτη σκοπὸν ἔχει νὰ κατοχυρώσῃ τὸ ἐπίσημον κείμενον τῆς Άγίας Γραφῆς ἀπὸ τὰς κυκλοφορούσας ἐν Ἑλλάδι τόσον κατὰ τὸ παρελθόν, ὅσον καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἐκδόσεις Άγίας Γραφῆς ἄλλων μὴ Ὀρθοδόξων ὁμολογιῶν ἢ καὶ αἰρέσεων, αἱ ὁποῖαι ἀλλοιώνουν ἐνίοτε τὸ κείμενον τῆς Άγίας Γραφῆς. Ἀντιθέτως τὸ κείμενον τῆς Άγίας Γραφῆς πρέπει νὰ διατηρηθῇ ἀναλλοίωτον, ὅπως ἀκριβῶς ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν κάλαμον τῶν θεοπνεύστων ἀνδρῶν καὶ ἐπισημοποίησαν τὸ κῆρον τοῦ κειμένου τῆς Άγίας Γραφῆς οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς Συνόδους, διὰ τοῦ Κανόνος αὐτῆς, ὥστε νὰ δύνανται οἱ πιστοὶ νὰ μορφῶνουν εἰς τὴν ψυχὴν τῶν τὴν ἀληθῆ πίστιν. Τοῦτο ἄλλωστε τονίζεται καὶ εἰς τὴν σύντομον ἐκθεσιν τῆς ὁμολογίας πίστεως τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου τοῦ 1727¹¹.

Ἐχει δὲ τὸ κείμενον τοῦτο ὡς ἐξῆς: «Τὴν Θεῖαν Γραφὴν ἀποδέχεσθαι κατ' ἐκείνον τὸν νοῦν, ὃν ἐκράτησε καὶ κρατεῖ ἡ Καθολικὴ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἥς τινος ἐστὶ διακρίσις περὶ τῆς ἀληθινῆς ἐννοίας καὶ ἐρμηνείας τῶν Θεῶν Γραφῶν, καὶ κατὰ τὴν σύμφωνον συμφωνίαν τῶν ἁγίων Πατέρων ἐκλαμβάνειν καὶ ἐρμηνεύειν τὰ ἐν ταῖς θεαῖς Γραφαῖς νοήματα, οὐ μὴν δὲ καθὼς ἡ μερικὴ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἐρμηνεύει αὐτὴν ἄλλὰ καὶ τὰς λοιπὰς τῶν αἰρετικῶν παρεξηγήσεις καὶ ἀπροσφίλους ἐρμηνείας τῶν ἱερῶν λογίων ἀποστρέφεται τέλεον».

3. Ἡ ὑποχρεωτικὴ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν εἰς τὰ σχολεῖα Δημοτικῆς καὶ Μέσης Ἐκπαίδευσως.

Ἡ ὑποχρέωσις αὕτη τοῦ Κράτους προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρου 16, παρ. 2, τοῦ Συντάγματος, τὸ περιλαμ-

βάνον τοὺς σκοποὺς τῆς παιδείας τῶν Ἑλλήνων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρεται καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς συνειδήσεως αὐτῶν.

Τὸ Β' Τμῆμα Διακοπῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 857)1977 πράξεως αὐτοῦ, ἐπεξεργαζόμενον σχέδιον Π. Διατάγματος «περὶ τῶν διδασκομένων μαθημάτων καὶ τοῦ Ἀναλυτικοῦ καὶ Ὁρολογίου Προγράμματος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου», ἀπεφάνθη ὅτι «κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 16 παρ. 2 τοῦ Συντάγματος, ἡ ἀνάπτυξις τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως περιλαμβάνει καὶ τὴν ἐδραΐωσιν τῆς πίστεως τοῦ μαθητοῦ πρὸς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, εἰς ἣν οὗτος ἀνήκει καθὼς καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς συμμετοχῆς του εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος ἦτοι εἰς τὴν θρησκευτικὴν ζωὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ». Καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως τῶν μαθητῶν συντελεῖ τὰ μέγιστα τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν. Διότι ἡ καλλιέργεια τοῦ ἦθους τῶν μαθητῶν ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἀγωγῆς, ἡ ὁποία ἔχει θεμελιωθῆ εἰς τὸν αἰώνιον θεμέλιον, οἷοι «ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός»¹².

Τὸ μάθημα, συνεπῶς, τῶν θρησκευτικῶν προσφέρει ὄχι τόσον γνώσεις, ὅσον ἐμπνευσιν καὶ βιώματα, τὰ ὁποῖα ἐνσαρκώνουν καὶ ἀκτινοβολοῦν, διὰ τῆς προσωπικότητός των, ὅλοι οἱ διδάσκοντες. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔχομεν τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ἀνεξήτη μετὸν φανόν εἰς τὰς χεῖρας καὶ ἐν μέσῃ μεσημβρίᾳ ὁ ἀρχαῖος σοφός.

Ἡ σημασία αὕτη τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν καταφαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν, τὴν ὁποῖαν ἔδωκεν ἕνας μεγάλος διδάσκαλος, ὅταν ἠρωτήθη, πότε διδάσκονται τὰ θρησκευτικὰ εἰς τὸ πρόγραμμα τοῦ σχολείου του καὶ ἐκεῖνος ἀπάντησε: «Διδάσκωμεν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας. Εἰς τὴν ἀριθμητικὴν, διὰ τῆς ἀσκήσεως εἰς τὴν ἀκριβείαν. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς φιλολογίας, μετὰ τὸ νὰ διδάσκωμεν τοὺς μαθητὰς νὰ λέγουν τὸ ναι καὶ τὸ ὄχι ὄχι. Εἰς τὴν Ἱστορίαν διὰ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Εἰς τὴν γεωγραφίαν διὰ τῆς καλλιέργειας τῆς εὐρύτητος τοῦ πνεύματος. Εἰς τὴν χειροτεχνίαν διὰ τῆς προσοχῆς καὶ τῆς τάσεως πρὸς τὸ τέλειον. Εἰς τὴν ἀστρονομίαν διὰ τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ δέους. Εἰς τὸ διάλειμμα μετὰ τὸ καλὸ παιγνίδι. Τὸ διδάσκωμεν διὰ τῆς ἐμπνεύσεως τῆς ἀγάπης πρὸς τὰ ζῶα, εὐγενείας πρὸς τοὺς ὑπηρέτας, καλῶν τρόπων μεταξὺ των καὶ εὐκρινείας εἰς ὅλα τὰ πράγματα. Τὸ διδάσκωμεν μετὰ τὸ νὰ δείχνωμεν εἰς τὰ παιδιὰ ὅτι ἡμεῖς οἱ μεγαλύτεροι, εἴμεθα φίλοι καὶ ὄχι ἐχθροὶ των»¹³. Καὶ εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι «ἡ ἠθικὴ ἀγωγή ἄνευ μεταφυσικῆς θεμελιώσεως καὶ θρησκευτικοῦ ἀγκυροβολήματος καταντᾷ χίμαιρα καὶ οὐτοπία»¹⁴. Ἐξ

12. Α' Κορινθ. 3,11.

13. Ἄρ. Α. Ἀσπιώτη — Τὸ παιδί καὶ ἡ θρησκευτικὴ Διαπαιδαγώγησις — Ἀθήναι: 1962, σελ. 114.

14. Εὐδαγγέλου Δ. Θεοδώρου — Ἡ ἐν τοῖς Σχολείοις καλλιέργεια τοῦ ἦθους τῶν μαθητῶν — Ἀθήναι: 1957, σελ. 9.

11. Ἰωάννου Ν. Καρμίρη — Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας — Τόμος II, Ἀθήναι: 1953, σελ. 867.

ἴσου ὅμως ὀρθή εἶναι καὶ ἡ ἄποψις ὅτι «εἴμεθα σήμερον ὑποχρεωμένοι διὰ τὴν ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς, νὰ ἀναπτύξωμεν εἰς τὴν χώραν μας τὴν ἐπαγγελματικὴν καὶ τεχνικὴν ἐκπαίδευσιν. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ παραμελήσωμεν τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἀγωγὴν. Μιὰ τοιαύτη παραμέλησις θὰ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐκβαρβαρώσιν καὶ τὴν ἀποθηρῶσιν. Ἀκριβῶς ἡ εἰσοδός μας εἰς τὴν τεχνικὴν μᾶς ἐπιβάλλει νὰ δώσωμεν πρωτεύουσαν θέσιν εἰς τὴν θρησκευτικὴν ἀγωγὴν, ἥτις εἶναι τὸ μόνον ἀσφαλὲς θεμέλιον διὰ τὴν ἠθικὴν ἀγωγὴν»¹⁵.

Διὰ τοῦτο, ὀρθῶς, ἡ Γενικὴ Δ' νσις Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 200.21)16)139240)1977 ἐγκυκλίου τῆς συνιστᾶ εἰς τοὺς Διευθυντὰς τῶν Σχολείων, Δημοτικῆς καὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, καὶ εἰς τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν αὐτῶν, τόσον τὴν συμμετοχὴν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ Σχολείου, ὅσον καὶ εἰς τὸν τακτικὸν ἐκκλήσιασμόν, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπέρεχεται ὁ φρονηματισμὸς τῶν μαθητῶν.

Συνεπῶς ὅσοι ὑποστηρίζουν ὅτι πρέπει νὰ καταργηθῇ τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα, οὗτοι πρέπει νὰ γνωρίζουν ὅτι ἀντιτίθενται: 1) πρὸς αὐτὸ τοῦτο τὸ Σύνταγμα, 2) πρὸς τὸν θρησκευόντα ἑλληνικὸν λαόν, ὁ ὁποῖος κατὰ τρόπον σταθερόν καὶ μὲ ἀφοσίωσιν ἀκολουθεῖ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ ὅταν κινδυνεύῃ ὑπερασπίζεται ταύτην καὶ δι' αὐτῆς τῆς ζωῆς του καὶ 3) πρὸς τὰς βασικὰς ἀρχὰς τῆς ἀγωγῆς. Διότι ἀγωγή ἄνευ Θεοῦ εἶναι ἀγωγή ἀνεργάτιστος, σαθρά, ἄνευ ζήλου καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Ἄλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει παύει νὰ εἶναι ἀγωγή.

4. Κατὰ τὸ ἄρθρον 9 (παρ. ε) τοῦ ἰσχύοντος Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ Δ.Ι.Σ., ὡς διαρκὲς διοικητικὸν ὄργανον αὐτῆς, ἀσκεῖ, μεταξὺ τῶν ἄλλων, καὶ τὴν ἀρμοδιότητα νὰ παρακολουθῇ τὸ δογματικὸν περιεχόμενον τῶν διὰ τὰ σχολεῖα τῆς Στοιχειώδους καὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως προοριζομένων διδακτικῶν βιβλίων τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν.

Καὶ εἶναι πολὺ φυσικὸν ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία τῆς Ἑλλάδος νὰ ἔχῃ κάποιον λόγον εἰς τὸ δογματικὸν περιεχόμενον τῶν Σχολικῶν βιβλίων. Διότι δὲν εἶναι ὀλίγοι οἱ ἀγῶνες, τοὺς ὁποίους ἔκαμεν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ νὰ κρατήσῃ τὸ ὀρθόδοξον δόγμα ἀνόπεριεχόμενον τῶν σχολικῶν βιβλίων. Διότι δὲν εἶναι σήμερον ὀλίγοι οἱ κίνδυνοι τοὺς ὁποίους διατρέχουν οἱ νέοι ἀπὸ τὰς διαφόρους αἱρέσεις καὶ κακοδοξίας, αἱ ὁποῖαι ἐμφανίζονται κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ τῶν ὁποίων κύριος στόχος εἶναι ὁ προσηλυτισμὸς ὀρθόδοξων καὶ δὴ νέων.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ Ἐκκλησία ἐλέγχουσα τὸ δογματικὸν περιεχόμενον τῶν μαθητικῶν αὐτῶν ἐγχειριδίων, ὡς ἂν παρίσταται ἀνάγκη, προσφέρει ἀνόθευτον τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν εἰς τοὺς νεαροὺς βλαστούς τῆς, διὰ νὰ δύνανται οὗτοι νὰ ἀποφεύγουν «τοὺς βεβήλους καὶ γραῶδεις μύθους»¹⁶ τῶν αἱρέσεων, αἱ ὁποῖαι οὐδὲν ἄλλο κάμουν παρὰ νὰ σκοτίζουν τὰς συνειδήσεις καὶ νὰ σχίζουν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἐκκλησίαν. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἡ διάταξις αὐτῆ, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐπειδὴ εἶναι ἡ «ἐπικρατοῦσα θρησκεία» καὶ ἐπειδὴ διδάσκεται εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Δημοτικῆς καὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν, κατὰ τὸ ὀρθόδοξον δόγμα, θὰ ἠδύνατο καὶ πάλιν νὰ ἐκφέρῃ τὴν γνώμην τῆς διὰ τὸ δογματικὸν περιεχόμενον τῶν θρησκευτικῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς χρῆσιν τῶν μαθητῶν αὐτῶν.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ Ἐκκλησία διασφαλίζει τὸ δόγμα καὶ φράσει τὸν δρόμον εἰς τὴν αἴρεσιν, ἡ ὁποία ἐπιθυμεῖ νὰ εἰσβάλῃ καὶ μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Βεβαίως τὴν εὐνοϊκὴν αὐτὴν μεταχείρισιν, νὰ ἀποκαλῆται «ἐπικρατοῦσα», ἀπολαύει μόνον ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

Τοῦτο, ὑποστηρίζεται ὑπὸ τινων ὅτι ἀντιβαίνει πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλει τὴν ἴσην μεταχείρισιν ὅλων τῶν ἐν τῷ κράτει θρησκειῶν.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία εἶναι πανανθρώπινον ἀγαθόν, ἀλλὰ εἶναι ἐξ ἴσου ἀληθὲς ὅτι αὕτη διαμορφοῦται καὶ ἐξελίσσεται εἰς τοὺς διαφόρους λαοὺς «ἀναλόγως τῶν δημιουργηθεισῶν, ἱστορικῶς, σχέσεων Πολιτείας καὶ Ἐκκλησίας»¹⁷.

Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπειδὴ ἔχουν γαλουχηθῆ μετὰ τὰ νάματα τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἰδίως κατὰ τοὺς χρόνους, πὺν ὅλα «τὰ σκιαζε ἢ φοβέρα καὶ τὰ πλάκωνε ἢ σκλαβιά», ἔχουν συνδεθῆ τόσον μετ' αὐτῆς, ὥστε Ὁρθοδοξία καὶ Ἑλλάς, διὰ τὸν Ἕλληνα, νὰ εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό.

Ἐναντι, λοιπόν, τῶν τόσων ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα προσφέρει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἰς τὸν Ἕλληνα, ἰδίως εἰς τὰς δυσκόλους στιγμὰς τῆς ζωῆς τοῦ Ἕθνους, ἡ Ἑλλάς, ἐκ λόγων πλέον εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἄλλωστε ἀνήκει ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, παρέχει τὴν τιμητικὴν αὐτὴν διάκρισιν, νὰ χαρακτηρίσῃ αὐτὴν ὡς «ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν» τῆς Ἑλλάδος.

ΚΩΝ. Ρ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

16. Α' Τιμοθ. 4,7.

17. Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου — Ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία — Ἀθήναι 1972, σελ. 97.

15. Ἡ Μόρφωσις τῆς προσωπικότητος — Χ.Ε.Ε.Α., Ἀθήναι 1965, σελ. 30 - 31.

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝ

Ἐπὶ τῇ 1600ῃ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Μεγάλου Πατρὸς καὶ Οἰκουμενικοῦ Διδασκάλου Βασιλείου Καισαρείας, ἔλαβον χώραν πλείσται ἐορταστικαὶ ἐκδηλώσεις ἐν Ἑλλάδι ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, ὀργανωθεῖσαι ὑπὸ Ὁρθοδόξων καὶ ἄλλων Ἐκκλησιῶν.

Ἐκδηλώσεις πρὸς τιμὴν τοῦ Μ. Βασιλείου ἐν τῇ ΡΚαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Σικελίας ἤρχισαν ἐπισήμως, τῇ 26ῃ Ἀπριλίου 1979, ἐν Palermo καὶ ἐκορυφώθησαν ἐν Μεσσήνῃ, διὰ τοῦ «Διεθνοῦς Συνεδρίου ἐπὶ τοῦ Βασιλείου Καισαρείας, τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ «Βασιλειανισμοῦ» ἐν Σικελίᾳ», ἀπὸ 2-6 Δεκεμβρίου, ἔληξαν δὲ ἐν τῇ Piana Degli Albanesi, τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1980.

Εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Δεκεμβρίου εἶχε προσκληθῆ ἐπισήμως καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἥτις, συνοδικῇ ἀποφάσει, ἐξεπροσωπήθη ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Κίτρους κ. Βαρνάβα, Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν σχέσεων, Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Ἀγαθαγγέλου καὶ Σάμου καὶ Ἰκαρίας κ. Παντελεήμονος, καθὼς καὶ τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Κυριακοῦ Τσουροῦ.

Ἡ Ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀφίχθη, μέσῳ Ρώμης, εἰς τὸ ἀεροδρόμιον Punta Raisi τοῦ Palermo, τὴν μεσημβρίαν τῆς 30ῆς Νοεμβρίου, γενομένη δεκτὴ μετὰ πάσης τιμῆς ὑπὸ τοῦ Σεβ. Καρδινάλιου τοῦ Palermo κ. Salvatore Pappalardo, περιστοιχιζομένου ὑπὸ τῶν θεοφιλ. Ἐπισκόπων τῆς Piana Degli Albanesi κ. Giuseppe Perniciaro, τοῦ Βοηθοῦ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Palermo κ. Cella, τοῦ Agrigento κ. Bommarito, τοῦ Trapani κ. Romano, τῆς Magiara del Vallo κ. Trapani, τοῦ Ἡγουμένου τῆς Μονῆς S. Martino Delle Scale, τοῦ Κοσμητοροῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς π. C. Valenziano, τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενισμοῦ μετὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς π. G. Ajello, τῶν πατέρων D. Como καὶ V. Stassi, καθὼς καὶ ἀντιπροσώπων λαϊκῶν ὀργανώσεων, ἐκ μέρους τῆς Piana Degli Albanesi καὶ ἄλλων ἐπισήμων.

Προσφωνῶν τὴν Ὁρθόδοξον Ἀντιπροσωπεῖαν, ὁ Σεβ. Καρδινάλιος κ. S. Pappalardo ὑπεγράμμισε τὸ γεγονός τῆς κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν εὐτυχοῦς συμπύσεως τῆς ἐπισκέψεως ταύτης μετὰ τῆς ἐπισκέψεως εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα Ρώμης Παύλου Ἰωάννου Β', καθ' ἣν σιγμὴν καὶ εἰς τὰς Πάτρας τιμᾶται πανηγυρικῶς ὁ κοινὸς Ἀπόστολος Ἀνδρέας ὁ Πρωτόκλητος.

Ἀπαντῶν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας ἠψυχρίστησε τὸν Σεβ. Καρδινάλιον καὶ

ὄλους τοὺς παρισταμένους διὰ τὴν λαμπρὰν ὑποδοχὴν καὶ ἠύχθη ὅπως ὁ Θεὸς εὐλογῇ τοὺς δύο λαοὺς καὶ ὅπως οἱ Ἅγιοι Ἀνδρέας καὶ Βασίλειος γίνωνται μεσίται ὑπὲρ τῆς προκοπῆς καὶ τῆς προόδου τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Ἀντιπροσωπεῖα κατέλυσε εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Οἶκον φιλοξενίας «Baida», εἰς ὠραίαν ἐπὶ τῶν ὑπαιρειῶν ὄρους τοποθεσίαν, ἐκτὸς τῆς πόλεως.

Τὴν ἑσπέραν, μετὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ γενικοῦ προγράμματος, παρετέθη δεῖπνον ὑπὸ τοῦ Σεβ. Καρδινάλιου πρὸς τιμὴν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντιπροσωπεῖας. Κατ' αὐτὸ ἀντηλλάγησαν κατάλληλοι προσφωνήσεις.

★

Τὴν ἐπομένην, Σάββατον 1ην Δεκεμβρίου, ἡ Ἀντιπροσωπεῖα ἐπεσκέφθη τὸ «Βασιλικὸν Παρεκκλήσιον», τὸ Ἰδρυμα-Ἐπαγγελματικὴν Σχολὴν τῶν Σαλεζιανῶν Μοναχῶν καὶ τὴν Μονὴν S. Martino Delle Scale, ἔνθα καὶ ἐγευματίσει. Κατὰ τὸ γεῦμα ἀντηλλάγησαν προσφωνήσεις καὶ προπόσεις, μετὰ τοῦ ἐπικεφαλῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἀντιπροσωπεῖας καὶ τοῦ Ἡγουμένου τῆς Μονῆς.

Τὴν 3.30 μ.μ. ἀνεχωρήσαμεν ὀδικῶς διὰ Μεσσήνην, ἐν τιμητικῇ συνοδείᾳ, ἔνθα καὶ ἀφίχθημεν τὴν 7.30 μ.μ., γενόμενοι δεκτοὶ ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ Μεγάρῳ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Μεσσήνης κ. Ignazio Cannavo, τοῦ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου Θεοφ. κ. Vittorio Mondello, τοῦ Πρωτοσυγκέλλου π. G. Scarcella, τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ τῆς πόλεως καὶ Ἑλλήνων φοιτητῶν.

Τὴν Ἑλληνικὴν Ἀντιπροσωπεῖαν προσεφώνησε ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Μεσσήνης καὶ ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν ὁ κ. Περ. Παπαδόπουλος, ἀπήντησε δὲ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους εὐχαριστήσας διὰ τὴν γενομένην ὑποδοχὴν καὶ εὐχρηθεὶς ὑπὲρ προκοπῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Λαοῦ τῆς Μεσσήνης.

Μετὰ ταῦτα ἡ Ἀντιπροσωπεῖα κατέλυσε εἰς τὸ Θεολογικὸν Ἰνστιτοῦτον τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ τῶν Σαλεζιανῶν.

★

Τὴν Κυριακὴν, 2αν Δεκεμβρίου, καὶ περὶ ὥραν 9.30 π.μ., ἡ Ἀντιπροσωπεῖα συνηγήθη μετὰ τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν τῆς πόλεως, πρὸς τοὺς ὁποίους μετέφερε τὸν χαιρετισμὸν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος, ἤκουσε τὰς σκέψεις αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἀπασχολούντων αὐτοὺς προβλημάτων καὶ ἀπήντησε εἰς ἐρωτήσεις αὐτῶν.

Έν συνεχεία ή Άντιπροσωπεία έπεσκέφθη τούς χώρους τής εκκλησίας του Άγ. Πνεύματος, τó περιφημον ώρολόγιον του Καθεδρικού ναού τής πόλεως, και τήν Μονήν Montalto.

Τήν 5ην μ.μ., έν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τής Μεσσήνης, αφιερωμένῳ εἰς τήν «Παναγίαν τής Γραφῆς», έν μέσῳ μεγάλου πλήθους πιστῶν, έλαβε χώραν πανηγυρική θρησκευτική εκδήλωσις. Λαβῶν τόν λόγον ό Σεβ. Άρχιεπίσκοπος Μεσσήνης κ. Ίγνάτιος εἶπεν:

«Ύμᾶς και τήν πόλιν ύμῶν εὐλογοῦμεν». Εἰς αὐτήν τήν παραστατικήν έκφρασιν έμπεριέχεται ή μητρική εὐλογία τής «Παναγίας τής Γραφῆς», ώς απάντησις εἰς τήν συμπαθῆ αίτησιν τῶν κατοίκων τής Μεσσήνης, τήν όποιαν, — συμφώνως πρὸς μίαν εὐλαβῆ παράδοσιν — εἶχον διαβιβάσει πρὸς τήν Θεοτόκον, ήτις εἴη εἰσέτι εἰς τήν Ίερουσαλήμ.

Αὐτήν τήν ίδίαν εὐλογίαν παρακαλοῦμεν τήν «Παναγίαν τής Γραφῆς» νά επεκτείνη και πρὸς Ύμᾶς, τὰ μέλη τής Συνοδικῆς Άντιπροσωπείας τής Ὁρθοδόξου Εκκλησίας τής Ελλάδος, οἱ όποιοι διά τής παρουσίας ύμῶν έν μέσῳ ήμῶν άπόψε εδῶσατε άμεσον απάντησιν εἰς τó μήνυμα ήμῶν, μήνυμα αδελφωσύνης και αγάπης. Διά τόν λόγον αὐτόν, αποδίδουσα ευχαριστίαν και πρὸς τόν Φωστῆρα Καισαρείας τής Καππαδοκίας, πρὸς τόν οὐρανοβάμωνα Βασίλειον, ό όποιος προσφέρει εἰς ήμᾶς τήν ευκαιρίαν αὐτῆς τής συναντήσεως, ή Εκκλησία του Θεου ή παροικοῦσα Μεσσήνην, πλήρως ικανοποιημένη, εύρίσκειται εἰς τήν ευχάριστον θέσιν νά απευθύνη πρὸς ύμᾶς τó «καλῶς ήλθατε», επαναλαμβάνουσα πρὸς ένα εκαστον εξ ύμῶν: «Εὐλογημένος ό ερχόμενος έν όνόματι Κυρίου».

Η παρουσία ύμῶν έν Μεσσήνη εἶναι μία περαιτέρω εὐλογία τής «Παναγίας τής Γραφῆς», εἶναι έν δῶρον του Κυρίου πρὸς ύμᾶς και ήμᾶς, οἱ όποιοι, απαντῶντες εἰς τήν πιστικὴν πρόσκλησιν του Άγίου Πνεύματος και αποδεχόμενοι τήν φωνήν τῶσων χριστιανῶν τής εποχῆς ήμῶν, επιθυμοῦμεν νά εργασθῶμεν αποφασιστικῶς διά τó καλόν τής ανθρωπότητος και διά τήν ενότητα τῶν Άγίων ήμῶν του Χριστου Εκκλησιῶν.

Άκούοντες και πάλιν τήν φωνήν του μεγάλου Καππαδόκου, διά μέσου του δογματικού αὐτου μηνύματος, τó όποιον και μέχρι σήμερα πάλλει με δλην του τήν σφριγηλήν ζωτικότητα, ύμεἰς και ήμεἰς ζῶμεν πράγματι από κοινου εἰς εκείνον τόν «καιρόν», τόν όποιον ό φιλόανθρωπος Κύριος, «εἰσακούων τὰ πρὸς τó συμφέρον αίτήματα τῶν δούλων αὐτου», γνωρίζει νά παρέχη εἰς εκείνους, οἵτινες προσεύχονται διά νά συντομευθῆ ή ήμέρα, καθ' ήν θά δυναθοῦν και πάλιν νά όμολογήσουν τó "Άγιον Αὐτου όνομα έν τῷ κόσμῳ, με μίαν μαρτυρίαν απολύτως όμόψυχον.

Η παρούσα εκκλησιαστική ήμῶν συνάντησις κατάχωρίζεται, όπωςδήποτε, μεταξύ τῶν προειδο-

ποιητικῶν εκείνων σημείων, τὰ όποια χαράσσουν, κατά προφητικόν τρόπον, τήν πορείαν, τήν όποιαν ή Άνατολή και ή Δύσις δέον νά διανύσουν, διά νά απαντήσουν σήμεραν εἰς τήν κλήσιν του Θεου και νά επιστρέψουν εἰς τήν κοινήν πίστιν.

Ο "Άγιος Βασίλειος καλεῖ ήμᾶς όπως αναγνώσωμεν και πάλιν τήν κατά τó έτος 372 αποσταλείσαν επιστολήν αὐτου πρὸς τούς Έπισκόπους τής Δύσεως (επιστολή 90), όταν, παλλόμενος υπό ζήλου έλεγεν: «Ὡσπερ οὖν ήμεἰς ίδιον αγαθόν εαυτῶν ποιούμεθα τήν ύμετέραν πρὸς άλλήλους σύμποιάν τε και ενότητα, οὕτω και ύμᾶς παρακαλοῦμεν συμπαθῆσαι ήμῶν ταῖς διαιρέσεις και μή, ότι τῆ θέσει τῶν τόπων διεστήκαμεν, χωρίζειν ήμᾶς άφ' εαυτῶν, άλλ' ότι ενούμεθα τῆ κατά τó Πνεῦμα κοινωνία εἰς τήν ενός σώματος ήμᾶς συμφωνίαν αναλαμβάνειν» (XC, I, 26-32).

Εἶναι πρόσφατος εἰσέτι ή «σπουδαία» επίσκεψις — όπως ό ίδιος εχαρκτήρισεν αὐτήν — του Πάπα Ιωάννου Παύλου του Β', διαδόχου του Άποστόλου Πέτρου, πρὸς τήν Α. Παναγιότητα τόν Πατριάρχη Δημήτριον τόν Α', ό όποιος σήμεραν ίσταται επί τής ενδόξου Καθέδρας του Άποστόλου Άνδρέου του Πρωτοκλήτου, αδελφου του Πέτρου.

«Η επίσκεψις αὐτη αποδεικνύει κατά συγκεκριμένον τρόπον — διά νά χρησιμοποιήσωμεν τὰς λέξεις τής Α. Άγιότητος του Ιωάννου-Παύλου του Β' — τήν άπόφασιν του Πάπα, ή όποια πολλάκις εξεδηλώθη, νά συνεχίση τήν προσπάθειαν πρὸς τήν ενότητα απάντων τῶν χριστιανῶν». Και επεξηγῶν τὰ κίνητρα του μεγάλου αὐτου γεγονότος ό Πάπας συνεχίζει: «Αὐτός υπῆρξεν εἰς τῶν κυρίων σκοπῶν τής Συνόδου. Μεγάλη πρόοδος έχει επιτελεσθῆ, άλλά δέν δυναμέθα νά εἴμεθα ικανοποιημένοι. Δέον όπως πραγματοποιήσωμεν πλήρως τó θέλημα του Χριστου. Μετά τῶν σεβασμιῶν Ὁρθοδόξων Εκκλησιῶν εύρισκόμεθα εἰς τήν παραμονήν τής ενάρξεως του θεολογικού διαλόγου, έν ὄψει τής υπερτηδήσεως όμου τῶν διαφωνιῶν, αἱ όποια υπάρχουν μεταξύ ήμῶν. Δι' αὐτῆς τής επισκέψεως — καταλήγει ό Πάπας — επιθυμῶ νά αποδείξω τήν σημασίαν τήν όποιαν ή Καθολική Εκκλησία αποδίδει εἰς αὐτόν τόν διάλογον. Επιθυμῶ νά εκφράσω τόν σεβασμόν μου, τήν βαθεῖαν αδελφικήν αγάπην μου πρὸς απάσας τής Εκκλησίας ταύτας και πρὸς τούς Πατριάρχας αὐτῶν, ιδιαιτέρως δέ πρὸς τó Οικουμενικόν Πατριαρχεῖον, πρὸς τó όποιον ή Εκκλησία τής Ρώμης συνδέεται διά πολλῶν αιωνοβίων δεσμῶν, οἵτινες κατά τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ανέλαβον νέαν δύναμιν και επικαιρότητα, χάρις εἰς τὰς σοφὰς ενεργείας του μεγάλου σεβαστου Πατριάρχου Άθναγόρου και του μεγάλου και αγαπητου προκατόχου μου, του Πάπα Παύλου του ΣΤ'» (Πρβλ. «L' OSSERVATORE ROMANO», 19-20, Νοέμβριος 1979).

Διά τήν προνομιούχον ταύτην σχέσηιν τής Καθολικῆς Εκκλησίας και τῶν Ὁρθοδόξων Εκκλησιῶν,

έντός του συνόλου των χριστιανικών Ἐκκλησιῶν, αἰσθάνονται ἰδιαίτερος εὐαίσθητοι αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Σικελίας, αἱ ὁποῖαι, κυρίως μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀφοῦ παρέκαμψαν αὐστηρὰς τυπικότητας καὶ δυσκολίας, αἱ ὁποῖαι μόλις χθὲς ἔθεωροῦντο ἀνυπέρβλητοι, ἤδη ἀπὸ δεκαετίας περίπου ἐπανήρχισαν νὰ γράφουν ἱστορικὰς σελίδας ἀδελφωσύνης καὶ οἰκουμενικῆς συνεργασίας.

Σήμερα ἀντηχεῖ ἡ ἠχώ τοῦ Κοινοῦ Ἀνακοινωθέντος τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου τοῦ 1973, τὸ ὁποῖον ὑπεγράφη ὑπὸ τῆς Συνοδικῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἐπισκόπων τῆς Σικελίας: «Ἡ Συνοδικὴ Ἀντιπροσωπεία καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Σικελίας ἐκφράζουν τὴν εὐχὴν, ὅπως αἱ ἐπαφαὶ αὗται ἐπαναληφθοῦν καὶ ἀναπτυχθοῦν ὑπὸ μορφήν ἀνταλλαγῆς ἐπισκέψεων, φοιτητῶν, μορφωτικῶν συνανήσεων καὶ ἀνταλλαγῆς μελετῶν ἐπὶ τῆς πνευματικότητος, ἐπὶ τῶν πατέρων, οἱ ὁποῖοι ἐπλούτισαν τὴν κοινὴν κληρονομίαν τῆς Πίστεως». Ἡ παρουσία ὑμῶν μεταμορφώνει τὴν ἐπίδα εἰς ἀγάπην διὰ νὰ συμψάλωμεν τὸν ὕμνον τῆς πίστεως.

Πράγματι μία κοινὴ κληρονομία βυζαντινῆς παραδόσεως ἐτροφοδότησεν ἐπὶ χίλια ἔτη τὸν Χριστιανισμὸν τῆς Σικελίας μας. Ἰδιαίτερος, ἀπὸ τοῦ 8ου μέχρι καὶ τοῦ 12ου αἰῶνος, ὁ βυζαντινὸς αὐτὸς Χριστιανισμὸς ἐγνώρισε νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Θεολογίας καὶ τῆς πνευματικῆς προόδου τῆς Νήσου ἡμῶν, οὐχὶ μόνον ἔργα θαυμάσια βυζαντινῆς τέχνης ἀλλὰ, κυρίως, μίαν ἐκλεκτὴν παράταξιν μελωδῶν, ὕμνογράφων, μοναχῶν, ἀγίων, μαρτύρων, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς διδασκαλίας των καὶ τοῦ ἔργου των ἐφώτισαν ὀλόκληρον τὴν Χριστιανωσύνην.

Δυνάμεθα εἰσέτι νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἡ πνευματικότης τῆς χριστιανικῆς Ἀνατολῆς, ἀναπτυχθεῖσα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Νήσῳ, κυρίως ὑπὸ τοῦ Ἀνατολικοῦ μοναχισμοῦ καὶ συμφώνως πρὸς τὸ ἀσκητικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐχάραξεν ὁ μέγας Καππαδόκης Πατήρ, Βασίλειος ὁ Καισαρείας, εἶναι μία κληρονομία τῶν πλέον σπουδαίων καὶ ἐπιφανῶν τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας.

Αὐτὸς ὁ ἰταλο-ελληνικὸς μοναχισμὸς, ἀφοῦ εἰς τὴν πόλιν ταύτην τῆς Μεσσηνίας ἐγνώρισε πολλὴν λαμπρότητα καὶ, μὲ ἐπίκεντρον αὐτοῦ τὴν περίφημον Μονὴν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἀπέκτησεν, ἐν συνεχείᾳ, τόσῃ φήμῃ, διέδωσε καὶ συνέχισεν εἰς ὀλόκληρον τὴν Σικελίαν τὴν ἐπίδρασιν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Βυζαντινῆς «κουλτούρας», μέχρι καὶ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Αὐτὸς ὁ μοναχισμὸς δύναται νὰ θεωρηθῇ — ὡς εἶπεν καὶ ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν Ἰωσήφ, Ἐπίσκοπος τῆς Piana Degli Albanesi — «ὁ κρίκος, ὅστις συνδέει ἐν τῇ ἐποχῇ ἡμῶν τὴν πεῖραν τῶν Πατέρων τῆς ἐρήμου τοῦ Σινᾶ καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ μετὰ τοῦ μοναχισμοῦ τοῦ Ἁγίου Ὀρους».

Ἔχομεν δὲ ἀκόμη, ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀγαπητοῦ Ἐπισκόπου Ἰωσήφ, τὴν βεβαιότητα, ὅτι αὐτὴ ἡ

ἐρὰ παρακαταθήκη, πολύτιμος ἕνεκα τῆς ἀρχαιότητος αὐτῆς, παρουσιάζεται σήμερον ἰδιαίτερος πλουσία εἰς ἐξελίξεις, οὐχὶ μόνον διότι, μετὰ ἀπὸ αἰῶνας λήθης, παρέχει εἰς ἡμᾶς μίαν εὐκαιρίαν ἀναψηλαφήσεως καὶ ἀξιολογήσεως τῶν μορφωτικῶν ἀλλὰ καὶ ἀξιολογήσεως τῶν τε μορφωτικῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἱστορικῶν ἰδιομορφιῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ τῆς Νήσου ἡμῶν (π.χ. προσφέρουσα εἰς ἡμᾶς τὴν δυνατότητα νὰ τοποθετήσωμεν μετὰ τῶν τιμωμένων Ἀγίων τόσους Ἀγίους τοῦ τόπου μας, οἱ ὁποῖοι, ἀποκαλύπτοντες εἰς ἡμᾶς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ψυχὴν τῆς βυζαντινῆς πνευματικότητος, συνέβαλον ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς βυζαντινῆς οἰκουμένης), ἀλλὰ, ὑπεράνω ὅλων, διότι — καὶ εἴμεθα βαθέως πεπεισμένοι περὶ τούτου — αὐτὸς ὁ Χριστιανισμὸς ἀντιπροσωπεύει ἀληθῶς τὴν συγγενῆ ἐναλλακτικὴν λύσιν, ἣτις ἀρμόζει εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὴν ζωὴν τῆς Λατινικῆς Δύσεως, καὶ ἰδιαίτερος τῆς ἡμετέρας Σικελίας» (Προσφωνήσις τοῦ Ἐπισκόπου G. Pernicario πρὸς τὸν Μητροπολίτην Μύρων Χρυσόστομον. — Palermo, 13 Ὀκτωβρίου 1979).

Ἐγὼ δὲ θὰ ἤμην εὐτυχῆς — καὶ τοῦτο θὰ ἐπεθύμουν, πέρα μιᾶς εὐχῆς νὰ εἶναι μία ἀνάληψις ὑποχρέωσης — ἐὰν ἡ Μεσσηνία, ὅπως κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπῆρξε φωτεινὸς φάρος τοῦ Ἀνατολικοῦ μοναχισμοῦ, οὕτω καὶ κατὰ τὸ παρὸν, λαμβάνουσα ἀφορμὴν ἐκ τῆς εὐτυχοῦς εὐκαιρίας αὐτῶν τῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγ. Βασιλείου, ἔκαμεν ἰδικὴν τῆς αὐτῆς τὴν πρότασιν, προβάλλουσα καὶ ὑποστηρίζουσα αὐτήν, ὥστε, εἰ δυνατόν, νὰ γίνῃ καλῶς ἀντιληπτὴ, νὰ ὀριμάσῃ καὶ νὰ ἐνσαρκωθῇ ἐντός τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, τῶν ποιμένων καὶ τῶν πιστῶν τῆς Νήσου μας, καὶ νὰ προωθηθῇ, μέσῳ ἐνὸς ἀδελφικοῦ διαλόγου, καὶ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τὴν ὁποῖαν αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Σικελίας αἰσθάνονται πλησιέστεροι ἕνεκα νοοτροπίας, χαρακτῆρος καὶ παραδόσεων. Πράγματι, ὡς χαρακτηριστικῶς ἔλεγεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Palermo Καρδινάλιος S. Pappalardo, «ἀρκεῖ νὰ φυσηθῇ κανεῖς, ἀμὲ τὴν πνοὴν τοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον οἰκεῖ ἐν ἡμῖν», τὴν τέφραν, ἣτις καλύπτει τὰς σπύθας τῆς κοινῆς ἡμῶν καταγωγῆς καὶ τῆς κοινῆς Πίστεως, αἱ ὁποῖαι παρέμειναν πάντοτε ἀναμμέναι, διὰ νὰ δυνηθῇ καὶ πάλιν νὰ λάμψῃ ἡ φωτεινὴ ἐκείνη φλόξ, ἣτις ἤρχισε νὰ ἀναζωογονῇ, ἀπὸ ὀλίγων ἡδὴ ἐτῶν, ἀνασυνδέουσα, τοὺς δεσμούς μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν» (Μήνυμα τοῦ Καρδινάλιου Pappalardo πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν, — Σεπτέμβριος 1979).

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, οὐχὶ μόνον θὰ ἐπιτελέσωμεν ἐν συγκεκριμένον καθήκον θρησκευτικοῦ χαρακτῆρος, ἀλλὰ καὶ θὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς μίαν προσδοκίαν τῶν λαῶν ἡμῶν, προσδοκίαν ἣτις τείνει εἰς τὴν προσέγγισιν, εἰς τὴν συμβίωσιν, εἰς τὴν ἐνότητα. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἱστορία ἀποδεικνύει εἰς ἡμᾶς, ὡς ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν «Gaudium et Spes», ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐξαρτῶνται ὅλον καὶ περισσότερον οἱ μὲν ἐκ τῶν δὲ καὶ ὅτι τὸ μέλλον θὰ ἀποκαλύψῃ ἐνώπιον

τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἓνα κόσμον ἔτι «περισσότερον ἐνοποιημένον». «Καὶ ἀκόμη — συνεχίζει τὸ κείμενον — ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ὅταν προσεύχεται πρὸς τὸν Πατέρα αἶνα πάντες ἐν ᾧσιν, καθὼς ἐγὼ καὶ σὺ ἐν ἐσμέν», θέτων ἐνώπιον ἡμῶν ὀρίζοντας ἀπροσίτους εἰς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν, ὑπομιμνήσκει εἰς ἡμᾶς ὁμοιότητά τινα μεταξὺ τῆς ἐνότητος τῶν θείων Προσώπων καὶ τῆς ἐνότητος τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἀληθείᾳ καὶ τῇ ἀγάπῃ».

Ἐφθασεν μέχρις ἡμῶν ἡ φήμη τῆς σπουδαιότητας πρωτοβουλίας τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ἀπευθυνόμενου πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἀρχηγούς τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν (Καθολικούς, Ἀγγλικανούς, Διαμαρτυρομένους) τῶν Χωρῶν, αἵτινες συμμετέχουν εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Κοινότητα. Δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ ἀπὸ 27 Φεβρουαρίου τρ. ἔ., προτείνει τὴν δημιουργίαν ἐνὸς «Κέντρου διαχριστιανικοῦ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος» διὰ μίαν συνεργασίαν ἐπὶ μορφωτικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ ποιμαντικοῦ ἐπιπέδου, εἰς τρόπον ὥστε νὰ διατηρηθῇ ζωντανὴ καὶ νὰ ἀξιοποιηθῇ ἡ πνευματικὴ κληρονομία τῆς Χριστιανικῆς Εὐρώπης.

Εἰς μίαν ἐποχὴν, καθ' ἣν αἱ χριστιανικαὶ ἀξίαι εὐκόλως καταπατώνται καὶ ὁ ἄνθρωπος βιαίως πολυλάκις ἐξανίσταται κατὰ τῶν συνανθρώπων του, εἶναι ἀναγκαῖα μία προσπάθεια ἱκανὴ νὰ κατανικήσῃ τὰς ἀπειλητικὰς δυνάμεις τῆς «ἀθρησκείας» καὶ τοῦ μίσους, μία προσπάθεια ἀποβλέπουσα εἰς τὸ πλησίασμα τῶν ἀνθρώπων μεταξὺ των καὶ πρὸς τὸν Θεόν.

Ὡς ἐκ τούτου, ἡ πρωτοβουλία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν εἶναι μία πρόκλησις καὶ μία πράξις πίστεως, ἡ ὁποία, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποδείξῃ εἰς τὸν κόσμον τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ὑπερηδύσεως τῶν διαιρέσεων μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν διὰ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συνεργασίας καὶ ἐν σεβασμῶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἡμεῖς, εὐχόμεθα, ὅπως αὕτη γίνῃ ἀποδεκτὴ ὑφ' ὄλων τῶν Χριστιανῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπευθύνεται καὶ οἱ ὅποιοι, διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ, ὡς ἀνακύβεται καὶ εἰς τὴν Ἐγκύκλιον «Redemptor Hominis», (θὰ ὁμολογήσουν τὴν διάθεσιν νὰ προχωρήσουν μετὰ σταθερότητος καὶ συνεπειᾶς εἰς τὴν πορείαν τῆς ἐπιθυμητῆς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἐνότητος).

Καθὼς ὁ Βασίλειος, γράφων πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ Γρηγόριον (Ἐπιστολὴ 38) χρησιμοποιεῖ τὴν εἰκόνα τῆς ἱριδος διὰ νὰ κἀνῃ τὴν διάκρισιν μεταξὺ οὐσίας καὶ ὑποστάσεως, οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὁ πιστὸς λαὸς τῆς Σικελίας, εὐχόμεθα ὅπως ἴδωμεν εἰς αὐτὴν τὴν οἰκουμενικὴν ἀνοιξὴν ἐν οὐράνιον τόξον φωτός, τὸ ὅποιον, ἐνοποιοῦν τὰς Ἐκκλησίας ἡμῶν, νὰ δυνηθῇ νὰ προσφέρῃ ἡμῖν ἐκεῖνην τὴν συμμαχίαν τῆς ἀληθείας, ἥτις θὰ εἶναι ζωντανὸν σημεῖον τῆς Παναγίας Τριάδος.

Ἐπιθυμοῦντες ὅπως ἐμπιστευθῶμεν τὴν κατακλιθεὶς τῆς ἐορταστικῆς αὐτῆς ἐκδηλώσεως εἰς τὸν

μέγαν Καππαδόκη, μεταφέρομεν τμήματά τινα μιᾶς ἐπιστολῆς αὐτοῦ, συνταχθείσης τὸ ἔτος 373, πρὸς τὸν Ἱερέα Εὐάγριον: «...ἔνεκα μὲν τοῦ προηρῆσθαι καὶ εὐχεσθαι ἰδεῖν ποτε τὴν ἡμέραν ἐν ἣ πάντες τὸν αὐτὸν πληροῦσι σύλλογον οἱ ταῖς διανοίαις ἀλλήλων μὴ ἀπεσχισμένοι, μηδενὶ παραχωρεῖν τῶν εἰς τὴν σπουδὴν ταύτην πρωτείων. Καὶ γὰρ ἂν εἴημεν ὡς ἀληθῶν πάντων ἀνθρώπων ἀτοπώτατοι, σχίσμασι καὶ κατατομαῖς Ἐκκλησιῶν ἐφηδόμενοι καὶ μὴ τὴν σαφήνειαν τῶν μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν τιθέμενοι...» (Ἐπιστολὴ CLVI, I, 9-16).

Διαγιγνώσκων, ἐν συνεχείᾳ, τὰ κακὰ, τὰ ὁποῖα καλύβουν τὴν θεραπείαν καὶ ὑποδεικνύων τὴν θεραπευτικὴν, μὲ προφητικὸν τόνον συνεχίζει: «Ὅσον μέντοι τῆς ἐπιθυμίας ἡμῖν περίεστι, τοσοῦτον γίνωσκε τῆς δυνάμεως ἐνδεῖν. Οὐ γὰρ ἀγνοεῖ σου ἡ τελεία φρόνησις ὅτι τὰ χρόνω κρατυθέντα πάθη πρῶτον μὲν χρόνου δεῖται πρὸς τὴν διόρθωσιν, ἔπειτα ἰσχυρᾶς καὶ εὐτονωτέρας ἀγωγῆς, εἰ μέλλοι τις τοῦ βάθους αὐτοῦ καθικνεῖσθαι ὥστε πρόρριζα ἐξελεῖν τῶν καμνόντων τὰ ἄρρωστήματα...» (Ἐπιστολὴ CLVI, I, 16-22).

Φίλτατοι ἀδελφοὶ τῆς ἐνδόξου ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ σημερινὴ ἐκκλησιαστικὴ συνάντησις ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς, μὲ τρόπον πλέον ἐπίσημον, νὰ συμπορευθῶμεν μεθ' ὑμῶν εἰς τὴν ἀναληφθεῖσαν πορείαν διὰ τὴν ἐνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν.

Ἰδοῦ, ἡμεῖς εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ ὑποβληθῶμεν εἰς τὴν «ἀγωγήν», τὴν ὁποίαν μόλις πρὸ ὀλίγου ὁ Μ. Βασίλειος ὑπέδειξεν ἡμῖν.

Εἶθε νὰ συνοδεύῃ ἡμᾶς ἡ Χάρις τοῦ Χριστοῦ, κοινῶ ἡμῶν Πατρός, καὶ ἡ μητρικὴ εὐλογία τῆς «Παναγίας τῆς Γραφῆς». Εἶθε νὰ εἶναι εὐμενῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἡ πρεσβεία τοῦ μεγάλου Ἁγίου Βασιλείου, μὲ τὴν φωνὴν τοῦ ὁποίου καὶ κατακλειόμεν:

«Ἀναλάμψαι δὲ ἡ ἀγαθὴ τῶν Πατέρων ἡμῶν διδασκαλία, τῶν συνελθόντων κατὰ τὴν Νίκαιαν, ὥστε σύμφωνον τῷ σωτηρίῳ βαπτίσματι τὴν δοξολογίαν ἀποπληροῦσθαι τῇ μακαρίᾳ Τριάδι» (Ἐπιστολὴ XCI, 33-35).

Ἐκ μέρους τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἀντιπροσωπείας ἀντεφώνησεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας*.

Κατὰ τὸ πέρας τῆς τελετῆς ἀντηλλάγησαν ἀναμνηστικὰ δῶρα. Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Μεσσήνης προσέφερεν ἀργυρᾶν εἰκόνα τῆς «Παναγίας τῆς Γραφῆς» καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν βυζαντινὸν τρίπτυχον, εἰκονίζον εἰς τὸ μέσον τὸν Κύριον καὶ ἐκατέρωθεν Αὐτοῦ τοὺς Ἁγίους Βασίλειον καὶ Μεθόδιον.

Εἰς τὴν τελετὴν παρέστησαν ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Patti Θεοφιλ. κ. C. Ferraro, ὁ Νομάρχης, ὁ Δήμαρ-

* Τὸ κείμενον τῆς ὁμιλίας ταύτης ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 3-4/1980 τεῦχος τῆς «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ».

ΑΠΕΒΙΩΣΕΝ Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΑΡΤΗΣ ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Όλως άδοκίτως άπεβίωσεν ο Μητροπολίτης Μονεμβασίας και Σπάρτης κυρός Ιερόθεος. Ο άείμνηστος Μητροπολίτης είχε μεταβή εις την Θεσσαλονίκη, προκειμένου να παραστή, ως εκπρόσωπος της Ιεράς Συνόδου, εις την τελετήν έγκαταστάσεως του νέου Καθηγουμένου της Πατριαρχικής και Σταυροπηγιακής Ιεράς Μονής Βλατάδων, πανοσ. άρχιμ. κ. Θεοδωρήτου Τσιριγώτη. Ο θάνατος έπήλθε συνεπεία καρδιακής προσβολής, περί την 11ην πρωινήν της Κυριακής 2ας Μαρτίου 1980.

Ο άοίδιμος Μητροπολίτης Μονεμβασίας και Σπάρτης κ. Ιερόθεος (Κυριαζόπουλος) έγεννήθη έν Πάτρας τή 1919. Μονάζων έν Αγ. Όρει (Ι. Μ. Ίδίων) άπεφοίτησεν εκ της ατόθι Αθωνιάδος εκκλησιολογίας. Χειροτονηθείς δε Διάκονος τή 1940 έσπούδασεν έν τή Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και, μετά την λήψιν του πτυχίου του, γενόμενος Πρεσβύτερος τή 1947, ύπηρέτησεν ως καθηγητής Γυμνασίου και έφημέριος έν Χαλκιδική. Διετέλεσε στρατιωτικός ιερέυς και από του 1952 ιεροκήρυξ της Ι. Μητροπόλεως Μονεμβασίας και Σπάρτης, ής και άνεδείχθη ποιμενάρχης μετά είκοσαετή που έν αύτή πνευματικήν διακονίαν (1971). Συνέγραψεν έποικοδομητικά βιβλία και μελέτας συναφείς προς την τοπικήν κυρίως άγιολογίαν της Ιεράς ταύτης Μητροπόλεως.

χος, οί Άρχηγοί Στρατού, Ναυτικού και Άεροπορίας, των Καραμπινιέρων, της Τελωνειακής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος, Βουλευταί της Ιταλικής και τοπικής Βουλής, οί Άρχηγοί των Ίπποτικών Ταγμάτων της Μάλτας, του Παναγίου Τάφου, του Αγ. Βασιλείου των Κυανών, ο Κοσμητήρ της Φιλοσοφικής Σχολής, Μοναχοί και πλήθος κόσμου.

Τήν έσπέραν παρετέθη δείπνον εις την Μονήν-Όρφανοτροφείον άρρένων του Αγ. Αντωνίου, καθ' ό άντηλλάγησαν προσφωνήσεις και ήκολούθησεν έπιτυχεστάτη και ώραιότατη καλλιτεχνική εκδήλωσις των μικρών τροφίμων, προς τιμήν της Αντιπροσωπείας, με τοπικούς χορούς και τραγούδια.

(Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΤΣΟΥΡΟΣ

Ο άείμνηστος Μητροπολίτης Μονεμβασίας και Σπάρτης κυρός Ιερόθεος (†)

Η κηδεία του μεταστάτος έγινε εις Σπάρτην την Τετάρτην 9ην Μαρτίου. Ο λαός της Ι. Μητροπόλεως, τον όποιον ο άείμνηστος έποίμανε θεοφιώς επί 9 έτη, διά συγκινητικών εκδηλώσεων έδειξε την άγάπην και τον σεβασμόν προς τον άπελθόντα Ιεράρχην. Είς την κηδείαν παρέστη σύσσωμος ή Διарκή Ιερά Σύνοδος, πλην του άσθενούντος Μακ. Προέδρου αύτης, Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ και των Σεβ. Μητροπολιτών Μεγάρων, Κιςσαριανής και Καστορίας. Της έξοδίου Ακολουθίας προέστη ο Σεβ. Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, όστις ώρίσθη και Τοποτηρητής της χηρευσάσης Μητροπόλεως. Ώσαύτως παρέστησαν αί τοπικά πολιτικά, δημοτικά, στρατιωτικά κλπ. Άρχαί. Τόν επικήδειον έξεφώνησεν, έντολή της Ιεράς Συνόδου, ο Άρχιεραμματοεύς αύτης, πανοσ. άρχιμ. κ. Ιερώνυμος Διάπης.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Μετά τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης

Διάλογος ἀληθείας».

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἐπισήμου γεύματος, ὅπερ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Ὁρθοδοξίας ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Κωνστ. Τσατσοῦ παρέθεσεν ἐν τῷ Προεδρικῷ Μεγάλῳ πρὸς τὰ μέλη τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀντιγράψαν θερμοὶ προτάσεις, δι' ὧν ἐξήρθη ἡ οἰκουμενικὴ ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῷ σημερινῷ χριστιανικῷ κόσμῳ.

Ὡς ἰδιαιτέρως ἐτιμώθη ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, παρ' ὅλον τὸ ἐμπερίστατον τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, παρ' ὅλας τὰς μειώσεις τὰς ὁποίας πολλὰ ἐξ αὐτῶν ὑπέστησαν, εἶναι τόσον τὸ ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν βάρος τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ δόγματος τῆς Ὁρθοδοξίας, ὅσον τὸ μεγαλεῖον τῆς ὅλης δομῆς αὐτῆς, ὥστε ὅλαί αἱ ἄλλαι μεγάλαι χριστιανικαὶ ἐκκλησίαι, ἀριθμοῦσαι εἰς ἑκατοντάδας ἐκατομμυρίων τοὺς πιστοὺς αὐτῶν, μὲ σεβασμὸν νὰ σφραγίζονται πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ αἰσθάνονται ὡς ἀνάγκη καὶ ὡς χρέος τὴν μετ' αὐτῆς συνεργασίαν».

Ἀναφερόμενος εἰς τοὺς προεδρικοὺς τοῦτους λόγους ἐν συνεχείᾳ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ εἶπε χαρακτηριστικῶς, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία «θὰ ἀναμῆναι μετὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης τὴν συνάντησιν μετὰ τῶν ἀδελφῶν τῆς Δύσεως πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ Διαλόγου τῆς ἀληθείας Χριστοῦ».

Ὅσον ἀφορᾷ εἰδικιώτερον εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου οἰκίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, αὕτη, κατὰ τὴν διαθεβαίωσιν τοῦ Μακαριώτατου, «ἐλάβουμένη τὸν πρωτόθρονον τῆς Ὁρθοδοξίας Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, θὰ συμπορεύεται ὑπὸ τὰς εὐλογίας καὶ κατευθύνσεις του μετὰ τῶν ἀπὸ τὴν διασπορὰν Ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Μητροδὸς Ἐκκλησίας χαραιομένην πορείαν τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου».

«Ἡ φωνὴ τῆς ἱστορίας»

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος ἐν τῷ λόγῳ, τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησε ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν κατὰ τὴν Συνοδικὴν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀπέδειξε πειστικώτατα, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία ἐδωρήσατο εἰς τὸ Ἔθνος ἀφ' ἐνὸς τὴν αὐτοσυνειδησίαν καὶ αἰσθησὶν τῆς ταυτότητός του, ἀφ' ἑτέρου τὴν ἐργύησιν τῆς ἐνότητός του καὶ τρίτον τὴν πνευματικὴν θεωράκιον, τὸν ὁρθὸν προσανατολισμὸν καὶ τὴν ἀκλόγητον θεμελίωσιν του.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, πάντες, ὅσοι «προγραμματίζουν τὸν σταδιακὸν θεολογικὸν ἀποχρωματισμὸν

τῆς δημόσιας ζωῆς τοῦ τόπου», πάντες «ὅσοι δραματίζονται τὸν νέο θρίαμβο τοῦ Ἔθνους ξέχωρα ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξίαν του καὶ ὅσοι μεθοδεύουν τὴν συρρίκνωσιν τῆς Ἐκκλησίας στὸ περιθώριον τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, διαπράττουν σφάλμα πελώριον, προσεγγίζουν τὰ ὅρια ἐσχάτης προδοσίας. Γιατὶ ὅποιος πολεμᾷ τὴν Ὁρθοδοξίαν, ταυτόχρονα πολεμᾷ καὶ τὸ Γένος».

Ὅθεν πρέπει πάντες νὰ κατανοήσουν, ὅτι «τὸ Γένος θὰ ζήσῃ καὶ θὰ νικήσῃ ὅταν στηριχθῇ στὴν Ὁρθοδοξίαν. Καὶ ὅταν ἀντήσῃ ἀπ' αὐτὴν τοὺς ζωτικούς χυμούς της, πὸν ἔθροισαν, ἰσχύουν καὶ θὰ θρέψουν τὶς γενεὲς τῶν πατέρων μας, τῶν ἀδελφῶν μας καὶ τῶν παιδιῶν μας. Αὕτη εἶναι ἡ φωνὴ τῆς ἱστορίας καὶ ἡ ἐπιταγὴ τῶν καιρῶν».

Παραγνωρίζει τὸ πνευματικὸν καὶ κοινωνικὸν

ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θεολογικῶν κ. Βαρθολομαῖος, ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἐνταθεῖσαν ἐσχάτως δημοσιογραφικὴν ἐκστρατείαν ἐναντίον τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ἐδήλωσεν εὐστόχως τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἄσκηση κατὰ καιροὺς ἐπιτοῆς κριτικῆς σὲ βάρος ἐκκλησιαστικῶν προσώπων, εἴτε μὲ γενίκευση μεμονωμένων περιστατικῶν, εἴτε μὲ προβολὴ ἀνευθύνων κατὰ κανόνα καταγγελιῶν, πὸν ξεκινῶν ἀπὸ προσωπικὰ συνήθως κίνητρα καὶ ἔχουν τὶς περισσότερες φορὲς περιεχόμενον ἀπὸ τὴ φύσιν του μὴ ἐξακριβώσιμο, δὲν ἐξυπηρετεῖ κανένα ἀπολύτως σκοπὸ. Γιατὶ εἶσι καλλιεργεῖται ἡ ἐντύπωση στὸν λαόν, ὅτι ἡ πλειονότης τῶν ἀνωτέρων στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἴστανται στὸ ἀνάλογο ὕψος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο δὲν εἶναι ἀλήθεια».

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκστρατεία, ἦτις, ὡς μὴ ὠφελε, συγγέει τὴν ἐξαίρεσιν πρὸς τὸν κανόνα ἢ τὴν κατάχρησιν πρὸς τὴν χρῆσιν, παραγνωρίζει, κατὰ τὴν ὑπουργικὴν δήλωσιν αὐτὸ σημαντικό πνευματικὸν καὶ κοινωνικὸν ἔργο, πὸν συντελεῖται ἀθρόωρα ἀπ' τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πὸν ἡ ἴδια δὲν ἔχει τὴν δυνατὴτητα νὰ προβάλλῃ σ' ὅλην τὴν ἔκτασιν».

Πρόκειται περὶ ματαιοπονίας.

Εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐκ τοῦ κομμουνιστικοῦ στρατοπέδου ἐρχομένων μαρτυριῶν περὶ τῆς ἀποτυχίας τῶν πρὸς ἐκρίζωσιν τῆς Θεολογίας πολυετῶν προσπαθειῶν τῶν ἀθέων μαρξιστῶν, προσετέθη προσφάτως καὶ ἡ ὑπὸ τῶν διεθνῶν πρακτικῶν εἰδήσεων μεταδοθεῖσα εἰδήσις, καθ' ἣν ὁ Βλαντιμίρ Μπακάρτις, ἀνώτατος στέλεχος τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Γιουγκοσλαβίας, ἐν συνεντεύξει του ἐχαρκατήρισε ὡς ματαιοπονίαν τὸν διωγμὸν ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας. «Ὁ ἀθεϊσμός —εἶπεν— ἀνήκει εἰς τὸν παρ-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Άρχιεπισκοπή Άθηνών

Ό Μακ. Άρχιεπίσκοπος Άθηνών κ. Σεραφεΐμ:

Π ρ ο ή δ ρ ε υ σ ε ν από 8 έως 19 Φεβρουαρίου 1980 των έργασιών τής Διαρκούς Ί. Συνόδου.

Χ ο ρ ο σ τ ά τ η σ ε τήν Κυριακήν τής Όρθοδοξίας (24 Φεβρουαρίου) κατά τήν πανηγυρικήν Θ. Λειτουργίαν έν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ Άθηνών και έν συνεχεία παρέστη εΐς τὸ επίσημον γεῦμα τὸ ὅποσον παρέθεσεν εΐς τὰ Μέλη τής Δ. Ί. Συνόδου ὁ Πρόεδρος τής Δημοκρατίας εΐς τὸ Προεδρικὸν Μέγρον.

Π ρ ο ή δ ρ ε υ σ ε ν από 26 - 28 Φεβρουαρίου των έργασιών τής ἐκτάκτου Συνελεύσεως τής Ίεραρχίας.

Χ ο ρ ο σ τ ά τ η σ ε κατά τήν Θ. Λειτουργίαν έν τῷ Ί. Ναῷ Άγίου Ἐλευθερίου Ἄρεως τήν 1ην Μαρτίου και ἐχειροτόνησεν εΐς Ἄρχιερέα τὸν ἀρχιμ. κ. Μελέτιον Καλαμαράν ἐκλεγέντα ὑπὸ τής Ίεραρχίας διὰ τήν Ί. Μητρόπολιν Νικοπόλεως και Πρεβέζης. Τήν 2αν Μαρτίου χοροστατήσας εΐς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Άθηνών, ἐχειροτόνησεν εΐς Ἄρχιερέα τὸν ἀρχιμ. κ. Ἰάκωβον Κορόζην, ἐκλεγέντα ὑπὸ τής Ίεραρχίας διὰ τήν Ί. Μητρόπολιν Κυθήρων.

ελθόντα αἰῶνα και εΐναι θλακῶδες νὰ πολεμῆς ἐναντίον τής Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἐκπροσωπεΐ τὸ θρησκευτικὸν κατεστημένον».

Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι πάντες οἱ ἡγέται τῶν κομμουνιστῶν θὰ κατανοήσουν τήν ἀλήθειαν ταύτην και θὰ μεταβάλουν τήν γραμμὴν πλεύσεως τῶν διαφορῶν ἐπιδιώξεων των. Εΐναι ἐπὶ τέλος καιρός νὰ ἀντιληφθοῦν, ὅτι ἡ πίστις εΐς τὸν Θεὸν οὐ μόνον δὲν εΐναι δυνατὸν νὰ ἐκριζωθῆ, ἀλλ' ἀποτελεΐ και τὸ θεμέλιον πάσης ὑγιούς προσπαθείας πρὸς ἀνακαίνισιν τῶν πολιτικῶν και οἰκονομικοκοινωνικῶν δομῶν.

Πρέπει νὰ εΐναι πρὸ πάντων προληπτική.

Αἱ δημοσιογραφικαὶ περιγραφαὶ περὶ τῶν προσφάτων ἐν Ἑλλάδι θανάτων νεαρῶν ὑπόρξεων ἐνεκα χρήσεως παραιτησιογόνων χημικῶν οὐσιῶν και ἡ ἐπίσημος ἐν τῇ Βουλῇ δήλωσις, ὅτι ἠϋξήθη κατὰ 50ο/ο ἡ χρῆσις τῶν ναρκωτικῶν εΐς τήν πατρίδα μας ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς πληθυνόμενας ἐνδείξεις, ὅτι γίνονται ἀπόπειραι διαδόσεως αὐτῶν εΐς αὐτὰ τὰ σχολεΐα, ἐπιβάλλουν τήν συνεχῆ ἐπαγρύπνησιν και διοργάνωσιν ἀληθοῦς συναγερομοῦ πρὸς προστασίαν τής νέας γενεᾶς ἐκ τοῦ ἀπειλοῦντος αὐτῆν φοβεροῦ κινδύνου.

Εΐναι περιττὸν νὰ σημειωθῆ, ὅτι ἡ ἐπαγρύπνησις αὕτη δὲν πρέπει μόνον νὰ περιορισθῆ εΐς τήν προστασίαν τής συλλήψεως και παραδειγματικῆς τιμωρίας τῶν ἐπιθῶρων τοῦ λευκοῦ θανάτου, ἀλλὰ πρέπει νὰ σιγαφῆ και πρὸς τήν κατεύθυνσιν τής καταπολεμήσεως τοῦ ψυχικοῦ κενοῦ τῶν νέων, τοῦ αἰσθημα-

Όρθόδοξος Ἄκαδημία Κρήτης

• Ό ἱερομόναχος Χρῶσανθος Κατσουλογιαννάκης τής Μονῆς Τοπλοῦ Λασιθίου και ὁ Νίκος Ξυλοῦρης τιμήθηκαν κατά τὸν ἐπίσημο ἑορτασμὸ στήν Όρθόδοξο Ἄκαδημία Κρήτης, τήν Κυριακή, 24 Φεβρουαρίου. Ό ἱερομόναχος Χρῶσανθος ὑπηρέτησε με ἀποθυσία πάνω ἀπὸ 20 χρόνια στή Σπιναλόγγα, διακονώντας τοὺς λεπρούς τοῦ Νησιοῦ. Τιμώντας τὴ μνήμη του, ἡ Όρθόδοξος Ἄκαδημία διέθεσε μιὰ ἀπὸ τὶς ὑποτροφίες ποὺ χορηγήθηκαν φέτος ἀπὸ τὸ Ταμεῖο Ἀρωγῆς Σπουδαστῶν, ποὺ ἔχει συστήσει ἡ Ἄκαδημία.

Μιὰ ἄλλη ὑποτροφία, τὸ ποσὸ τής ὁποίας διατέθηκε ἀπὸ τήν Ἐταιρεία Θεάτρου Κρήτης, δόθηκε στὴ μνήμη τοῦ Νίκου Ξυλοῦρη. Τὸ σχετικὸ τίτλο ἐπέδωσε ὁ Δήμαρχος Ἀνωγειῶν κ. Γεώργιος Κλάδος.

Συνολικὰ δόθηκαν 17 ὑποτροφίες και 10 σπουδαστικὰ βοηθήματα. Τὸν τίτλο μιᾶς ἀπὸ τὶς ὑποτροφίες ἐπέδωσε ὁ Διευθυντῆς τής Ἐμπορικῆς Τραπεζῆς Χανίων κ. Βάμβουκας (ἡ Τράπεζα εΐχε ἐπιχορηγήσει τὸ Ταμεῖο με 50.000 δρχ.). Τοὺς τίτλους γιὰ δύο ἄλλες ὑποτροφίες ἐπέδωσαν ὁ μαθητῆς Κουλιεράκης και ὁ Καθηγητῆς Τσουρουπάκης, ἀντιπροσωπευτικὰ γιὰ τοὺς μαθητῆς και Καθηγητῆς τῶν Χανίων, ποὺ διέθεσαν ὑπὲρ τοῦ Ταμείου τὸ προῖον ποδοσφαιρικῷ ἀγῶνος Καθηγητῶν - Μαθητῶν.

• Ἀπὸ 4-10 Μαρτίου πραγματοποιήθηκε στήν Όρθόδοξο Ἄκαδημία Κρήτης ἡ διάσκεψις τῶν Λουθηρανῶν, ποὺ μετέ-

τος τής πνευματικῆς των μονώσεως και πάντων τῶν ψυχολογικῶν αἰτίων, αἵτινα τοὺς ὀδηγοῦν εΐς τήν ἀναζητήσιν τής ψυχικῆς ἀνακουφίσεως εΐς τὸν κόσμον τῶν παραιτητικῶν διωμάτων. Τονίζομεν διὰ μιάν ἀκόμη φορὰν, ὅτι ἡ καταπολέμησις τῶν ναρκωτικῶν πρέπει νὰ εΐναι οὐ μόνον κατασταλική, ἀλλὰ πρὸ πάντων προληπτική. Τοῦτο θὰ ἐπιτευχθῆ μόνον ἐὰν παρασχεθῆ εΐς τοὺς νέους ὁ κατάλληλος πνευματικὸς ἐξοπλισμὸς.

Δεδικαιολογημένα διαμαρτυρία.

Δεδικαιολογημένως ἠκούσθησαν και ἐδημοσιεύθησαν πολλὰ διαμαρτυρία διὰ τὸν ἀπαράδεκτον τρόπον, καθ' ὃν εΐς τήν ἐκπομπὴν τής ΕΡΤ «Μιὰ ταινία, μιὰ συζήτηση» τινὲς ἐκ τῶν μετεχόντων τής συζήτησεως ταύτης και δὴ δύο καθηγητῆραι Πανεπιστημίου ἀπεπειράθησαν νὰ ἀντιπροσῶν τὸν σωφρόνως παριστάμενον και συζητοῦντα ἐκπρόσωπον τής Ἐκκλησίας και νὰ πείσουν τὰ πλήθη τῶν τηλεθεατῶν, ὅτι... ἡ ἐπιστήμη ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ὑπάρχει μετὰ θάνατον ζωὴ.

Εΐναι ἀληθῶς λυπηρὸν, ὅτι εὐρίσκονται διανοούμενοι και ἀκαδημαϊκοὶ διδάσκαλοι, οἵτινες ἐν εικοστῷ αἰῶνι ἐπαναλαμβάνουν τὰ ἀφελεῆ ἐπιχειρήματα τοῦ ὕλισμοῦ τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος κατὰ τρόπον μαρτυροῦντα ἀπ' ἐνὸς ὑποδούλωσιν εΐς μονολιθικὸν κοσμοθεωριακὸν δογματισμὸν και ἀπ' ἐτέρον ἄγνοιαν τῶν δεδομένων τής Ἐπιστημολογίας και τής Γνωσιολογίας περὶ τῶν ὁρίων τής ἐπιστημονικῆς γνώσεως και περὶ τῶν σχέσεων Θεοσεκείας και Ἐπιστήμης.

χουν στην Κοινή Έπιτροπή Διαλόγου Όρθοδοξίας και Λουθηρανισμού. Η Έπιτροπή αυτή βρίσκεται ακόμη στο προπαρασκευαστικό στάδιο.

Οί Όρθόδοξοι - μέλη της Έπιτροπής πραγματοποιήσαν ήδη δύο συνεδρίες (στη Σουηδία και στη Γερμανία) υπό την προεδρία του αντιπροσώπου του Οικουμενικού Πατριαρχείου, Σεβ. Μητροπολίτου Σηλυβρίας κ. Αιμιλιανού. Τα μέλη της Λουθηρανικής Άντιπροσωπείας, που ήλθαν στην Κρήτη, έκτός από τα ειδικά θέματα που συζητήσαν, είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν και την τοπική Έκκλησία.

Την Έπιτροπή συγκροτούσαν άνωτατοι Λουθηρανοί κληρικοί και Καθηγητές Πανεπιστημίων. Από όρθοδόξου πλευράς μετέσχον, ως παρατηρητές, οί Σεβ. Μητροπολίτες Σηλυβρίας κ. Αιμιλιανός και Έλσιγκίου κ. Ιωάννης. Ο Γενικός Διευθυντής της Όρθοδόξου Ακαδημίας κ. Παπαδερός, που άπουσίαζε στο έξωτερικό, σέ έπιστολή του προς την έπιτροπή Λουθηρανών, εξέφρασε την εδής, ό έπίσημος διάλογος Όρθοδόξων - Λουθηρανών νά άρχισή στις 6 Ιουνίου 1981, άκριβώς 400 χρόνια από τή διακοπή της πρώτης έπικοινωνίας Όρθοδόξων - Λουθηρανών (6 Ιουνίου 1581).

Όρθόδοξος Έκκλησία της Γεωργίας.

Συμφώνως προς προσφάτους πληροφορίες, ή Όρθόδοξος Έκκλησία της Γεωργίας άριθμεί σήμερα 5 εκατομμύρια πιστών έπί συνόλου 5 και ήμισυ εκατομμύρια κατοίκων της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Γεωργίας. Έκ των 15 έν συνόλω Έπισκοπών, εις τās όποιās είναι κατανεμημένη έξ έκκλησιαστικής έπόφεως ή χώρα, αί 12 είναι σήμεραν πεπληρωμένοι, ό δέ σημερινός προκαθήμενος της Έκκλησίας της Γεωργίας, Μακ. Άρχιεπίσκοπος Μετσχέτης και Τιφλίδος κ. Ηλιάς ό Β΄, εξέφρασε την έπιθυμία όπως έκαστος Έπίσκοπος έδρσθ εις την Έπισκοπήν αύτου.

Από της έκλογής του Μακ. Καθολικού κ. Ηλία ή Έκκλησία της Γεωργίας έξέδωκε λεπτομερές Ημερολόγιον αύτης ως και δύο τεύχη νέου έπιστημονικού περιοδικού φέροντος τόν τίτλον «Djvari Vazisa» (Ό σκυρός της άμπέλου) εις την γεωργιανήν γλώσσαν.

Λειτουργεί έν Έκκλησιαστικόν Σεμινάριον, έν Μετσχέτη, εις τό όποιον, κατά τό έτος 1979, έφοίτων 30 περίπου σπουδασταί. Αί σπουδαί είναι διαρκείας 3 έτών.

Όρθόδοξος Έκκλησία Πολωνίας.

Την 25η Νοεμβρίου 1979 έχειροτονήθη Έπίσκοπος Λόντζ και Ποζνάν ό ήγούμενος της Μονής του άγίου Όνουφρίου (εις Γκιμπλένζα της άνατολικής Πολωνίας), καθηγητής του όρθοδόξου τμήματος της χριστιανικής Θεολογικής Ακαδημίας της Βαρσοβίας, Άρχιμανδρίτης Σάββας (Hrycuniak). Ο νέος Έπίσκοπος έγεννήθη τό 1938, διαδέχεται δέ τόν εις Κύριον έκδημήσαντα την 16ην Νοεμβρίου Άρχιεπίσκοπον Λόντζ και Ποζνάν Γεώργιον (Koreniskoff). Ο μακαριστός Άρχιεπίσκοπος Γεώργιος ήτο ό άρχαιότερος των όρθοδόξων πολωνών Έπαρχών, έκλιπών εις ήλικίαν 79 έτών.

Την 26ην Νοεμβρίου έχειροτονήθη Έπίσκοπος Λουβλίνου, εοηθός Έπίσκοπος του Μακ. Βασιλείου, ό Άρχιμανδρίτης Σίμων (Romantchouk). Ο νέος Έπίσκοπος Λουβλίνου διετέλεσεν έπί σειράν έτών Διευθυντής του Άρχιεπισκοπικού Γραφείου εις την Βαρσοβίαν, προϊστατο δέ της Άντιπροσωπείας της Όρθοδόξου Έκκλησίας της Πολωνίας κατά την Α΄ Προσυνοδικήν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν (Σαμπεζύ, Νοέμβριος 1976).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Έρρά Άρχιεπισκοπή Άθηνών

Έχοντας όπ' όφει τās διατάξεις των άρθρων 38, παρ. 2, και 67 του Ν. 590) 1977 «περι Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος», ως και τās διατάξεις των άρθρων 33 και 34 του όπ' άριθ. 2) 1969 Κανονισμού «περι Έρρών Ναών, Έγοριών και Έφημερίων», προκειμένου ίνα προδώμεν εις άνακήρυξιν ύποψηφίου προς πλήρωσιν κενής θέσεως τακτικού Έφημερίου έν τφ Ι. Ναφ Άγίας Φιλοθέης - όμωνόμου Κοινότητας Άττικής, καλούμεν τούς βουλομένους, ίνα καταλάβωσι την Έφημεριακήν ταύτην θέσην και έχοντας τά όπό του άρθρου 34) 1α του αύτου ως άνω Κανονισμού προβλεπόμενα κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσίευσως της παρούσης προκηρύξεως εις τό Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ήμιν τά νενομισμένα δικαιολογητικά διά τά περαιτέρω.

Έν Άθήναις τή 21η Φεβρουαρίου 1980

† Ο Άθηνών ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Έρρά Μητρόπολις Κίτρους

Έχοντας όπ' όφει την διάταξιν του άρθρου 33 παρ. 2 του όπ' άρ. 2) 1969 Κανονισμού «περι Έρρών Ναών, Έγοριών και Έφημερίων» και προκειμένου νά προδώμεν εις πλήρωσιν των κενών έφημεριακών θέσεων 1) Ι. Ναού Άγίου Έλευθερίου έν Ν. Παντελεήμονι, 2) Ι. Ναού Προφήτου Ηλίου έν Μπάνη Κίτρους και 3) Ι. Ναού Άγίου Άντωνίου έν Σδορώνη. καλούμεν τούς έπιθυμούντας και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, συμφώνως προς τās κειμένας διατάξεις, όπως έντός μηνός από της δημοσίευσως της παρούσης εις τό Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσιν άπαντα τά προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Έν Κατερίνη τή 25η Φεβρουαρίου 1980

† Ο Κίτρους ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Έρρά Μητρόπολις Μαντινείας και Κυνουρίας

Έχοντας όπ' όφει τās διατάξεις του άρθρου 33 του όπ' άριθ. 2) 1969 Κανονισμού της Έρρας Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος, «περι Έφημερίων και Διακόνων», τās διατάξεις του Νόμου 346) 1976, «περι τρόπου πληρώσεως Έφημεριακών τινών θέσεων και συστάσεως Ειδικών Σχολών Έρατικής Μορφώσεως» και την όπ' άριθ. 3145) 26-6-1976 σχετικήν Απόφασιν της Έρρας Συνόδου, «περι ίδρύσεως Ειδικών Σχολών Έρατικής Μορφώσεως», προτιθέμενοι δέ νά προδώμεν εις την πλήρωσιν των Έφημεριακών θέσεων 1) Ι. Ναού Άγίου Δημητρίου Βουρβούρων Κυνουρίας και 2) Ι. Ναού Έδαγγελισμού της Θεοτόκου Σιλίμνης Μαντινείας, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά όπό των Έρρών Κανόνων και των Νόμων προβλεπόμενα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσίευσως της παρούσης έν τφ Περιοδικφ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσιν ήμιν αίτησιν μετά των νενομισμένων δικαιολογητικών, διά τά περαιτέρω.

Έν Τριπόλει τή 3η Μαρτίου 1980

† Ο Μαντινείας και Κυνουρίας ΘΕΟΚΑΗΤΟΣ

Έρρά Μητρόπολις Θήρας

Έχοντας όπ' όφει τās διατάξεις του άρθρου 25 του Ν. 817) 1978 (ΦΕΚ. 170/5.10.78 τ. Α΄) και προκειμένου νά προδώμεν εις την πλήρωσιν της κενής θέσεως τακτικού Έρατικού της καθ' ήμās Ι. Μητροπόλεως, καλούμεν τούς έπιθυμούντας και έχοντας τά νόμιμα και κανονικά προσόντα, συμφώνως προς τās κειμένας διατάξεις, όπως έντός μηνός

ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλων ἅπαντα τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Θήρᾳ τῇ 8ῃ Μαρτίου 1980

† Ὁ Θήρας ΓΑΒΡΙΗΛ

Ἱερά Μητρόπολις Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τοῦ ἀρθροῦ 33 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2) 1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», β) τὸν Νόμον 346) 10-6-1976, γ) τὴν ὑπ' ἀριθμ. 3154) 26-2-1976 Ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, (Φ. Ε.Κ. 838) 26-6-76 τ. Β'), καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα δικαιολογητικά, μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως, πρὸς κάλυψιν τῆς χρευσούσης θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Κυριακῆς Μανδηλίου.

Ἐν Ν. Ζιχνῇ τῇ 8ῃ Μαρτίου 1980

† Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΣΠΥΡΙΔΩΝ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Π ρ ὶ ς

Τὸν Αἰδεσιμώτατον Ἱερέα

Χρίστον Μηλογιαννάκη

κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

(Ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι ὅπως ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῇ 17ῃ Ἀπριλίου 1980 ἡμέρᾳ Πέμπτη καὶ ὥρα 5ῃ μ.μ. ἕνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος παραπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Προσπετιθλοῦμεν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἂνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Φεβρουαρίου 1980

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΥ ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

† Ὁ Νέας Σμύρνης ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Ἀρχιμ. ΑΔΕΕΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Π ρ ὶ ς

Τὸν Αἰδεσιμώτατον Ἱερέα

Ἰωάννην Ἀθανασιάδην

κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σερρών

(Ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι ὅπως ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῇ 17ῃ Ἀπριλίου 1980 ἡμέρᾳ Πέμπτη καὶ ὥρα 5ῃ μ.μ. ἕνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος παραπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σερρών.

Προσπετιθλοῦμεν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἂνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Φεβρουαρίου 1980

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΥ ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

† Ὁ Νέας Σμύρνης ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Ἀρχιμ. ΑΔΕΕΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σάμου καὶ Ἱκαρίας

ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

† Ὁ Παραμυθίας, Φιλιππῶν καὶ Γηρομερίου

ΤΙΤΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

Ἀκαδημαϊκός

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 15 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπονή, Ἀκαδημαϊκοῦ, Ὁμοσ. Καθηγητοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Ὁ Εὐαγγελισμὸς, 25 Μαρτίου 1980.

Ἡ «Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας» καὶ ὁ πανηγυρικός εὐχαισμός της.

Σεβ. Μητροπ. Δημητριάδος Χριστοδούλου, Ὁ ρόλος τῆς Ὁρθοδοξίας στὴ σύγχρονη πορεία τοῦ ἔθνους.

Αἱ ἐργασίαι τῆς ἐκτάκτου Συνελεύσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας (26-28 Φεβρουαρίου 1980).

Σεβ. Μητροπ. Μύρων Χρυσοστόμου, Ὁ Μέγας Βασίλειος φορεὺς καὶ ἔκφρασις τοῦ Ἀνατολικοῦ Ὁρθοδόξου Πνεύματος.

Βλασίου Ι. Φειδᾶ, Ἐκκλησία καὶ πολιτικὸς γάμος.

Συμπληρωματικὸς προκαταρκτικὸς πίναξ ὑποψηφίων πρὸς ἐγγραφὴν εἰς τὸν κατάλογον τῶν πρὸς ἀρχιερατεῖαν ἐκλογίμων.

Κων. Ρ. Ἀθανασιάδης, Ὁρθοδοξία καὶ Ἑλλάς.

Πρωτοπρ. Κυριακοῦ Τσουρού, Ἐπίσκοπος εἰς Σικελίαν.

Ἀπεβίωσεν ὁ Μητροπολίτης Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Ἱερόθεος.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Παράρτημα.

Κλητήρια ἐπικρίματα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰασίου 1 — Τηλ. 710.734

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.